

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postafutarképenztári csokkszám: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Bízok Magyarországnak feltámadásában.*

Amen.

Légvédelem.

Az 1935. XII. tc. kimondja, hogy tizennégytől hatvan évig nemre való tekintet nélkül mindenki bevonható a légitámadások elleni védekezésbe. A tágraszabott korhatár és a nemeket figyelmen kívül hagyó kivétel nélküli világosan megmutatja, mekkora horderejű kérdéssel és a tennivalók milyen szövevényes tömegével állunk itt szemben.

Amit tehát innen-onnan eddig is hallottunk, most a törvény monaja a fülünkbe: messzesodrótunk azoktól az időktől, amikor katonáink távoli harcatereken védtek meg az itthoni munka és élet zavartalanságát. Már a mai haditechnika mellett a hétköznapi égbolt nyugalmát egyik óráról a másikra repülőmotorok dübörgése, géppuskák kattogása rombolhatja szét, városok, ipartelek, vasútállomások, fontosabb községek munkaritmusába repülőbombák csattanhatnak bele, de még azt sem lehet tudni, hogy elbújt falvak biztonságát is mikor irigyl meg ellenséges repülő, ha másért nem, talán csak elvadult harci-szeszélyből. A védelemre tehát mindenkinek fel kell készülnie.

Mikor azonban a védekezésnek gondosan neki-készülünk, megnézzük az érem másik oldalát is. Tudjuk, hogy a készülő törvény ellen nem egy támadás hangzott el, számolnunk kell tehát azzal, hogy ennek az elemi védőintézkedésnek is megvannak a maga ellenzői. Részint, mert nem veszik elég komolyan a légiveszélyt, részint pedig, mert különleges okuk van egyes köröknek arra, hogy a nemzet a mai összetételében minél védtelenebb és gyengébb legyen. Vannak azután pánik-keltők, részben jó-híszemű ijedősök, részben pedig ugyancsak földalatti elemek, amelyeknek a pánik a kenyerük.

Egyelőre tehát a csendőrség legfontosabb légvédelmi tennivalója az, hogy ahol ez a csüggedő hangulat lábrakapott, világosítsa fel az embereket. Meg kell nekik az amúgyis felvetődő beszélgetések során magyarázni, hogy a légiveszedelem nem tréfadolog, de csak akkor csinálhatnak bajt a repülők, ha nem készülünk föl ellenük. Meg kell magyarázni, hogy fejvesztett tömeget egyetlen rozoga repülőgép széjjelszór, de ha nem ijedünk meg és értjük a védekezés módját, légiseregekkel sem lehet városokat és községeket csak úgy egyszerűen agyonbombázni és lötnegázosítani. Láttuk a világháborúban, hogy rövid szakaszra gránátok százai és ezrei zúdultak

s mikor mindenki azt hitte volna, hogy nincs, nem lehet élet az árkaikban, mégis előbújtak a legények és verték vissza keményen a támadást. Mert az életet, hacsak önmagát nem teríti ravatalra, nem egykönnyen lehet kioltani, lévén az életösztön szívós és leleményes. Hiába rontanak rá bombával, gázzal és ezer más fegyverrel, ha a védekezés kimeríthetetlen eszközeivel élni tud. Meg kell magyarázni az embereknek, hogy a repülőnek is sok veszedelemmel és akadállyal kell megküzdenie, hatalma tehát nem olyan korlátlan a földön járó ember fölött, mint azt mostanában híresztelik. Meg kell azt is magyarázni, hogy az újsághírek háborzongató szenzációinak nem lehet és nem szabad vakon hitelt adni. A napilapok nem nagyon törődhetnek a szakszerűséggel, de némelyek nem is akarnak, hanem egyedüli céljuk, hogy mindennemű háborús gondolattal és lehetőséggel szemben hitványakká tegyék az embereket s erre legjobb eszköz a csodatalálmányokkal és hisztériás jóslatokkal való ijesztgetés.

Most még tehát ott tartunk, hogy a lakosság testi épségét nem veszélyeztetni annyira a légiveszély, mint amennyire az ilyen — sokszor célzatos — ijesztgetések a lelki ellenállóerőt rombolják, ez ellen pedig elsősorban nekünk csendőröknek kell okosan és buzgón küzdenünk. Mi behálózunk az egész országot, a mi felvilágosító szavaink mindenüvé eljutnak és nekünk hisznek az emberek, mert katonák is vagyunk, tehát értünk a dologhoz. Ha tehát akarjuk, ellensúlyozni tudjuk a csüggesztő híreszteléseket s ha ezt a munkát becsülettel végezzük, nagyot cselekszünk. A légitámadás főcélja éppen az erkölcsi erő megtörése, ha tehát az már eleve nincs meg valamely nemzetben, azt minden légitámadás nélkül is vihetik temetni.

Ezért létérdekünk, hogy mindenki tudja: nem vagyunk annyira védtelen ország, mint a jajgatósok mondják. A felvidéki, erdélyi, bánáti millió magyar tömbök és az idegenajkú elégedetlen tömegek előcsapataink nekünk minden oldalon. Mi uralkodunk itt, középen azt a termőföldet, amiről kiéheztetni, elfűjni nem lehet bennünket. Olyan erő képvisel itt ez a nyolcmillió magyar, melynek a bástyái és erőforrásai messze túlterjednek a mostani határokon, bennünket tehát se földről, se levegőből, de a föld alól sem lehet egyszerűen csak legázolni. Próbálták sokan ezer éven át, de mindent átvészeltünk, ezután is így lesz.

Meg kell ezt magyarázni az embereknek és meg kell magyarázni azt is, hogy amikor a légitámadás ellen mégis védelemre készülünk, csak a józan életösztön után megyünk, de azért legkevésbé sem — féltünk.

A kikérdezés technikája.

Írta: Vitéz RIDEGH RAJMOND őrnagy.

I. A tanúk kikérdezése.

Amint a bűnügyek nyomozásakor technikai és taktikai szabályok szerint kell eljárni, éppen úgy szükséges bizonyos rendszeresség a nyomozás egyik részének, a bűncselekmény szubjektív részének kidolgozásánál is, főként a tanúk és a gyanúsított kikérdezésénél.

Bűnügyi lélektani kérdések fejtegetésével már gyakran találkozunk lapunk hasábjain, de éppen magához a kikérdezés gyakorlati kiviteléhez, az olyan fontos kikérdezés technikájához, tudomásom szerint nem történt még hozzászólás. E téren a kikérdezést végző csendőrök többnyire saját tapasztalataikra vannak utalva s a legtöbb nyomozó csendőr saját tapasztalatai alapján kialakult egyéni módszere szerint végzi a kikérdezést, miközben természetesen szem előtt tartja a tanúkikérdezés alaki és jogi szabályait (kikérdezés helye, külön-külön, bizalmi egyének jelenléte, rokon, lelkes, védő stb.), amelyeket a Szut. 425—429. pontjaiban felsorol.

A kikérdezés azonban sokkal fontosabb és nehezebb feladat, semhogy elegendők lennének hozzá azok az ismeretek, amelyekre a csendőrnek a gyakorlati szolgálat alatt csak lassan gyűlő egyéni tapasztalatok révén szert tenni alkalma van. Mert nem könnyű dolog az emberi természet gyarlóságai folytán, kikérdezetteknel és kikérdezőnél egyaránt előforduló rengeteg hibaforrás mellett, tanuvallomások útján valamely a multban fekvő tényállást a valóságnak megfelelően megállapítani, s ugyancsak nem könnyű a tanúk előadását úgy rögzíteni, hogy a bíróság ne torzított, hanem tökéletes képet nyerjen. A feladat ugyanis kettős. Közlebbi célja a kikérde-

zésnek, hogy a kikérdezést végző személy a felderítendő tényállásról legjobb tudomást szerezzon. Végcélja pedig Hans Gross szerint: „a bírót a lehetőségig úgy tájékoztatni a cselekmény lefolyásáról, mintha azt saját szemével érzékelt volna.” Előbbi cél csak úgy érhető el, ha nemcsak a tanu képes és hajlandó is legjobb tudását nyújtani, hanem ha a kikérdező azt belőle kiszedi is képes. Ehhez mindenek előtt pszichológiai ismeretek és tapasztalatok szükségesek. Utóbbi cél eléréséhez pedig a helyes rögzítési technikának az ismerete kell.

Úgy vélem ezért, nem végzek haszontalan munkát, ha főleg pszichológiai alapon megkísérelem azoknak a legfontosabb taktikai és technikai szabályoknak ismeretetését, amelyek ismerete és alkalmazása a kikérdezés eredményességét és a tanuvallomások rögzítését a gyakorlatban nagyban elősegítik.

1. Mindenek előtt rá akarok mutatni annak a fontosságára, hogy az összes létező tanukat, akik a bűncselekménnyel kapcsolatban valamilyen felvilágosítást nyújtani tudnak, *fölkutassuk*. Ennek a munkának a fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni. Számos esetben csak azért nem lehetett a tényállásban mutatkozó hézagokat kitölteni, vagy a megindulás helyes irányát megtalálni, mert a nyomozás megelégedett csupán azoknak a tanuknak a kikérdezésével, akik éppen rendelkezésre álltak, vagyis, akik a helyszín környezetében önmaguktól adódtak, míg eltávozott, vagy távol volt egyéb tanúk, kiknek létezéséről senki nem is tudott, rejtve maradtak.

A tárgyi bizonyítékok terén vérévé vált már minden csendőrnek az a szabály, hogy a helyszínt az összes létező néma tanuk után a legaprólékosabban fel kell kutatni. Ugyanerre kell törekedni a személyi jellegű adatok, a tanúk felkutatása tekintetében is. A gyakorlatban ez úgy történik, hogy elsősorban a helyszín körül tált

SZÉKELY IMÁ

Uram, ki látod: kik vagyunk,
A kiknek nincs is fajszaunk,
A székelj tárja fel sebet —
Es térdenállva esd feléd,
Ki annyit túrt és szenvedett:
Segítsd maroknyi népedet!

Segítsd, Uram, ha talpraáll,
Ha bércre hág, ha völgybe száll,
Ha szánt, ha vet, ha vast ragad,
Amíg hónapok hív marad —
Oh seregeknek Istene,
Te tartad meg őt és légy vele!

Te légy velünk, mert elveszünk...

... Halódák árva nemzetünk,
Ki most is gyásszal van teli,
Honát hónapban nem lel —
Irgalmazd, óh, ha vétkezett,
Ne sújtsd maroknyi népedet!

BAJKAY LAJOS.

Az üres iskola.

Írta: KOMAROMI JÁNOS.

Egy idő óta — úgy rémlik — meg-meglegyint szárnyával az öregkor... Mert kétségbeesve próbálok kutatgatni ifjúságom nyomai után. Emlékek szorítják össze a szívemet, mivel megint a régi iskolára találtam reágonldni.

Hol vagy, ifjúkorom? S mié lettél, régi iskolám, ahol ijedten figyeltem régi tanítómra, mikor a fejem alig látszott még ki a padból.

Hetek óta varázslat tart fogva: nem tudok szabadulni a régi iskolától, amely esztendő óta üresen áll. Halálos-üresen, miután elhagyta minden tanulója.

Es hol van a tanító úr, aki hazafias alapon állt és tanított persze? A tanító úrnak szokása volt, hogy délutánonként előszedvén az ütenypálcát, rákoppantott vele az első padra:

szem- és filltanukat, valamint a sértett által megjelölt tanukat állapítjuk meg, ezek azután további tanukat neveznek meg, míg végül más már nincsen. Ezen kívül azokat a tanukat is ki kell pútatolni, akik a helyszínen nem fordultak ugyan meg, az esettel kapcsolatban azonban mégis valami felvilágosítással szolgálhatnak. Az ilyen fajta, rendszerint gyanútlan, semmit sem sejtő vagy szemérmesebb tanuk kipuhatolása széleskörű érdeklődés, besúgók és szóbeszéd kihallgatása, továbbá felhívások kibocsátása (sajtó, rádió, dobszó, falragasz stb.) útján történhetik. Ha pl. tudni akarjuk, hogy a menekülő zöldkofferes, de egyébként ismeretlen külsejű tettes merre vette az útját, akkor az említett eszközökkel felhívást teszünk közzé, melyben a közönséget felszólítjuk, hogy jelentkezzenek azok a tanuk, akik ilyen embert láttak és személyleírást tudnak róla adni.

A magyar falusi nép természetében van a tanuskodástól való idegenkedés, a magyar földműves nem szeret törvénybe jární, mely idő- és munkavesztést jelent számára és azon felül sokszor egyenletlenséget, haragot és neheztelést azok részéről, akikre falujának szűk határai között reá van utalva, így nagyon ritka eset, ha önként jelentkezik tanunak. Éppen ezért a felszólítások és felkutatás terén a legeleveníbb tevékenységre van szükség.

2. További szabály, hogy a tanut *mielőbb és meglepetésszerűen* kell kikérdezni. Az ok nem szorul bővebb magyarázatra, elég, ha a tanuvallomások számos hibaforrásai közül röviden rámutatunk a felejtésre, az agyban elraktározódott kép elmosódására, az önmagában való magyarázgatásra, mint belső átalakító tényezőkre; továbbá a sajtó, közvélemény, eszmecsere, érdekelt befolyásolására, mint külső átalakító tényezőkre. Ezért — többek között — nem is szabad a tanukat már napokkal előbb bizonyos helyre rendelni kikérdeztetésük vé-

gett, mert akkor az előkészülésnek, a megbeszélésnek vagy összebeszélésnek nem lehet elejét venni s nem célszerű a tanut sokáig megvárni sem, mert testileg, szellemileg elfárad, kedvetlenné válik.

3. A tanuval a kikérdezés folyamán *jól kell bänni*. A kikérdezést komoly, de szíves, jóindulatú beszéddel vezessük be, amelynek folyamán rámutatunk a tanuzási kötelezettség szentségére, a lelkiismeret és az igazság követelményeire, egyben nyugtassuk meg a tanut, hogy a becsületes tanunak az igazmondásból hátránya nincsen, vesztély ebből nem fenyegeti, míg tudatosan igaztalan vallomás vagy elhallgatás esetén maga is büntetésévé válik a cselekménynek.

Az ilyen jóindulatú bevezetéssel egyrészt a tanunak a törvény iránti tiszteletét erősítjük, valamint lelkiismeretére hatunk, ami annál is inkább szükséges, mert a tanuvallomás értéke nemcsak helyes érzékelés stb., hanem lelkiismeret kérdése is; másrészt megnyerjük a bizalmát, bizalommal pedig többet lehet elérni, mint szigorral vagy kimért, hivatalos tartózkodással. Ne felejtsük el, hogy a kikérdező rá van utalva a tanu jóindulatára, maga a bivatali tekintély különösen aapjainkban ezen a téren sokszor alig használ.

Ha a kikérdező a tanu bizalmát megnyerte, ezzel egyúttal megteremtette személye és a tanu között azt a lelki kapcsolatot, amely az egész kikérdezés alatt elengedhetetlenül szükséges. Csak az, aki egyéniségénél fogva kapcsolatot tud teremteni közte és a tanu között, lesz képes a kikérdezést úgy vezetni, hogy a tanuból mindent kiszűdjön, a tanut helyesen megértse és a vallomást hiven rögzítse. A jó bánásmód és bizalom kiváltása különösen olyan tanukkal szemben indokolt, akik először kerülnek abba a helyzetbe, hogy csendőr előtt

— Gyerekek, figyelem! El fogunk énekelni egy dalt, amelytől tüdőbbs lesz a lelkünk...

Magasraemelte az ütenypálcát, aztán lecsapott a karjával és mi felvisítottunk mind-mind, akár a tátozó fecskéfiókák:

*Este van már, késő este,
Páztortűzek égnek messze,
Messze tájon, más határon,
Az alföldi rónaságon...*

S vittük az együgyű és szíváfájdító dalocskát, hogy szántóvető emberek fölfigyeltek reá a mátyásházi hegyoldal lába alá. Délutáni négy óra körül szürkület kezdődött s a radványi sűrű erdőből széléből páztortűzek reszkető fénye kezdett csillogni a vén iskola felé lankadatlanul. És ha vége lett a dálnak, Bacsik Mihály zsellér a páztortűzek irányába nézett el sokáig s tűnődve suttozott fel maga elé:

— Ott pirítanak szalonnát Fityerák... Bitang zsi-ványok!

Hány esztendeje már ennek, Teremtőm!

Nyolcéveske nem voltam még akkor: ma obsitos-katona vagyok. És mi lett a régi iskolával?

Az iskola ott áll most is a falu fölötti dombon. Egyesegyedül áll ott, egész üresen s esztendőket óta minden jótét-lelek elkerüli messziről, mert — különösen késő esteiken — kísértetek járnak benne lábujjhegyen, az elhagyott tanteremben. Áll az iskola a domboldalon, árván, ijeszítő-sebesen hull oldaláról a vakolat, bull tetejéről a zsindeley s csak elvélve roppan valami a padláson...

En Istenem!... En Istenem!

Öreg volt már a tanító úr, mikor egy ködökbefulladt ősön idegen katonák ereszkedtek alá a hegyekből s az iskola faláról letépve a Himnusz odaakasztott dallamát, az udvar sarkába dobták ki. S a tanító úr megértve, hogy a falura és az iskolai tanteremre nem terjed ki többé a magyar királyi kormány hatalmi-köre, vette a kalapját, felhúzta ócska gérokját, fogta a görbe botot és míg kevés málháját Sándor György elcsapott kisbírő cipelte utána, a szegény öreg megindult a sáros országúton. A falun kívül megállt, visszafordult s kalapjával utolszor intett istenhoozádot a temlomtorony felé. Tovább-botorkált aztán, bizonytalanul rakosgatván egymás elé ösztövére lábszárait. Hátában pedig fel-feladójított Sándor György ex-kisbírő, akit szó nélkül lóditottak ki állásából az új hatósági emberek... Ment-ment a tanító úr az országút sárában, bizonytalanul, mignem eltűnt a világban. Hajlott alakját elnyelte a messzeség, meg az őszi köd, amely napok óta leselkedett már a mezőkön.

Senki sem látta azóta a tanító urat, az iskola pedig visszamaradt. Védetlenül.

Ember oda többé nem tette be a lábát... Mert néhány hónap múlva az új urak új iskolát emeltek az alvégen, cseréptetővel s azóta idegen dalok verődnek ki délutánonként az új iskola ablakain. Sándor György állás nélküli volt kisbírő régesrég *viszatért* az új országhatárról egyesegyedül, miután búcsúzóul kezét fogott vele a tanító úr. Azóta szívében keserűséggel, szemébehúzott kalappal jár-kél nyughatatlanul a faluban. És persze

tanuvallomást kell tenniük. A szokatlan helyzet, az idegen környezet, az ismeretlen kérdésektől való aggodalom, az esetleges következményektől való félelem belső izgalmat, idegfeszültséget idéznek elő még az egészséges, felnőtt tanuknál is. Előfordult, hogy magasműveltségű egyén, kit reája közömbös ügyben kérdeztek ki tanuként, a kikérdezés külsőségei és szokatlansága által annyira feszélyezve érezte magát, hogy személyi adatait is csak üggyel-bajjal tudta bemondani. Még kevésbé lehet csodálkozni, ha egyszerűbb emberek, nők, gyermekek, akiket gyakran a csendőrrrel, mint valami mumussal ijesztgettek, elfogódottak és szórakozottak a kikérdezés elején. Az ilyen gátlások, zavartság néhány jóindulatú szóval, vagy közömbös kérdéssel sikeresen leküzdhetők. A Szut.-nak az a rendelkezése, hogy mindjárt kezdetben a tanu személyi adatait stb. kell felvenni, szintén hozzájárul ahhoz, hogy a tanu megnyugodjék és természeteségét visszanyerje, mert teljes figyelme ezeknek a könnyű kérdéseknek a megválaszolására irányul s ezáltal elfogódottsága eloszlik, zavarra levezetődik.

4. A jó bánásmódon felül további előfeltétele a kikérdezés sikerének az, hogy *egyáltalán bánni tudjunk* a tanuval. Az ember nehéz anyag, különböző egyéniségekkel helyesen bánni pedig művészetszámba megy. Sok embernek erre született hajlama van s az ilyen szerencsés ember szinte egycsapásra hódítja meg embertársai bizalmát. Olyan kedvesnek és rokonszenvesnek tűnik fel, hogy szinte gyónni akarnak neki, rokonszenvből mindent elmondanak. A bántitódás titka az emberismeretben is rejlik. Ez határozza meg, hogy kivel hogyan kell bánni. Minden embernek más-más természete van; vannak félnék, lágy szívű, érzelmes, fecsegő, zárkózott, konok stb. és vannak végül jóképességű és buta tanutípusok is. E

különböző lelki berendezésű és szellemi képességű emberekkel nem lehet egyformán bánni, hanem mindegyiket egyénileg kell kezelni és vallomását értékelni, mert mindegyik típusnak megvannak a maga tulajdonságai, amelyek azután a tanuvallomásban vagy mint hibaforrások jelentkeznek, vagy pedig a vallomást különlegesen értékesítő tehetik.

Ezenkívül alig létezik ember, akinek ne volna valami *gyengéje*, néha több is. A gyengék különfélék; megnyilvánulhatnak tulajdonságokban, szenvedélyekben vagy kedvtelésekben. Tulajdonságok tekintetében vannak babonás, vallásos, kapzsi, kárörvendő, iriggy, féltékeny, hiú, stb. emberek. Különösen a hiúság az a tulajdonság, melyről ritka ember ment. Majdnem minden ember hiú valamire, pl. testi erejére, okosságára, ügyességére, foglalkozására vagy állására, nőknél való szerencsésére stb. A nők általában igen bükk szépségükre, fiatalágukra, öltözködésükre, hódításaikra stb. A szenvedélyek közül a dohányzás, édességek (gyermekeknek), szeszitalok, a politika iránti fogékonyság használhatók ki ügyesen. A kedvtelések is igen sokfélék lehetnek. A bélyeggyűjtő, a horgász, az ebtenyészítő stb. kedvenc témájának megpendítésekor egy-kettőre felmelegszik.

Igen nagy hasznára válik a kikérdező csendőrnnek, ha a tanu ilyenfajta lelkitulajdonságait, gyengéit, képességeit ismeri (ismerőseiktől megtudakolja, vagy éles szemmel maga felismeri), mert azokat a kikérdezés céljaira szolgálatába tudja állítani. Ügyes felhasználásukkal könnyebben összehozzuk a tanuval, felhangolja, közlékenyvé teszi azt. Viszont ha nem eléggé tapintatos ezekkel a gyengékkel szemben, el is riaszthatja a tanut.

Különösen nehéz tanuk a *lusták* és a *bizalmatlanok*.

pozíció nélkül is, ami miatt máliét eszik rendes körülmények között.

Az iskola pedig gazdátlanul maradt.

Áll az iskola a dombtetőn, esztendőök óta magányosan és elhagyatva s messziről elkerüli minden kereszténylélek. Mert kísérteti híre van mindenfelé...

De lehet-e csudálkozni rajta?

Környékét s udvarát laboda és gaz verte föl. Hull-hull a vakolata, hull-bull tetejéről a zsindely s lakója nem akad... De ugyan kinek lenne kedve és bátorsága beköltözni egy ilyen házba, amely körül holtlelekek setengenek hajnalig. Ezek a kísértetek ugyan próbálták nek első kakasszóra, de a temető széléből sokáig nézgetnek még visszafelé, miközben meggyötört arcaikat a fagyóhold fénye felé fordítják.

Esztendőök óta sivatós csend tanyáz az iskola környékén, a halott magányban s még szörnyűbb csend hallgat odabent a régi-régi tanteremben.

Hisz minden úgy maradt benne, ahogy otthagyták a tanító úr, amikor mennie kellett szegénynek. Elkese, redve, búcauszó nélkül. Csak Sándor György nyugdíj-nélküli kisbíró kísérte el az új országhatárig, melyet a falu alatt húztak meg. És aközben olyanokat sóhajtozott feneketlen fájdalmában, hogy szinte börgött.

Halott a tanterem... Halott.

A kopott szekrény tetején ott porosodik a régi földgömb, amelyen esztendőök óta kifakultak nagy hegyek, folyamok, tengerek és határok. (En Istenem, eltűntek rajta Magyarország határai is!) Poros a földgömb, porosak a padok, melyek fölé hajolva az i betűt próbálgattuk

írni valamikor kurta és gyöngye ujjainkkal. A portól-el-lepett asztalkán ott hever a tanító úr hangvillája, melyet ha az asztal sarkához koccantott s utána megadta az alaphangot, nagy megilletődéssel volt szokása figyelmeztetni bernünket.

— Iaim, fűjjük el a dalt, mely hazánk szenvedéseire emlékeztet!

S lendítvén a két karjával, belevágunk valamennyien, ki cérnavékonyan, ki morgó-mélyen:

Ezer esztendeje annak,
Hogy a magyarok itt laknak...
Most akarják, most akarják
Kiirtani,
De az Isten, a jó Isten
Nem enged!

Szállt-szállt az ezeréves fájdalom együgyű daloskájá és amikor elhalt volna utolsó foszlánya is, a tanító úr elhatkult hangon, könnyeivel küzködve figyelmeztetett mindnyájunkat, apró embereket:

— Ne felejtsetek el soha, iaim, hogy nincs árvább nép és árvább nyelv a magyarnál!

Régen volt, régen... Ma üres a tanterem. A fekete-tábla portól ellepve, hamuszinben áll a sarokban s a mestergerendában az akadatlanul zenél a szű...

Fél-emberöltő óta minden jó lélek messziről elkerüli a rossz hírű épületet. De lehet-e csodálkozni rajta?

Hisz őszi alkonyatokon, ha a Beszkeidek felől feljajgat a szél, s a kassai hegyek fölött vérszin mutatja a lebukott nap útját, különös fény lobban fel az iskola nyu-

nok. Előbbiek lusták a gondolkodásra és a beszédre is. Ezeket az előbb említett eszközökkel előbb fel kell bangolni, érdeklődésüket a tárgy iránt fel kell kelteni. A hatóság elleni esetleges ellenszenv azzal küzdhető le, hogy élénk színekkel ecseteljük a tett alávalóságát és rámutatunk arra, hogy az emberiség közös érdeke a bűn megtorlása.

A gyermek és fiatalkoriak tanuvallomása tekintetében sokszorosan az a felfogás uralkodik, hogy a gyermek és fiatalkoriak vallomásának nem lehet döntő jelentőséget tulajdonítani, különösen azoknál a szemérem elleni bűncselekményeknél nem, amelyeknél a gyermekek a gyanúsítottakra terhelően vallanak. A tudományos körök felfogása szerint azonban a gyermekek vallomásait nem lehet elvileg megbízhatatlannak tekinteni, hanem a vallomás értéke mindig az illető konkrét eseten múlik; vannak megbízható, igazság szerető és vannak viszont megbízhatatlan, hazudozó természetű gyermekek. Sőt, számos hibaforrás, amelyek a felnőttek vallomásának megbízhatóságát csökkentik, a gyermekek vallomásainál nem fordulnak elő, így pl. a szenvedélyek, előítéletek, babonák, gondolatösszekapcsolások stb. Nagy előnye a gyermekeknek, mint tanuknak, hogy igen jó megfigyelők. Összefoglalva a gyermek és fiatalkoriak vallomásának értékére hangoztatott különböző felfogásokat, mondható, hogy vannak esetek, amikor a fiatalkoriak jobb tanuk, mint a felnőttek, általában azonban a fiatalkori tanu bemondásait még nagyobb fenntartással kell fogadni, mint a felnőttét. A gyermeknél fokozottabban ügyeljünk a szuggesztív kérdésekre és a jó bánásmódra, mert a gyermek csak annak tárja fel a szívét egészen, aki bizalmát megnyerte. Ügyeljünk a gyermek jóhírnevére is, hogy iskolatársak, szomszédok ne tudjanak meg semmit az ügyről, valamint arra is, hogy

a gyermek lelke és szemérme a legszükségesebb mértékben felül ne vallja kárát az eljárásnak.

5. Fontos szabály, hogy minden tanukikérdezésre elő kell készülni. Öltöszzerűen sikeres kikérdezést véghez nem lehet. Aki tökéletes munkát akar végezni, annak feltétlenül uralnia kell az élő és holt anyagot. A célból tanulmányozni kell előre a feljegyzéseinkben levő adatanyagunkat, az ügyiratokat, valamint a tanuk személyét (előéletét, életviszonyait, természetét stb.) is. Ennek eredményéhez képest pontosan ki kell dolgozni, hogy melyik tanutól mit fogunk kérdezni és hogy a kérdéseket milyen sorrendben tesszük majd fel. A fontos kérdéseket előzőleg szószerint fogalmazzuk is meg. Igen célszerű a kikérdezés tervezett menetéről, a tanuk sorrendjéről előjegyzést vezetni, ezenkívül fektessünk fel minden egyes tanúról külön ívet, amelyen a hozzáintézendő kérdéseket és azok sorrendjét rögzítjük. Ha valamely tanuvallomás során olyan új kérdés merül fel, amelyre vonatkozólag más tanut is ki kell kérdezni, ezt a kérdést az illetőnek ivére rögtön jegyezzük rá. Ilyen módon állandóan rendezve és áttekinthetően előttünk van az egész anyag, tudjuk, hogy mit, hol kell keresni, ezenkívül elejét vesszük az olyan bosszantó eseteknek, hogy valamely elbocsátott tanut még egyszer fel kell keresnünk, mert valamiről elfelejtettük kikérdezni.

6. Ezután hagyjuk a tanut összefüggően elmondani azt, amit az ügyről tud és amit önmagáról elmondani akar. Tapasztalat szerint a legtöbb tanu a fecsegő típushoz tartozik. Az ilyen tanu nagy feneket kerít mondanivalójának, egészen hátranyúl a multba vagy olyan dolgokra is kitér, amelyek látszólag nem tartoznak a tárgyhöz. A bő beszéd megballgatásához sokszor sok idő és nagy önuralom szükséges, de a csendőrnek nemcsak „kikérdezni”, hanem „meghallgatni” is kell tudnia. Ha

gatra-hajló három ablakában. Mintha fényeket gyujtogatnának odabent a rég elment tanítványok. A hegyek iránt kialudt már a leesett nap útjának véres színe, de a három ablakon belül egyre rémület a kísérteti vörösség, hogy megtorzong tőle, aki alulról, a domb lába alól föl mer pillantani olyankor. Mert a domb alatt szunnyad a falu s vénasszonyok, ha látják azt a fényt a három ablakban, fogvacogva vetnek magukra keresztet:

— Istenünk, Atyánk, mentsd meg szánalmas lelkeinket!

A különös fény pedig nem múlik, nem múlik el a három ablakból első kakasszögig, mivel minden éjszakán mozgalmas élet van a régi iskolában s az éjjeli bakter rémület szokott fülelgetni abba az irányba a templom felől.

Mert a temetőből az elhagyott tanteremnek indulnak meg olykor a régen-holt tanítványok.

Ott baktat a temető felől lábujjhegyen a negyvenöt éve elpihent Hrivnyák Mihály, látni elmenőben Magyar Gábort, a keszeg Zelvay Zsigát, amint kókadtt fejfel tankönyveiket szorongatják a bónaljuk alatt. Ott jön a vén Boldizsár János is totyogva, amint kis unokáját vezeti a kezénél... Jönnek seregestül a halott növendékek. A Kútatódomb felől váratlanul felbukkan az öreg tanító úr is, kezében nádpálcával, két lapockáján fényesre festett emlékezet-előtti zsakett s méltóságos tartásban indul meg a tanteremnek. Közel van hozzá a templom, ott hasalगत gubáján a bakter s riadtan fü-

elve hallja, amint nádpálcájával a pad szélére koppant a tanító úr s érzékenykedve szól utána:

— Gyerekek, egy hazafias éneket!

S néhány pillanattal reá erőtlensül és csüggetegszomorúan verődik ki a tanterem ablakából:

*A nagy világban e kívül
Nincsen számodra hely...*

Lehet, hogy csak elszunyókált a bakter a templom ajtajában s álmaiban hallott és látott mindent. Bizonyos mindazáltal, hogy első kakasszónál nyugtalanul kapta föl a fejét Guba Gergely. Mert ő az éjjeli őr.

Reggelre tovább áll az iskola a dombon. Áll és halálos hallgatás van körülötte.

Ülök idehaza egyesegyedül, nagy nyughatatlanságban. Mert hetek óta érthetetlen varázslat tart fogva s egyre a vén iskolát látom magam előtt. Iszonyú magányában.

Talán minden vakolat lehullt már a faláról: talán minden zsindey leesett már csupasz tetőbordázatáról; a niestergerendában talán minden munkáját elvégezte immár a szű. Közel talán az időpont, amikor egyet roppan az iskola, nagy reccsenés hallatszik, magas por támad s elszállván a porkupola, semmit nem látni többé az iskolából. Csak a csend hallgat közeli és távoli környéken.

... Istenem, Uram, könyörülj rajtam!

a tanu mingyárt egészen előről, „Ádám apáknál” kezdené is el mondanivalóját, tartsuk szem előtt, hogy a kikérdezés e szakában főerény a *feltétlen türelem*. Mután a főcél mindazon anyagnak az összegyűjtése, aminek az ügy szempontjából valami hasznát lehet venni, helytelenül tenné a kikérdező csendőr, ha a tanu beszédét vagy kilengéseit minduntalan megakasztaná és utasítaná, hogy miről beszéljen. Eltekintve attól, hogy a tanunak önmagától kell előadnia azt, amit tud, s a közbevetett kérdések már bizonyos mértékben való befolyásolását jelentik a tanunak (minden kérdés többé-kevésbé szuggesztív kérdés), a csendőr sohasem tudhatja, hogy a tanu hova akar kilyukadni. Ezenkívül a mellékkörülményeknek is döntő fontosságuk lehet: sokszor előfordult már, hogy ilyen jelentéktelenné látszó mellékkörülmény bizonyult később fontosnak és segítette át a nyomozást a boltpontra.

Különösen azokat a tanukat engedjük zavartalanul beszélni, akikről feltehető, hogy valótlan monanak. A hazug tanuk tapasztalat szerint, sok szóáradattal igyekeznek elkendőzni, elleplezni a valótlanyságot, vagy azt, amit nem akarnak elmondani. Minél többet beszél azonban a tanu, annál inkább keveredhetik ellentmondásokba, de a sok fecsegés közben kibökhet olyat is, aminek a nyomozás hasznát veheti. Egy esetben a fecsegő tanu elszólta magát és említést tett sógorának a pisztolyáról, bár előzőleg nem akart ilyen pisztolyról tudni. De ha nem is járna hasonló pozitív eredménnyel a türelmes meghallgatás, mindenesetre alkalmas arra, hogy ezalatt tanulmányozzuk a tanu egyéniségét, észbeli tehetségét, előadásmódját és gondolatvezetését. Figyeljük meg ezalatt élesen, hogy a tanu mit, hogyan ad elő, milyen látszatot akar kelteni, milyen rejtett célra törekszik, hová akarja terelni a nyomozás irányát, mit kerül gondosan előadásában, a gyanúsított ellen vagy mellette van-e beállítva, stb., stb.

Tagadhatatlan, hogy ez a „meghallgató” első része a kikérdezésnek fáradsztó és sok időt rabló munka, a célt látszólag sokkal jobban lehetne elérni a kérdések feltevésével, mégsem mellőzhető, mert csak az önmagából kiinduló és befolyásmentes szabad előadás nyújthatja a tanu tiszta tudását, különösen minden felelet többé-kevésbé a kérdés hatása alatt jön létre.

Amikor a tanu előadását befejezte, szedjük ki abból a lényegét s az előadottak magvát jegyezzük fel. Ami az előadásban fontos, vagy ami nem látszik kellőképpen tisztázottnak, azt később, a kikérdezés következő szakában még részletesen meg kell beszélni.

7. Ezután következnek a *kérdések*. Először azokat a kérdéseket adjuk fel, amelyek a tanu eddigi előadásából kifolyólag merültek fel. Utána pedig azokat, amelyekre a kérdőívön feljegyeztünk. Ezeket a már előzőleg megállapított sorrendben adjuk fel. Most már nem engedjük a tanut a tárgytól elkalandozni, hanem egyenes választ követelünk. Az adott feleletek után minduntalan meg kell állapítani a tanu értesülésének forrását is, vagyis meg kell kérdezni a tanut, honnan tudja azt, amit előadott.

Gyakran előfordul, hogy utólag, csak véletlenül tudunk meg valamit a tanutól, amiről kiderül, hogy nagy fontossága van. Kérdőre vonva a tanut, miért nem mondta ezt már előbb, méltatlankodva azt szokta válaszolni, hogy „hiszen mondtam volna, de nem kérdezték”. Tartsuk tehát szem előtt a kérdések összeállításakor, hogy sok tanunak nincs kellő ítélőképessége egyes általa ismert körülmények horderejéről, nem tudja, sokszor nem is tudhatja, hogy a konkrét esetben minek van jelentősége, mi lehet fontos. Ezért a kérdéseket a taljázó kérdő-

ívünket csak akkor tekinthetjük teljesnek, ha képzelőerőnk segítségével elképzeljük, hogy az adott esetben mi minden történhetett, a tanu mit láthatott. E kérdések közül különösen fontosak a tettes cselekvéseire vonatkozó kérdések. például járt-e ügynök a háznál, megdöglött-e a házörző eb stb. A laikus tanu ugyanis nem ismeri a tettes technikáját, nem lát át az összefüggéseken és így lényegtelennek tart egyes eseményeket. Ha nem kérdezzük ki a tanut gyermeki módon, az ilyen fontos támpontok érintetlenül maradnak.

8. Néha ajánlatos lesz a tanu *emlékezetén segíteni*. Ez kétféle módon történhetik: vagy gondolatösszekapcsolással, amikor is kísérő körülményeket idézünk fel (például ünnepnap, vásár, havazás, ebédidő stb.), vagy pedig úgy, hogy a tanuval a helyszínre megyünk. Utóbbi esetben természetesen tekintetbe kell venni az esetleg megváltozott évszakot, napszakot, időjárási viszonyokat, amikor is a helyszín másképpen hat.

9. A tanuk bemondásait nem szabad minden további nélkül készpénznek elfogadni, hanem azokat *állandóan ellenőrizni* kell. A tanu vallomása két főkből lehet igaztalan: vagy téved, vagy hazudik.

A *jóhiszeműen* igaztalan, a *tévedő* tanuk bemondásait több szempontból ellenőrizzük. Így meg kell győződni arról, hogy jól lát és hall-e, jó vagy rossz megfigyelő-e, képes-e egyidőben látni és hallani, helyes fogalmi vannak-e az idő-, táv- és mennyiségbecslésről, iránymegjelölésről, milyen a felismerőképessége. Mindezekről a képességekről szükség esetén kísérletek útján lehet meggyőződni. Egyéb tévedéseinek az akkor fennforgott kísérőkörülmények felidézésével jöhetünk a nyomára, például a kérdéses eset a hűt melyik napján történt, honnan tudja azt, hogy szerdai nap volt, milyen munkát végzett abban az időben a mezőn, milyen időjárás uralkodott akkor stb.

Szuggesztív kérdésekkel a jóhiszemű tanu megbízhatóságát nem szabad kipróbálni, mert a jóhiszemű tanuk is — éppúgy, mint az igaz tanuk — ennek a kísérletnek áldozatul eshetnek, beugorhatnak a szuggesztív kérdések, ez pedig nem lehet fokmérője annak, hogy a tanu egyéb téren is igazat mondott-e.

Jóval nehezebb a dolgunk hazug tanukkal szemben. Az ismeretlen célszavak, melyek a rosszhiszemű tanukat igaztalan vallomástételre készítik, számosak. A leggyakrabban előfordulók: a megvesztegetettség, félelem, szenvedélyek és érzések (szerelem, szerelem, barátság, részvét, bosszú, hiúság, szégyen, féltékenység), betegségek (betegesen bazudozók, serdülőkorban levő „meseszökök”, hisztériás nők stb.), de gondolni kell arra is, hogy a tanu maga is részese lehet a bűncselekménynek.

A gyermekek és hisztérikák hazudozása annál veszedelmesebb, mert annyira beleélik magukat fantáziájukba, hogy sokszor maguk is elhiszik és nem képesek az igazat a valótlaniságtól megkülönböztetni, így aztán hiteltérdemlő benyomást is keltenek. A szegycsérzéstől való hazudozás is gyakoribb, mint gondolnánk. Igen sok önérzékes tanu azért hazudik, hogy meggyengítését elkerülje s ha a nőkről általában azt mondják, hogy megcsókásból hajlamosak a hazudozásra, ennek oka nemcsak abban rejlik, hogy mint gyengébbek önvédelemből kénytelenek hazudni, hanem abban is, hogy velük szűkebb körű vagy reánevelt szegycsérzéstük nagyobb.

Tekintve a különféle okok sokaságát és változatosságát, tulajdonképpen már kezdettől fogva minden tanuról fel kell tételezni a rosszhiszeműséget, legalább is mindaddig, amíg annak ellenkezőjéről meg nem győződ-

Kormányzó Úr Ö Főméltósága kenderesi nyaralását befejezve, megszemlélte a csendőr örökönítményt, melynek buzgó és kifogástalan működéseért legmagasabb elismerését fejezte ki.

(Schäffer felvétele.)

tünk. Ismeretes a régi jóvilágból ránkmaradt adoma, amely szerint a bíró s tárgyalás elején, a tanuk névsorának felolvasása után, hivatalos komolysággal rászólt a tanukra, hogy most pedig az igaz tanuk álljanak ebbe a sarokba, a hamis tanuk pedig abba a sarokba, mire a tanuk, a szuggesztív felszólítás hatása alatt, csakugyan engedelmesen két csoportra oszlottak. Ha ez az — állítólag Erdély valamelyik oláh vidékén előfordult — eset talán nem is történt így meg, mindenesetre jellemző arra, hogy közfelfogás szerint a hamis tanuk milyen gyakran szerepeltek már a boldog békeévekben is. Egyes öreg csendőrök is tudják, hogy némely vidékbeliek újszólván hírhedtek voltak arról, hogy keresetszerűen hamisan tanuskodtak. Herczeg Ferenc említi egyik könyvében, hogy a Bánátban levő Kustély község oláh lakosai annyira ismeretesek voltak hamis tanúzásukról, hogy kustélyi embert az ottani bíróságok nem is fogadtak el tanunak.

A mai gazdasági nyomorúságunk és megtépzott erkölcsi viszonyaink közepette még inkább indokolt a minden tanuval szemben eleve táplált bizalmatlanság, mert meglepően sok a megfizetett, vagy más módon érdekelt tanu. A hamis tanunak hozott kisebb áldozat árán az érdekelt fél ugyanis súlyosabb hátrányoktól szabadulhat meg. Igazat adhatunk azért annak a német kriminalistának, aki azt állította, hogy „a kikérdezés manapság újszólván örökös harc a hazugsággal”. A kikérdezőnek számolnia kell azzal, hogy lépten-nyomon hazugságokkal behálózni és megtéveszteni akarják őt. Sokszor látszólag egymástól távolálló és egymás előtt teljesen idegen tanuk is hazudnak, hogy valakit kimentcsnek vagy bemártsanak. A megtévesztésnek annál is inkább áldozatul eshetünk, mert a tanuknál sokszor nem is gondolunk a hazudás lehetőségére, Gyanúsítottal szemben ösztönszerűen résen állunk, de a tanunál — kinek hírneve, meg-

nyerő külseje, látszólagos érdektelensége minket befolyásol — nem.

Bár nem szabad minden tanut már eleve gazembernek tartani, a fenti okokból elővigyázatosságból mégis minden tanuval szemben szem előtt kell tartani a tudatosan hamis vallomás lehetőségét. Erre intenek különben az újabban előtérben álló és elszaporodó intellektuális bíncselekményeknél teheő tapasztalatok is (fizetési eszközökkel való visszaélések, csalások, sikkasztások, megvesztegetések stb.), amelyek nyomozásakor megfigyelhető, hogy az érdekelt tanuk egész sora igyekszik a nyomozást félrevezetni, s ködöt, homályt terjeszteni a bűnügyre, nem is szólva azokról a jelenségekről, amikor szervezetlen ismeretlen erők, egész érdekeltségek lépnek működésbe, — még terhelő ügyiratokat is tüntettek el, — hogy a terhelt a marasztaló ítélőtől meneküljön.

Ha valamelyik tanu igazmondása tekintetében kétség merül fel, igyekezzünk a hamis vallomás hátterét felderíteni és a részrehajlás okának nyitjára jutni. A támpontokat ehhez észrevétlenül magától a tanutól szerezhetjük meg. Ha ugyanis gyanú esetén, a tanuval előtünk már ismeretes körülményeket mondatunk el, megítélhetjük egyrészt a tanu igazságszeretetét, másrészt az előadás módjából, a megnyilatkozó érzelmekből, pártállásfoglalásából, beállításából, színezéséből gyakran következtetni lehet a hazugság rejtett okára is. Ha még hozzá az aggályosnak látszó részleteket újra és újra elmondatjuk, egyes gyanús részleteket általa részletesebben tisztáztatunk, akkor feltétlenül ellentmondások fognak adódni, mert a meseszöveg kitalált dolgai nem lehetnek tökéletes összhangban az egészszel. Ha pedig összebeszélés történt, majdnem bizonyos, hogy a mentőtanu a gyanúsítottal nem beszélt meg eléggé pontosan az összes részleteket, ilyenkor csak habozva kapunk feleletet, ezenkívül eltérések is mutatkoznak. Az összebeszélés le-

leplezése nem nehéz dolog, mert betanult vallomásoknál könnyű olyan kérdést találni, amelyet nem láthattak előre. Ilyen előre nem látott részletek lehetnek például a kérdéses helyen és időben a világítás kérdésének a tisztázása. Lehetetlenség, hogy a felbékelt mentőtanu, ha a helyszínen nem volt jelen, a gyanúsítottal teljesen egyező válaszokat adjon az olyan részletkérdésekre, mint például, hogy gyertya, villany vagy petróleumlámpa égett-e a szobában, állt vagy függött-e ez és hol, milyen színe volt az ernyőnek, milyen anyagból készült a lámpa (gyertya) tartója stb.

Gyanús már, ha a tanu kérdéseinkre habozva felel, vagy ha előbb többször „Tessék?”-kel visszakérdez. Elősegítheti az ilyen hamis tanúszóban gyanús tanu leleplezését és ellentmondásba kaveredését az, ha kérdéseinkre gyors válaszokat követelünk. Viszont határozott vallomásoknál gyanúkteltő, ha a vallomás többszöri ismétléskor hajszálpontosan ugyanúgy hangzik el, szajkó-módjára ledarálván (például betanított gyermekeknek). A betanított vallomásban olyan szavak is előfordulhatnak, amelyek nem egyeztethetők össze a tanu értelmi és műveltségi fokával. Egy zsarolási esetben a vallomására betanított kislány előadta, hogy „a bácsi fajtalanzkodott velem”. Ez a meghatározás nyilvánvalóvá tette a betanítotttságot.

10. Gyakori oka a tökéletlen kikérdezésnek a műszaki, vagy általában a szakismeretek hiánya. Például könyvezetésben, vasúti szolgálati ügyekben, stb. való járatlanság. Ilyen esetekben a kikérdező az érdekelt tanu előadását nem tudja ellenőrizni a szakismeretekkel rendelkező tanu azt adhatja elő, amit akar. Ezért ne idegenkedjünk itt sem megfelelő szakértők igénybevételeitől.

Szakértőre szükség lehet olyankor is, ha a tanunál lelki zavarok, idegbetegség tünetei mutatkoznak (mese-szöves, hisztéria, beteges hazudozás, stb.), valamint, ha a tanu, hogy ne kelljen vallomást tennie, testi vagy szellemi fogyatékosaságot színel, például hülyének, elmebetegnek, siketnek, némának tettei magát. E felfogásokról későbbi helyen, a gyanúsított fogásainál még szó lesz.

A tanuvallomás értéke nemcsak helyes érzékelésnek, továbbá az érzékelteknek az emlékezetben való hív elraktározásának, hanem harmadszor a hű visszaadásának (reproduklónak) és helyes megértésnek kérdése is. Vannak azonban még vidékeink, amelyek lakossága nem, vagy csak tökéletlenül bírja a magyar nyelvet. Az ilyen tanuk nem fejezhetik ki magukat szabatosan. Ha a kikérdező csendőr sem beszél tökéletesen az illető nyelvet, feltétlenül szükséges, hogy tolmácsot vegyen igénybe. Tolmács azonban nem lehet az, aki az idegen nyelvet éppen csak érti, hanem csak olyan személy, aki azt tökéletesen uralja és aki ezenkívül megfelelő intelligenciával is rendelkezik. Ellenkezesben nemcsak a vallomásnak egyes árnyalatai nem érvényesülnek, hanem félreértések következtében valótlanosságok is kerülhetnek a följelentésbe. Sok egyszerű tanuk csak egy a szóbősége, nehezen tudja magát kifejezni, tájsházásban beszél, ebből következőleg félreértések könnyen fordulnak elő. Még művelt emberek között is napirenden vannak a mindennapi életben előforduló ilyen félreértések, erről a beazélgatások során önmagunkon is meggyőződhetünk.

11. Minden tanu előadásáról, lehetőleg hű értelem szerinti, a fontosabb körülményekről szószerint készítsünk jegyzeteket.

A tanuvallomások rögzítésének fontos munkáját más alkalommal részletesen megírom, legközelebb pedig a gyanúsított kikérdezését fogom ismételni.

A helyszíni bírságolás.

Írta: PINCZES ZOLTÁN őrnagy.

(Befejező közlemény.)

A helyszíni bírságolásra vonatkozó összes tudnivalókat — szigorú szankciókkal — a kiadandó rendelet alapján, tömören, külön §-ként fel kellene venni a Szolgálati Utasításba, a csendőr jogait tárgyaló fejezetbe. Erre szükség van, mert a csendőrnek a fontosabb szakaszokat kívülről meg kell tanulnia; a helyszínen rendszerint nincs sem idő, sem lehetőség arra, hogy valaminek utánanézzon. A csendőr ismeri ugyan a rendeleteket is, de nem olyan alaposan, mint az utasítást, amit mindennap forgat és amit minden csendőriskolóban főtárgyként tanítanak. Az utasításba való felvételnek azonban csak egy bizonyos idő múlva, azután kellene történnie, amikor az egész rendszer gyakorlatilag ki lesz próbálva és a kezdeti nehézségek, az elgondolás és a gyakorlat eltérései ki lesznek küszöbölve.

A tömb- és úrlaprendszer azonban nem tartom cél-szerűnek. Az egyszerűsítést nemcsak a hatóság és a terhelte szempontjából kell nézni, hanem a csendőrség szempontjából is. Nem volna jó megoldás a hatóság munkáját a csendőrség rovására csökkenteni, vagyis ugyanakkor, amikor a hatóság válláról munkát veszünk le, a csendőrséget új munkával terhelni. Már pedig a tömbök kezelése új munkát jelentene, még pedig nem is keveset. A tömböket igényelni kell, számszerint nyilvántartani, az elhasznált úrlapokat hetenkint vagy havonként kimutatásba foglalni, naplózni, elszámolni stb. Aki ismeri a csendőrség hajszálpontos ügykezelését, el tudja képzelni, mekkora adminisztráció kerekednék ebből a tömbrendszerből három év alatt; apróbb, egyéni szabálytalanságokból folyóan hány rendelet és parancs jelenne meg, hány előjegyzést, beadványt, kimutatást, összesítést kellene majd teleírni. És féltő, hogy ha az egész rendszer túlsok munkát okozna az őrsön, akadna őrs, amely a túlsok munkát úgy próbálná redukálni, hogy — nem fogynának a tömbjel.

Az osztrák csendőrségnél az őrsök átlagban három-négy főnyi létszámúak; ilyen kis létszám mellett talán a tömbök kezelése is könnyebb. De képzeljük el egy 10—20 fős magyar őrsöt, ahol a járőrök állandóan jönnek-mennek; mekkora munkát adna mindenkinek a szolgálati lapjába beírni a tömbszámot, a járőr bevonulása alkalmával kezelni, bevezetni az elhasznált úrlapokat, naplózni a pénzt stb. Azt hiszem, az ilyen őrsparancsnok szívesebben vállalná helyett egy rövid, sablonos kihágási följelentés fogalmazványának az átvizsgálását.

Nehéz volna a tömböt most már a járőrtáskába is beleszorítani, hiszen az máris alaposan meg van tömve. A tömb, amelyet kéregpapírtáblával kell ellátni, már az alakjánál fogva sem feködhetik mindig legfelül; bírságoknál tehát előbb egymébány holmit ki kellene szedni, hogy a csendőr a tömbhöz jusson; a kiszedett holmikkal mind a két keze tele van, úton, esőben stb. nincs hova tennie azokat és így peresze írni sem tud. Az osztrák csendőr járőrtáskájában iratokon és a legalul levő bilucsláncon, meg a sebkötöző csomagon kívül semmi egyéb nincs (táskaélelem sem), mert az ottani kis őrskörletek mellett az őrzáratok rövid tartamúak, étkezni pedig vendéglőben, magánházaknál szoktak. (Az őrsön sincs közgazdálkodásuk.) Zubbonyzebben nem lehet a tömböt hordani, mert a zsebet dísztelenül kinyomja és ezáltal rongálja is; ezenkívül pedig a zsebben átlázik, átlizzad. Mindezeket felül pedig egy százlappos tömb, külö-

szó nélkül fogja előszedni a két vagy öt pengőt, sőt, ha a csendőr téved, még ő fogja figyelmeztetni. Ez sokkal jobb ellenőrzési mód, mint ami az úrlapnál lehetséges, mert annak a hátlapján a kihágások és a bírságok nincsenek rajta. Ha a felsorolás nem férne rá a bírságolási jegy hátlapjára, akkor vékonyabb papírból, négyoldalasra kell csináltatni.

A jegyen feltűnően fel van tüntetve az értéke. A megbírságolt egy rápillantással ellenőrizni tudja, hogy olyan értékű jegyet kapott-e, amennyit fizetett. Nincs akadálya annak, hogy a csendőr, ha pl. az ötpengős jegye kifogyott, két kétpengős és egy egypengős jegyet adjon.

A bírságolási jegyet a kiadó hatóság a kiadás alkalmával — de csak a kiadás alkalmával — lebélyegzi. Erre a hitelesség szempontjából van szükség és azért, hogy a megbírságolt tudja, melyik hatóság nevében bírságolták meg. De jó a lebélyegzés azért is, hogy az esetleg elvesztett jegyekkel nehezebben lehessen visszaélni. Rovancsolásnál a batóság csak lebélyegzetlen jeggyel számolhat el.

A csendőr, amint a bírságolási jegyet az őrsparancsnoktól megkapja, a nevét ott azonnal olvashatóan — tehát nem olvashatatlan aláírással — tintával reáírni tartozik. Ebből a megbírságolt a csendőr nevét megtudja, de a név reáírása lehetetlenné teszi azt a visszaélést is, hogy a csendőrök a jegyeket egymás között csereberélik, hiányzó jegyeket egymástól kölcsön kérjenek stb., mert mindenkinél csak a saját nevével ellátott jegynek szabad lennie.

A felső balsarokban számnak van helye. Nem okvetlenül szükséges ugyan a jegyeket megszámozni, de ha a szigorú számadás szempontjából jónak látszanék, meg lehet tenni. A számot a kiadás alkalmával a belügyminisztérium nyomtatná reá és pedig egy folyószámot, alája pedig tört alakban annak a rendőrhatalomnak a számát, amelynek a jegyet kiadták. Minden rendőrhatalom (főszolgabíró, rendőrkapitányság) kaphatna egy állandó, tehát nem változó nyilvántartási törzsszámot és ez szerepelne a jegyszám nevezőjében. Pl. a 17.863/16. szám azt jelentené, hogy a 17.863. számú jegy a monori főszolgabíróé, vagy a budapesti IV. kerületi kapitányságé. A megszámozás megnehezítené a legbélyegzetlenül elvesztett jegyekkel való visszaélést, mert ha azt ellátónak is hamis bélyegzővel, megtörténhetik, hogy a hamis bélyegző az illető rendőrhatalom nyilvántartási számával nem fog egyezni.

A bírságolási jegy szélzetén köröskörül kockákba helyezett számokat látunk. Ezek arra valók, hogy a csendőr megjelölje rajta, hogy melyik év, hónap, melyik napján adta ki a jegyet, amelyet ezáltal egyúttal érvénytelenít is. A keltezés úgy történik, hogy a csendőr pl. az 1936. év, a január hó és a 18-as szám kockájába belevég; ebből azonnal látni lehet, hogy a jegy 1936 január 18-án lett kiadva. Nem lyukasztani kell, mert ehhez elég nagy lyukasztóra lenne szükség, amit a csendőr nem hordhat a nyakában, mint a villamoskalauz, hanem — mondjuk — kívülről egy kis háromszöget belevágni. Hogy ezt milyen eszközzel csinálja, nem probléma: húsz „feltaláló” is akad, aki egy ilyen gyűszűny nagyságú kis rugós vágószerszámot kitalál és 20—30 fillérért megcsinál. Ezt a csendőr a jelszipsinórjára kötheti a jelszip mellé és két gomb között a zubbonya alá rejtheti. Egy fogással már a kezében is van. Ebből a bárom bevágásból áll a bírságolási jegy egész kezelése és hogy ez milyen gyorsan megy, láthatjuk a villamoson, pedig ott a

kalauznak a dátumon kívül még az órára és a viszonylatra is figyelnie kell a lyukasztásnál. A csendőr tehát anélkül, hogy egy szót is irt volna, félperc alatt elintézte az egész megbírságolást.

A keltezés a jegy érvénytelenítésén kívül azért is fontos, nehogy a megbírságolt a jegyet ismételtlen felhasználhassa. Úgy történhetik ez, hogy pl. amikor egy kihágás miatt a csendőr megállítja, azt feleli, hogy éppen most bírságolta meg ezért egy másik csendőr és előhúzza a bírságolási jegyet, felmutatja. Nem teheti azonban ezt akkor, ha a jegy keltezve van és pl. tegnap vagy még régebb. Nem teheti meg továbbá akkor sem, ha a jegy aznap ugyan, de ő olyan kihágást követett el, amelyet módjában állott volna azóta megszüntetni. Aki az út jobboldalán halad, gyorsan hajt, szabálytalanul előz vagy kanyar dik, az utcán ordítózik stb. nem védekezhetik azzal, hogy ugyanemiat épp most bírságolták meg; — a csendőr újra meg fogja bírsákolni, mert a már megtörtént bírságolás nem jelent *salvus conductus* az illető kihágás folytatására vagy megismétlésére. Sőt egyenesen ki kellene mondani, hogy ha valaki 24 órán belül újabb kihágást követ el, a másodikat már ne lehessen rövid úton, bírságolási jeggyel elintézni, hanem azt már legyen köteles a csendőr feljelenteni. Legfeljebb olyan műszaki hibából származó kihágásnál lehetne az egy napon való ismételt megbírságolástól eltekinteni, amit a helyszínen nem lehetett rendbehozni (pl. elromlott lámpánál), de ilyen esetben is csak akkor, ha az illető valószínűsíteni tudja, hogy a hibát nem tudta még rendbehozni, vagy éppen garázsba, műhelybe megy, hogy rendbehozhassa. Az ilyen eset azonban olyan ritka lesz, hogy nem érdemes fennakadni rajta. Nem igen lesz olyan makacs kihágó, akit egy nap kétszer kelljen megbírsákolni.

A bírságolási jegyeket a csendőr nyáron a zubbonyában felső zsebében, télen esetleg a bal köpenyujj visszahajtásában hordoztatná, de megfelelő nagyságú, egyszerű bőrtárcát kellene azoknak rendszeresíteni, hogy át ne ázzanak vagy át ne izzadjanak.

A bírságolási jegyek természetesen pénzt jelentenek a csendőr számára. Ha elveszti, az ő kára, mert meg kell fizetnie. De végeredményében, ha a pénzt elveszti, az is kár. Majd ügyelni fog reá úgy, mint a pénzére.

Kérdés most még, mi történjék az elhasználatlan jegyekkel, ha a csendőrt egy másik rendőrhatalom területére áthelyezik. Nézetem szerint legjobban lenne áthúzza és az áthelyezés tényét reávezetve az elhasználatlan jegyeket a hatóságnak visszaszolgáltatni. A rendőrhatalom azok helyett újakat adna ki és az ilyen megsemmisített jegyek ellenében ő is újakat igényelhetne, vagyis ezeket készpénz gyanánt lehetne kezelni. Az új őrsőn a csendőr megint kapna 50 pengő értékű új jegyet. Elvezénylés esetén a jegyeket a csendőr megörizné addig, amíg újra bevonul, a vezényeltetési őrsőn pedig aláíratlan jegyet kapna és ilyen esetben a felhasználáskor — csak a felhasználáskor — azt alá kellene írnia. Ez volna az egyetlen eset, amikor a csendőrnek a helyszínen kellene a nevét a jegyre reáírnia. A saját járásában a csendőr a maga jegyeit természetesen akkor is magával vihetné és felhasználhatná, ha más őrsre helyezik, vagy vezénylik. Ha megoldható volna, hogy a csendőr az egyik hatóság által bítelesített jegyet más rendőrhatalom területén is felhasználhassa, akkor erre a fenti eljárásra nem lenne szükség.

En — és mindenki — rendületlenül megbízik a mi derék csendőreinkben. De most pénzről van szó, elvi szempontból gondolni kell a visszaélések lehetőségére is.

Igy képzelik el a légitámadást város ellen.

Azt hiszem, hogy a bírságolási jegyek rendszere mellett minden visszaélés az emberileg lehető módon ki van zárva. Mert lássuk, milyen visszaélések képzelhetők el:

A csendőr részéről:

1. Magánál tartja vagy éppen elsikkasztja a beszedett bírságpénzt. Lehetetlen, mert az őrsparancsnok minden eligazítás és minden bevonulás alkalmával meggyőződnie köteles, hogy megvan-e a csendőrnek az 50 pengő értékű jegye. (Nem jegye és készpénze, hanem csak jegye.) Ha a bevonulás alkalmával nincs meg, azonnal újat ad helyette, amit a csendőrnek készpénzzel azonnal ki kell fizetnie. Az, hogy a jegyeket az őrsparancsnok őrizze és csak kivézenylés alkalmával adja oda a csendőrnek, nem lehetséges, mert pénzről van szó s ha az őrsparancsnok által őrzött börtárcából egy jegy hiányzik, a csendőr azt állithatja, hogy az őrsparancsnoknál veszett el.

2. A csendőrnek jegye hiányzik és az őrsparancsnoknak való bemutatás végett jegyet kér kölcsön a bajtársától. Nem teheti meg, mert csak a saját nevével ellátott jegyet mutathat be.

3. Másutt felhasználja fizetésre. Nem lehet, mert a jegynek nincs közforgalmi értéke.

4. Elhasznált jegyet visszaszerez és újra felhasználja. Nem lehet, mert a keltezéssel meg van semmisítve és újra nem keltezhető.

5. A megállapítottnál magasabb összegű bírságot szed be. Nem érdeke. De nem is teheti, mert a jegy hátlapján pontosan fel van sorolva minden kihágás bírsága,

tehát a megbírságolt — de a járőrtársa is — ellenőrzi őt.

A terhelt részéről:

1. Régi bírságjegyet felhasznál. Nem lehet, mert keltezve van és újra nem keltezhető. De nem lehet azért sem, mert a hatóság pecsétje rajta van. (Budapesten pl. nem használhatja fel a paksi főszolgabíró bírságjegyét.)

2. Elveszett, nem keltezett bírságjegyet megtalál és felhasználja. Miután a bírságjegy a csendőr számára készpénzt jelent, azt nem fogja gyakrabban elveszíteni, mint ahányszor papírpénzt elveszít. Az elveszett és megtalált jegy tehát ritkaságyszámba fog menni. De a talált jeggyel nem sokra megy, aki megtalálja, mert előre nem keltezheti, a csendőr előtt nem tudja keltezni, keltezetlen bírságjegyet pedig hiába szed elő. Ezenkívül a csendőr keltezőszáma által vágott léknek különleges alakot is lehet adni, hogy késsel vagy ollóval ne lehessen utánozni.

3. Átadja másnak a bírságjegyét. Más sem ér vele többet, mint az eredeti tulajdonosa, mert kihágás elkövetésére úgysem jogosít.

4. Hamisítja. Ez nincs kizárva, de hát a pénzt is hamisítják. Úrlapot még könnyebb volna hamisítani. Úgy kell a bírságolási jegyet előállítani, hogy a hamisítása ne

Buda-várának 1686. évi ostrománál és bevételénél az ostromló sereg 74.000 emberből állott; közte 8400 bajor, 7400 szász, 8266 brandenburgi, 4000 sváb és mintegy 12.000 magyar Bercsényi, Batthyányi, Csáky és Koháry alatt. A török védők soraiban csak 6000 főnyi reguláris katonaság volt, azonban a nagyszámú török lakosság szintén élénk részt vett a védelemben.

legyen túlegyszerű. Egyébként a számozás és a hatóság bélyegzője erősen megnehezítik a hamisítást. Végül pedig nem érdemes hamisítani, mert nagyobb mennyiségben, közforgalomban nem lehet értékesíteni.

Meg vagyok győződve, hogy a bírságjeggyel jól, egyszerűen, praktikusán, a csendőrség szempontjából pedig igen kevés munkával volna a kérdés megoldható. Nincs kizárva, hogy a gyakorlat során még további egyszerűsítések is lehetségesek lesznek. De hogy már így, az első elgondolásban is célszerűbb, mint a tömbrendszer, azt talán felesleges tovább bizonyítani.

*

Annak a megfontolását, hogy vajjon nálunk miként fog ez a rendszer beválni, három szempontból kell tenünk: a hatóságok, a közönség és a csendőrség, illetve a rendőrség szempontjából.

A hatóságok örülni fognak neki, mert számukra itt is úgy, mint külföldön, jelentős munkamegtakarítást fog jelenteni.

A közönség kétféle: városi és falusi. A városi (különösen a fővárosi) közönség helyszíni megbírságolása nem lesz mindig könnyű feladat a rendőr számára. A városi ember ennél jelentéktelenebb okok miatt is szeret vitatkozni a rendőrrel; azonnal akadnak „nézők”, akik állást foglalnak az ügy en, legtöbbszörre nem a rendőr mellett. Fontos lesz, hogy a rendőr maga ne vitatkozzék; aki az első felszólításra nem fizet, azt minden további érvelés nélkül írja fel és jelentse fel. Csak így remélhető, hogy a közönség néhány hónap alatt hozzászokik az új rendszerhez és belátja, hogy a vitatkozás hiábavaló és hogy célszerűbb azonnal fizetni, mint a büntetőparancsot bevárni, főleg, ha a büntetőparancssal kiszabandó bírság véletle-

nül egy-két pengővel magasabb is lehet a rendőr számára megállapítottnál.

A falusi ember szó nélkül engedelmeskedik a csendőrnek, nagyobb zavarokra tehát itt nem kell számítani. A magyar emberben benne van ugyan a pereskedési hajlam és az „igazá ak” nemhagyása, de csak abban, aki anyagilag is bírja a „pert”. Lehet tehát, hogy tehetősebb kisgazdák, helyi tekintélyek itt-ott nem fognak fizetni, de ez, főként ma, amikor az emberek nagyon megnézik a garast, nem lesz számottevő kivétel. A falusi fiatalsággal és a falusi intelligenciával lesz a legkevesebb baj.

Arra a kérdésre, vajjon mi a csendőreinknek megadhatjuk-e a helyszíni bírságolás jogát, gondolkodás nélkül azt felelem, hogy: igen, de csak ugyanolyan feltétel mellett, mint az osztrák csendőröknel, t. i. egyéni felhatalmazás alapján. Ha a törvény szerint a főszolgabíró lesz hivatva a felhatalmazást megadni, a szárnyparancsnoknak kell majd azoknak a csendőröknek a neveit, akiket erre érdemeseknek és alkalmasoknak tart, a főszolgabíróval közölni. Valami minimális szolgálati időhöz — mondjuk: négy évhez, mint az osztrákoknál — feltétlenül kötni kell a felhatalmazást, mert annak helyes, tapintatos gyakorlásához bizonyos szolgálati tapasztalatra van szükség. Járőrnel természetesen csak a járőrvezetőt illeti a bírságadás joga, még akkor is, ha arra egyénileg a járőrtársa is fel van hatalmazva.

Ha a magyar csendőrt az osztrák csendőrrel összehasonlítom, röviden úgy jellemezhetem őket, hogy az osztrák csendőr hiatalnok, a magyar katoná. Ebben benne van a kettő közötti különbség is. Az osztrák csendőr könnyedebben, kedélyesebben fogja fel a szolgálatát, (igaz, hogy az osztrák közönség is kedélyesebb), a magyar csendőr komoly, rigorózus. Ha tartani lehet valamitől, inkább attól kell tartani, hogy a magyar csendőr egy kissé keményen fogja kezelni a bírságbeszedés jogát. Az oktatásnak és az előjárók befolyásának a feladata, hogy ez a keménység ne fajúljon a bírságolások túlságos bűvésévé, erőszakolásává. Az örsök által havonta beszedett bírságpénzek összegének összehasonlítása ebből a szempontból esetleg figyelemztetőül fog szolgálni. Kialakul majd egy átlag: azon feltűnően alul vagy felül levő összeg mindenesetre figyelemztetni fogja a szárnyparancsnokot, hogy utánanézzon: az eltérésnek természetes, vagy pedig személyi oka van-e.

Igen fontos lesz a bírságbeszedési joggal kapcsolatos minden szabálytalanság vagy éppen visszaélés erélyes üldözése. Az ilyen esetek elbírálásának jogát — úgy, mint az ajándék elfogadását — a kerületi parancsnoknak tartanám fenn, nem azért, mintha az alsóbb parancsnokok helyes fegyelemkezelésében vagy erélyében kételkednék, hanem azért, hogy a bírságolási visszaélések felfogásában és elintézésében legalább kerületenként egy-egy gyakorlat alakulhasson ki.

A csendőrség általában idegenkedik az újításoktól. Van ebben az idege kedésben valami átöröklött konzervatívizmus, valami egészséges óvatosság minden ki nem próbált dologgal szemben. Ezt csak helyeselni lehet. Újítani csak jól megfontolva szabad, öletszerűen semmire, mert a hirtelen ötletek állják legkevésbé az időt. Olyasvalami azonban, amit külföldön évek óta csinálnak, már kilépett az ötletek sorából. Azért, mert nálunk még új, nem jelenti azt, hogy rossz is, aminthogy a régi sem jelent szükségképpen jót. Én tudok régit, ami rossz és újat, ami jó. Azt hiszem, az első szokatlanság és gyakorlatlanság átlábolása után az utóbbiak közé fogjuk sorolni a helyszíni bírságolás rendszerét is.

Képzelt légitámadás a tengeren.

Abesszinia.

Írta: RÁSY BARNA ny. százados.

Az európai államok lázas mohósággal vetették magukat a múlt század második felében azokra az érintetlen maradt földterületekre, amelyek gyarmatosítás szempontjából még számításba jöhettek. Ilyen földterület azonban már nem sok volt, s ami volt, az a legmostohább világrészen, — Afrikában.

A feltörő új nagyhatalom, a fiatal Olaszország már csak olyan területsávokat talált, amelyek telepítésre és megművelésre vagy egyáltalában nem, vagy csak kevéssé voltak alkalmasak. Ilyen volt a 80-as években általuk birtokba vett *Szomáli-föld* Afrika keleti partvidékén, valamivel jobb az „*Erytra*” néven ismert széles földszáv Észak-Afrikában a Vörös-tenger délnyugati partján. — Így Olaszország két oldalról is szomszédságába jutott a független abesszín császárságnak. A két tengerparti, javarészt terméketlen olasz gyarmat csak akkor válték értékessé, csak akkor hajtana hasznát az élő embereken túlon túl gazdag, nyersanyagokban ellenben igen szegény Olaszországnak, ha az olaszok kiaknázhathaták azokat a lehetőségeket, amelyeket az ércben, ásványokban, gyapotültetvényekben gazdag Abesszinia belseje magában rejt. Más szavakkal: ha Abesszinia is olasz gyarmat lenne. Abessziniában sok az érc és a gyapot, Olaszországnak viszont rendkívül fejlett az ipara: a kettő kiegészítené egymást. Ha a Massaua—Mogadiscio autó- és vasútvonallal sikerülne Róma és az Indiai-óceán között közvetlen kapcsolatot nyitni, ennek ipari, világkereskedelmi és politikai jelentősége Olaszországra egész nagy volna.

Olaszország 1895—96-ban meg is kísérelte, hogy hatalmát Abessziniára is kiterjessze, de a hiányosan előkészített katonai művelet kudarcra végződött. Az olasz csapatok 1896 március 1-én az ötszörös túlerővel szemben Aduánál megsemmisítő vereséget szenvedtek. (Olaszország veszített halottakban 2 tbk., 19 törzetsízt, 285 főtiszt és kereken 5000 embert.) Most, negyven év múlva, Olaszország újból érvényesíteni akarja nagyhatalmi, illetve gyarmatpolitikai törekvéseit és Abessziniától oly természetű gazdasági és politikai engedményeket akar kikényszeríteni, amelyek háború nélkül aligha lesznek megvalósíthatók. — Konkrét formában Olaszország a követeléseit nem hozta nyilvánosságra, s az alábbi négy pont inkább csak sejtése, helyesebben találgatása annak, hogy mi lenne az a minimum, ami Olaszországot kielégítené.

1. Határkligazítás;
2. gazdasági engedmények;
3. hozzájárulás egy vasútvonal kiépítéséhez *Erytra* és a *Szomáli-föld* között;
4. hozzájárulás ahhoz, hogy Olaszország — angol egyiptomi mintára — tanácsadókat küldhessen az abesszín minisztériumokba.

Abesszín nyilatkozatok szerint az 1. és 2. pontról tárgyalni lehetne, a 3. és 4. pontról nem. Ehhez a két követeléshez Abesszinia ellenállás nélkül nem fogja adni hozzájárulását.

*

Az esetleges háború jogi és erkölcsi oldala? Ha az embernek megvannak a maga kifejeződött nézetei, nem könnyű dolog — minden olasz-barátság és rokonszenvedés dacára is — az olasz álláspontot fenntartás nélkül elfogadni. De még kevésbé lehet a négus mellé állni. Egy olyan országnak „függetlensége”, ahol visszafasító,

embertelen rabzolgakereskedés folyik, ahol férjeket asszonyaiktól, anyákat gyermekeiktől úgy szakítanak el, mint barmokat szokás, az ilyen „függetlenség” nem sok lelkesedést fakaszthat az ideálokat kereső ember szívében. Ez egymagában is elég volna arra, hogy az erkölcsi mérleg Olaszország javára billenjen.

*

Abesszinia lakosságának száma alig éri el a 12 milliót, de területben nagyobb, mint Német- és Franciaország együttvéve. Hatalmas kiterjedésű magaslati vidék. Óriási fellegrvárhoz hasonlítható, amely helyenként 4000 méternél is nagyobb magasságra emelkedik a környező puszták és sivatagok fölé. A hegyek között gyakori az esőzés, a nyári hónapokban csaknem megszűnés nélkül esik. A dús csapadékmennyiségnek köszönhető, hogy azok a területek, amelyek 1000—2500 méteres régiókban fekszenek, igen termékenyek. Ennek az állandó esőzésnek lehet tulajdonítani, hogy az olaszok mindnagig nem kezdték meg előnyomulásukat. Az eső és a nedves talaj megnehezíti nagyobb seregestek mozgását és különösen megnehezíti az olaszok szempontjából olyannyira fontos utak építését. *Erythra*ban, *Massaua* és *Asmara* környékén az olaszok már elsőrangúnak nevezhető úthálózatot építettek ki, — a határoktól kezdve azonban Abesszinia belseje felé inkább csak ösvények vezetnek. Ahhoz, hogy az olasz expedíciós csapatok előnyomulhassanak, az olasz műszaki csapatoknak és mérnököknek előbb nehéz munkát kell végezniük. Találó az a megjelölés, amely az esetleg elkövetkezendő olasz-abesszín háborút „a mérnökök hadjáratának” nevezi.

*

Az abesszinek magastermetű, tagbaszakadt emberek. Vallásuk keresztény, szertartásuk leginkább a görögkeleti egyház szertartásához hasonlít. Mint népfaj, erősen kevert. Nem feketék, nem sárgák, de nem is fehérek. „Arczínük olyan” — írja Cholnoky egyik földrajzi munkájában —, „mintha mindig szennyes lenne”. Különböző intelligens, kultúrára alkalmas népfaj, de műveltsége és kereszténysége ellenére, brutálisan kegyetlen. Barateri olasz tábornok, az aduai csata szenvedő hőse írja emlékirataiban, hogy a csatatéren visszahagyott ellenséges halottakat és sebesülteket irtóztató módon megcsönkítják. Ugyancsak Barateri tábornok emlékezik meg arról, hogy azoknak a bennszülötteknek, akik olasz zsoldban állva jutottak fogságba, levágták jobbik és bal lábfejükét. Valóban: a kultúremler nehezen értheti meg, hogy államok, ahol ilyen barbár szokások még máig is fennmaradtak, tagjai lehetnek a Népszavetségnek.

Abessziniát — helyesen *Áthioplát* — több kisebb állam alkotja, amelyeknek élén „rasz”-ok (alkirályok) állanak. Ezek az alkirályok a múlt században hosszú időn keresztül állandó torzalkodásban, háborúskodásban állottak egymással, mígmen Menelik került a császári trónra, akinek sikerült őket egybekovácsolni, úgy, hogy Aduánál valamennyi alkirály ott volt a maga seregével az olaszokkal szemben. Történelmi pikantériának lehet nevezni, hogy Menelik éppen az olaszoknak köszönhette trónját és az olaszok éppen tőle várhatták, hogy az olasz gyarmati terjeszkedésnek nem fog útjába állani, mert — úgy gondolták az olaszok — azt a hatalmat, amit Menelik császár nekik köszönhetett, csak olasz segítséggel fogja megtartani tudni.

Nem így lett. Menelik a kezébe adott hatalmat mindenekelőtt arra használta fel, hogy igen érzékeny sebet

vágjon — Aduánál — a terjeszkedni akaró olaszokon. Menelik azóta már meghalt, most *Hailé Selasszié* Abesszinia uralkodója.

Kérdés most már az, milyen álláspontot foglalnak el az egyes nagyhatalmak az olasz—abesszin viszályban.

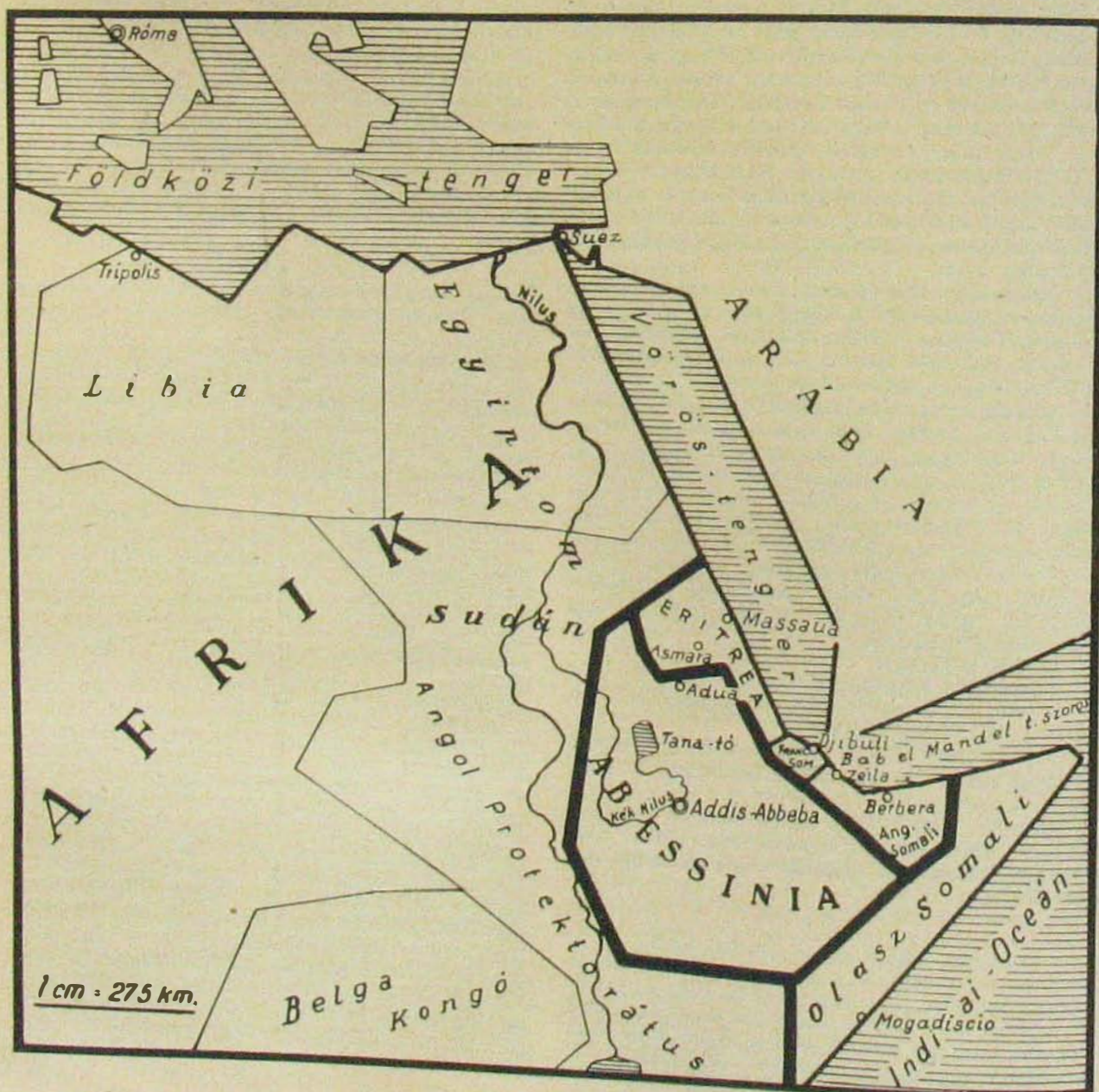
*

Franciaországra, mint valami lidércnyomásos álom, úgy nehezedik az újra feltörő hatalmas német birodalom fegyverkezésének — talán nem is annyira meglévő, mint inkább beképzelt — veszedelme. Érdeke Franciaország — vagy legalább is ezt véli legnagyobb érdekének —, hogy Olaszországot is minél erősebb kapcsolatokkal fűzze a németellenes fronthoz. Miután Franciaországra nagyjában közömbös, hogy Abesszinia független maradjon-e, vagy olasz protektorátus alá kerül, támogatja az olasz törekvéseket, bízva abban, hogy hála fejében európai politikájában olasz részről mindenkorai segítőtársra talál. A főnebbséget Franciaország számára ebben a kérdésben az okozza, hogy a Népszövetség félig-meddig francia intéz-

mény, Versailles öre és egyben az a fórum, amelynek első és legfontosabb hivatása lenne a nemzetközi békét fenntartani, illetve előadódó ellentéteket békés úton elintézni. Ha a Népszövetség gyengének fog bizonyulni a békés elintézésre, nemcsak a Népszövetség, de Franciaország tekintélye is szenved. Főtörekvése tehát oda irányul, hogy Olaszországra nézve kedvezően, de a Népszövetségen belül békés úton intézzék el az ellentéteket. De mert ez a törekvés a dolgok mai állása szerint máris megbukottnak tekinthető, igyekeznek a franciák olyan formulákat találni, amelyek ha nem is mentik meg a békét, de megmentik — papíron — a Népszövetséget.

*

Anglia kifelé igyekszik megőrizni a világszerte ismert és oly sokszor megcsodált angol bidegvért. Így most is az Abesszinia és Olaszország között felmerült háborús veszedelemben. John Bull arcizmai nem rángatóznak, a szemek hideg józansággal tekintenek maguk elé, a hang nyugodt, szenvtelen, de a John Bullt közlelő

Mussolini szemlét tart az új-fasizisták fölött.

néző észreveszi, hogy ez a nyugalom csak az önfegyelmezettség és nem az idegek nyugalma. A brit óriás egy-egy gyengébb pillanatában kizökken az önfegyelmezettség rendkívül nehéz szerepéből és ha csak rövidke időre villanásszerűen is, de elárulja, hogy súlyos gondjai vannak. A lövésre kész helyzetbe állított ágyúk — bárha azok csak a kínaiak, mongolok vagy abesszinek ellen vannak beirányozva — könnyen rést vághatnak a brit világuralmat jelentő falakon is.

Anglia nem annyira az olasz-abesszin háború ellen, mint inkább „a” báború ellen van. Az abesszinek fegyvert fognak, de ez a megmozdulás felrázhatja másutt is a szíveseket. Csak nemrégien kiáltotta be a népus öt világrészbe: „Zászlónk a színünk!” — ami más szavakkal annyit jelent: „Négerék, hinduk, malájaiak és mongolok, ragadjatok fegyvert és üzzétek el nyakatokról a fehér embert!”

Ha pedig kikapcsoljuk az általános okokat, amelyek Angliát a béke mellé állítják és állásfoglalásánál kizárólag a maga különleges okait vizsgáljuk meg, akkor arra a következtetésre kell jutnunk, hogy háború esetén Anglia barátságára és támogatására aligha számíthat Olaszország. Feltéve, ha Olaszországnak sikerül Abesszíniából olasz gyarmatot csinálni, jól elképzelhető, hogy Olaszország nem lesz hajlandó — vagy legalább is nem minden feltétel nélkül — magára nézve kötelezőnek elismerni azokat a megállapodásokat, amelyek a Tana-tó és környékére vonatkozóan az angolok és abesszinek között fennállanak.

Anglia Szudánból birtokolja Egyiptomot és pedig — mondhatni — a Nilus vizén keresztül. A Nilus egyik főága pedig — a Kék Nilus — a Tana-tóból ered. Az egyiptomi gyapot- és rizstermelés a Nilus szabályozásával a legszorosabb összefüggésben van, a Nilus természetes

áradását ezidőszerint Abesszíniától teljesen zavartalanul a szudáni zsülipekkel szabályozzák. Ez teszi lehetővé, hogy Egyiptomban kétszer aratnak. Ha az olaszok Abesszíniában hatalomra kerülnek, állandóan meglesz a lehetősége annak, hogy a Niluson új vízműveket építsenek és óriási vízmennyiséget vonjanak el az úgynevezett „áradási időszak”-ban. Ezzel teljesen tönkre tudnák tenni Egyiptom termelését. Nem szívesen venné Anglia azt sem — itt már persze élénken kiütözköznek a világot mozgató önző anyagi érdekek és erők — ha Olaszország abesszin gyarmata révén olcsón jutna szénhez, gyapothoz, mert szénben és gyapotban Olaszország talán legjobb európai piaca Angliának.

Azt sem nézné jó szemmel Anglia, ha az olaszok Róma és Mogadiscio (Olasz-Szomáli kikötője) között közvetlen utat nyitnának az Indiai Óceánhoz. Az Indiai óceán a britek világuralmának centruma. Az a földterület, amely a brit birodalom féltve őrzött szemefénye, gyémántja: India, az Indiai óceánba nyúlik be, ez mossa partjait. Mindennél fontosabb Angliára, hogy ezen az óceánon ő szuverén úr legyen. Az Indiai óceánt Anglia a gyarmatbirtokaival körülkarolva tartja és ha ez a kör nem is teljes, volt gondja rá, hogy minden tengerszoros, minden átjáró az ő kezében legyen. Talán ezen a ponton merevebb Anglia álláspontja, mint a sokat emlegetett Tana-tó kérdésében. Ez utóbbiban nyanyis, ha nem is könnyen, mégis elképzelhető a megegyezés Anglia és Olaszország között. Pedig a nagy olasz probléma: *Összekötni Eritreát a Szomáli-földdel! Egyenes vonalat Milánó--Róma--Mogadiscio között! Kijutni a Földközi tenger ketrecéből!*

Hogy a kétségtelenül fennálló angol-olasz érdekellentétek mely úton lesznek kiküszöbölhetők, az egyelőre bizonytalan.

Japán. Ez év elején történt az olasz gyarmatügyi kiállítás — olasz-abesszin viszályról még nem hallottunk semmit —, hogy az olaszok meglehetősen éleshangú kirohanást intéztek a japánok ellen. Csak bizonytalanul tapogatózva lehetett keresni ennek a váratlanul megnyilvánuló olasz ellenszenvnek okait. Az olasz-abesszin határincidens kirobbanása után azonban mindjobban kezdenek kldomborodni azok a mélyreható okok, amelyek az olasz-japán feszültségnek magyarázatát adják. Az utóbbi időben ugyanis Japán mind melegebb és melegebb érdeklődést mutatott Abessziniával szemben. Japán textilipara a világháború utáni években hatalmasabban lendült fel, mint az ország bármelyik más iparága. A nagy textiliparral bíró országok különös előszeretettel nyújtják ki karjaikat olyan földterületek felé, ahol nagy-kiterjedésű gyapotültetvények vannak. Abessziniában pedig vannak ilyenek. A tevékaraván útja Abesszínia egyes részeiben nemcsak homoksivatagokon át, de dúsan termő gyapotültetvények mellett is vezet. Az olcsó japán munkaerővel már eddig sem tudott versenyezni egyetlen állam sem. Mily nagyszerű, csábító kilátásokat nyújtana Japánnak Abesszínia sűrű gyapotültetvényei!...

Ezek a kilátások lecsökkennének, sőt semmivé válnának abban a pillanatban, amikor Olaszország ráteszi kezét Abessziniára.

Abesszínia szívesen veszi a japán közeledést. Nemcsak azért, mert nem a gyűlölt fehér, de a színben hozzá hasonló sárga közeledik, hanem főleg azért, mert a japán közeledésben és japán térfoglalásban megközelítőleg sem látja azt a veszedelemet, mint az olasz hódításban. Az utóbbi időben, eddigi abesszin szokásokkal teljesen ellentétben, nagy-kiterjedésű földeket adtak bérbe japán bevándorlóknak. (Ezek között bizonyára van néhány vezérkari tiszt is.) Ugyancsak a japánokkal való rokonszenvezés mellett tanuszkodik az is, hogy közhivatali állásokba számos japánt vettek fel és japán mérnökök kaptak megbízást, hogy Addis-Abbeba mellett az első repülőteret megépítsék. Hivatalos helyekről támogatásban részesítik a japán-abesszin házasságkötéseket. Japán-abesszin társadalmi szövetség alakult, amelynek jelvénye zöld-aransy-sárga-vörös abesszin színekkel egyeztet Japán jelvényét, a felkelő napot.

Ez a magyarázat.

Ez a magyarázat azután érthetővé teszi, ha Tokióból biztató leveleket küldözgetnek az addis-abbabai kabinetirodához és az sem fog majd meglepetésszámba menni, ha az olasz katonák az elesett abesszin harcosoknál olyan fegyvereket fognak találni, amelyekbe toklói

vagy osakai fegyvergyárak márkája van bevésvé. Elég az ahhoz: Abesszínia a nemzetközi politikában számottevő tekintélynek örvendő támogatóra talált.

...és felvetődhet a gondolat: Túl gyapotkérdésen és házasságkötéseken, vajjon a japán-abesszin barátság nem a sárga és fekete faj együttműködésének első jele-e?

*

Nagyjában ez a bárom ország: Franciaország, Anglia és Japán azok, amelyek az olasz-abesszin viszályban legközelebből vannak érdekelve.

De rövid néhány szóban emlékezzünk meg azokról az országokról is, amelyek közvetlenül nincsenek érintve, de mégis...

Szovjetország. A Szovjetunió minden erejével azon dolgozik, hogy az országon belül ipari és gazdasági termelést a külföldtől függetlenítsé. Ahhoz, hogy az országon belül mutatkozó és újra és újra felbukkanó nehézségeken úrrá legyen, nyugalomra van szüksége, de mások háborúját, különösen veszített háborúját, szívesen venné, mert a veszített háború nagyban növeli a forradalmi esélyeket s így az ő malmára hajtja a vizet. Mi sem természetesebb tehát, hogy a Szovjetunió fülének kellemes zene lenne az Afrikában megszálltatott ágyúk dörgése.

*

Németország. A versaillesi békeszerződés által igazságtalanul és ostobán megfosztva gyarmataitól — ahová pedig bebizonyíthatóan magas kultúrát vitt be és a kultúrterjesztés terén felülmúlt minden más államot (Német-Kelet-Afrika!) — most meglehetősen közömbösen, sőt talán — s ezen nincs mit csodálkozni — némi kárörömmel szemléli az egyelőre papíron folyó marakodást. Hogy nem olasz győzelmet kíván, az nem titok s ez bizonyára a kevésbé tájékozottak előtt sem ujság. A kényes osztrák kérdést olyan éktet el a német birodalom és Itália közé, hogy a baráti viszony helyreállítása a mai helyzet után ítélve, kizártnak látszik.

Ha Róma gyengül, Berlin erősödik. Ezt tartják Berlinben és eszerint nem nehéz kitalálni, hogy az esetleges olasz-abesszin háborút milyen érzelmekkel kísérik a német birodalomban.

*

Az Amerikai Egyesült Államok szigorúan senleges álláspontra fognak helyezkedni, itt nem említett országok és népek pedig aszerint fognak egyik vagy másik fél mellett vagy ellen állást foglalni, ahogy azt érzésük és ösztönük diktálja.

*

Ha a háború csakugyan — s ez valószínű — bekövetkezik és a háború kimenetelének eshetőségeit latolgatjuk, nem igen lehet kétség aziránt, hogy az olaszok győzni fognak. Egymagában a diplomáciai, az erkölcsi és esetleges fegyverszállítások révén nyújtandó anyagi támogatás nem lesz elegendő arra, hogy a technikának minden vívmányával felszerelt olasz sorkatonaságot és a Ducénak fanatikusán lelkes feketeingeseit az ugyancsak lelkes, de primitív felszerelésű abesszinek feltartóztassák. Az olasz hadsereg számára talán nem is az abesszin haderő fogja jelenteni a fő akadályt és legnagyobb nehézséget.

A minden valószínűség szerint guerilla harcokra berendezkedő abesszin harcosok puskacsőve még sok-sok kilométerre lőtávolon kívül van, de a halálos veszedelem már ott leskelődnek az olasz katona feje felett attól a pillanattól kezdve, ahogy Massauában vagy Mo-

Német légvédelmi gyakorlat: fontos vasúti gőcpont kődsítése.

gadiscióban partralép. Massaua, de a másik olasz kikötő, Mogadiscio is a világ legforróbb levegőjű kikötői. A mérsékelt éghajlathoz szokott európai — még a nagyobb melegekhez hozzászokott délolvas is, — szinte kapkod a levegő után, mert az, amit a tüdejébe beszív, inkább valami páraszerű forró lávához, mint levegőhöz hasonlít. Állandóan 50—60 fok körül jár a hőmérő higánya s ez a bőség ónsúllyal nehezedik emberre, állatra. Bénítólag hat minden munkára, sőt sokszor teljesen megbénítja azt. A csapatokat nem is hagyják sokáig ezeken a helyeken, szállítják őket beljebb a hegyes vidékre, ahol a lecsapódások elviselhetőbbé teszik az állandó forróságot. A veszedelmek azonban ide is elkísérik a fehér embert. Mérges légycsipések, lázt okozó kigözölgések, és a rettegett malária alakjában. Még nem volt komoly harc, de az olasz veszteséglisták már most aggasztóan terjedelmeseek.

*

Akik csak a modern harci gépekre és a napot elsötétítő repülőgéptömegekre esküsznek, azoknak emlékeztetnie kell idézni a berberék és riffkabilók háborúját a franciák és spanyolok ellen. Ez a háború kisebb-nagyobb szünetekkel 10 esztendeig, sőt, ha a spanyol-marokkói harcokat számítjuk, 25 esztendeig tartott. Ebben a háborúban már minden modern harci eszközt alkalmaztak. Ezekben a harcokban sok minden kitűnt azonban, ami lecsökkenti a gépekbe vetett túlzott bizakodást. Az a terület — az Atlasz-hegység —, ahol az egyesült spanyol-francia csapatok az Atlasz-vidék törzsei ellen harcoltak, sokban hasonlít Abesszíniához. Hegyvidék tele sűrűn váltakozó vízmosásokkal és szakadékokkal minden járható út nélkül. Nagy fáradsággal és áldozattal ösvérek hátán fel lehet cipelni ezekre a helyekre is géppuskákat, könnyű hegyi ágyúkat és tarackokat, de el sem lehet gondolni, hogy ilyen terepen tankok és nehéz motoros lövegek beavatkozassanak a harcba. De ott vannak a repülőgépek! Igen! De hol lesznek majd a célok, amelyeket repülőgépről eredménnyel lehet bombázni? Gáz? Hol? Ki ellen? Három-négyezer méteres magasságokban nehéz eredményes gáztámadást vezetni...

Nem európai fogalmak szerint mozgósított vonattal és tűzérési parkkal rendelkező seregtestekkel fognak szembenállni az olaszok, hanem kisebb-nagyobb csoportokat képező, majd itt, majd ott felbukkanó guerilla harcosokkal, akik sehol sem lesznek és mégis rendkívül kellemetlen és veszedelmes módon fogják érzékelteni, hogy — vannak.

A guerilla háborúnak sokfajla nehézségéről és sőt veszedeleméről sokat tudnának beszélni azok a veteránok, akik 1878-ban Bosznia okkupációjában résztvettek. Egyik előnyomulásnál a volt budapesti 32-es gyalogezred egy elővédszázadából nem maradt egyetlen ember élve, de az ellenségből senkit, semmit nem láttak.

*

Persze, ezek a rendkívüli nehézségek nem ismeretlenek az olasz vezérkar előtt és ha valóban háborúra kerül a sor, bizonyára rendkívüli technikai és operatív intézkedésekkel fogja ez a most lázasan dolgozó, kitűnő hírnévnek örvendő vezérkar a maga akaratát keresztülvinni. A most folyó előkészületekből erre lehet következtetni.

KI TUDJA?

Kik azok a magyar tudósok, akik Ázsiában a magyarok őshazáját kutatták?

Bűnügyi apróságok.

Írta: KRIMINALISTA.

Azt szokták mondani, hogy a nyomozás pusztán gyakorlat dolga. Ez ilyen formában nem állja meg a helyét. Az eredményes nyomozómunka elsősorban képességeket és széleskörű szaktudást kíván meg. Ez az alap, melyen azután a harmadik nélkülözhetetlen tényező, a gyakorlat épít tovább. Hasonlítsuk a nyomozást a rejtvényfejtéshez. Sok olyan éleseszű, tanult ember bicskája beletörik a legegyszerűbb képzeletű megfejtésébe, aki ilyesmivel még soha életében nem foglalkozott. A gyakorlatot rejtvényfejtő ezzel szemben a legnehezebb rejtvénytémákat is játsza oldja meg, mert ismeri a rejtvény-szerkesztés minden csínját-bínját, a megfejtés fogásait és ha rejtvényfejtéshez kezd, lelki szemei előtt az egykor megfejtett rejtvények egész garmadájának emlékképe merül fel, melyekből az új probléma megfejtéséhez számot támpontot meríthet.

Hasonló a helyzet a nyomozásnál. Elvitathatatlan tény, hogy azonos képességeket és szaktudást feltételezve, az a nyomozó van előnyben, akinek több tapasztalata, gyakorlata van. Conan Doyle, a közelmúltban elhalt angol regényíró, kinek a tudományos kriminalisztika fejlődésére gyakorolt előnyös befolyása elvitathatatlan, erre vonatkozólag valamelyik regényében a következőket mondta: „Aki ezer bűnügyi rejtélyt és azok megoldásának minden részletét ismeri, annak az ezeregyedik rejtélyt is meg kell tudni fejteni.”

Hogyan szerezzük meg a gyakorlatot? Erre a válasz önként adódik: a nyomozó szolgálatban. Ha azonban ezt a kérdést közelebről is szemügyre vesszük, akkor rájövünk, hogy egy ember évtizedes nyomozó szolgálata során sem tehet szert annyi és olyan gyakorlati tapasztalatra, mint amennyire szüksége volna. Hány csendőr megöregszik anélkül, hogy egész szolgálati ideje alatt alkalma nyílott volna akár egyetlen bonyolult gyilkossági ügy, biztosítási csalás, stb. nyomozásában személyesen részt venni? De ha részt is vett ilyenekben, ezek száma rendszerint nem olyan nagy, hogy azok alapján „gyakorlatról” beszélhetne. Mit kell tehát tenni? A saját tapasztalatokat ki kell bővíteni mások tapasztalatainak a megismerésével. Ezt a célt szolgálja lapunk „Tanulságos nyomozások” rovata, mely közkinccsé teszi az ország különböző részeiben, különböző időkben lefolytatott csendőrségi nyomozások tapasztalatait. A „Nyomozati Értesítő”, a „Bűnügyi Körözések Lapja”, a napila-

A németek már készen várják a gáztámadást.

pok rendőri és törvényszéki rovatának, szakkönyveknek, sajkfolyóiratoknak olvasása, bírósági tárgyalások látogatása mindmegannyi eszköze a tapasztalatok bővítésének. Ez a cél lebegett szemem előtt akkor is, midőn az alábbi bűnügyi apróságokat összefoglaltam. Ezek az apróságok a kriminalisztikai szaktudás gyarapítása mellett reményem szerint szórakoztató olvasmányt nyújtanak.

Egy történet arról a bizonyos nyomravezető nadrággombról. Németország egyik nagyvárosától mintegy 4 kilométer távolságban hatalmas vegyészeti gyártelep terült el. Egy januári napon Metzler Péter gyári előmunkás a gyárból elindult hazafelé a lakására. Másnap holtan találták a gyár és lakása között elterülő erdő egyik elhagyott ösvényén. A hullaszemle megállapítása szerint Metzler kétségtelenül bűnténynek esett áldozatul. Fején tompa tárgytól eredő zúzott seb, nyakán halálos kószúrás nyoma volt látható. Kiforgatott üres zsebel amellett tanuskodtak, hogy a gyilkos áldoztat kirabolta. A helyszíni szemle alkalmával, melyet a csendőrség a bűnügyi rendőrséggel karöltve folytatott le, vérnyomokon kívül csupán két darab patent nadrággombot, illetve egyik alkatrészét találtak. Ilyen gombok nagy népszerűségnek örvendtek a háborúban, mert felerősítésükhöz nem kell tű és cérna. Minden gomb két részből áll: az egyik részből tüske áll ki, melyet a szöveten át kell szúrni. A másik részben — a tulajdonképeni gombban — rugó van, mely a tüskét a két rész egybekattantása után fogvatartja. A helyszínen talált gombok ilyenek voltak, a tüskés részek a helyszínen nem voltak megtalálhatók, így feltehető volt, hogy azok a tulajdonos nadrágján maradtak. Megindult a nyomozás, amely első sorban az elhalt viszonyait igyekezett tisztázni, hogy abból a tettes kilétére támpontot nyerjen. Megállapították, hogy Metzler halála napján kivételesen kivette a bérét. Csütörtök volt, a bért egyébként csak szombaton fizetik ki. Az is megállapítást nyert, hogy Metzler, ki magabazárkózott ember, a gyárba és onnan haza mindig egyedül járt, továbbá, hogy útját mindig azon az elhagyott erdőrészen keresztül rövidítette, ahol holttestét megtalálták. A nyomozás ezen adatok birtokában a következő terv szerint zajlott le: megállapítani, hogy kik ismerték Metzler megszokott útját? Ezek közül kik tudtak arról, hogy Metzler hetibérét kivételesen csütörtökön vette fel? Végül az így gyanuba vehető személyek közül kik viselnek a helyszínen találtakhoz hasonló patentgombokat és azok közül kinek hiányzik két nadrággomb része.

A nyomozás, természetesen, első sorban a gyár munkásai körében kezdődött. A megrostálás, fenti szempontok szerint, nyolc személyt eredményezett. Ezek közül három munkás megdönthetetlen alibit igazolt. A megmaradt öt tagadott, nyugodtan viselkedett. Csupán egyikük — egy 18 éves fiatalember — tűnik ki szemtelenn, fennhéjázó magaviseletével. A házkutatást nála kezdik, amely teljes eredménnyel jár. Szekrényéből előkerül a vérrel szennyezett nadrág, amelyről két patentgomb fele hiányzik. Felmutatják neki a helyszínen talált gombokat. Ezzel a bizonyítékok zárt kört képeznek a gyanúsított körül, aki látja, hogy nincs kibúvó és a cselekmény elkövetését beismeri. Kettős indítókból cselekedett. Metzler egyizben arcultította. Ezért bosszút akart állni, de egyben a pénzt is meg akarta szerezni. Halálra ítélték, majd a büntetést kegyelmi úton életfogytiglani

fegyházra változtatták át. A fiatal hűnőzöböl a ponyvaregények és ponyvafilmek csináltak gyilkost. A házkutatásnál talált detektívregények és filmműsorok egész garmadája legalább is emellett látszik tanuskodni.

Az ulapos helyszíni szemle rendszerint eredményes. A mögött a szokásos megállapítás mögött, hogy a „helyszín semmilyen támpontot nem nyújtott”, rendszerint felületesség, kényelem és hozzá nem értés húzódik meg. Aki akar és tud is keresni, az talál.

Másik példa erre: 1934 október havában Alsónémedi községhez tartozó Gyálpusztá határában ismeretlen férfi hullát találtak. A nyomozó járőr a közvetlen helyszín körül mind szélesebb és szélesebb köröket vonva, átkutatta az egész környéket. A hullától mintegy 700 méter távolságra szétterpett papírszeleteket talált. Összeillesztette őket. Cseledekönyv egyik lapja volt, amelyből az elhalt kilétét kétségtelenül meg lehetett állapítani.

Később a hulláról készített fényképről a hozzátartozók az elhaltat bátorozottan felismerték és így a járőr eredményét igazolták.

Az ember életében a véletlen nagy szerepet játszik, erre a nyomozásnál is gondolni kell. A véletlen megcsokszorozza a lehetőségek számát s így ezt a fontos tényezőt sohasem szabad figyelmen kívül hagyni. A nyomozás szempontjából a véletlen szeszélyes valami. Néha segít, máskor félrevezet, elgáncsol. A bűnöző szempontjából a véletlen alkalmakat teremthet, viszont a véletlen az ártatlan embert is bűnösnek tüntetheti fel. Az alább leírt eset a véletlen különös játékára nézve jellemző.

Kean híres angol színész életrajzában olvashatjuk a következő rendkívüli történetet: Kean megbízást kapott egy új szerepre. Ártatlan embert kellett alakítania, akit gyilkossággal gyanúsítanak. Kean sokat tölte új szerepén a fejét. Hogyan viselkedik egy ilyen ember, — vetette fel a kérdést. — Elpirul, elsápad, reszket vagy felháborodva tiltakozik? Nem tudta eldönteni. Ekkor elhatározta, hogy kísérletet tesz. Összebeszélt két barátjával és egy szép estén felkeresték a város egyik kifogástalan hírnévnek örvendő, közliszteleben álló, vagyonos polgárát, akit személyesen nem ismertek. Az inas bejelentés után hevezette őket a fogadószobába, ahol Blank úr, a házigazda, fogadta őket hívós udvariassággal, érdeklődve, hogy miben lehet szolgálatukra. Kean erre előlépett és a következőket mondta:

„Blank úr, mi detektívek vagyunk. Elfogató parancs van nálunk és Önt gilkosság alapos gyanúja miatt le kell tartóztatnunk!” Kean ezután kíváncsian leste a hatást, amely azonban egészen más módon nyilvánult meg, mint gondolta. Blank ugyanis sarkonfordult és elmenekült. Később kiderült, hogy Blank öt évvel azelőtt feleségét elterelte láb alól anélkül, hogy reá a gyanú legcsekélyebb árnyéka is esett volna.

James Horolinst London egyes köreiben kapzsi és könyörtelen uszórásnak ismerték. Sok szerencsétlen áldozata önkézzel vetett véget életének. A rendőrség többször figyelte, de soha sem sikerült ellene olyan bizonyítékokat beszerezni, melyek segítségével áldatlan működésének gátat lehetett volna szabni.

Egy napon — szombat délután volt — az uszórát takarítónője dolgozószobájában íróasztala mellett holtan találta. Fején puskalövedék hatolt keresztül. Az a tény, hogy a lövés sebhely nem mutatta a közéről történt lövés ismérveit, továbbá, hogy a szobában löfegyvert nem találtak, az öngyilkosság és véletlen baleset lehetőségét

kizártak mutatta. Az ajtó belülről zárva volt, azt a takarítóné nyomta be, midőn gazdája ismételt kopogtatás dacára sem adott magáról életjelt. A szoba emeleten feküdt, az ablak nyitva volt, de a ház falán semmi olyan alkalomosság nem volt, amely a bemászást vagy lemásztást lehetővé tette volna, így idegen tettesnek a szobába való behatolására és onnan való távozására nem lehetett magyarázatot találni. A nyomozás ilyenképpen mindjárt a kezdet elején megtorpant.

A helyszíni szemle megtartása után néhány órával a rendőrség a szomszédságban újabb felfedezésre jutott, amely azután a problémát megoldotta. Az uzsorás házától 80 méterre gyárépület állott, melynek egyik homlokzata az uzsorás háza felé nézett. A gyárépület előtt, az udvar kövezetén a rendőrség egy férfi összetört holttestére bukkan. A holttest mellett — mintha azt halála pillanatában ejtette volna ki kezeiből — hangtompítóval ellátott ismétlőpuska hevert. A töltényürben egy kilőtt töltényhüvely volt, a cső friss lövés nyomait mutatta. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a halált súlyos belső sérülések okozták, melyek valószínűleg valamely emeletről való lezuhanás következtében jöhettek létre. A halálnak a lezuhanás után néhány perc múlva be kellett következnie. Az orvosi véleményt a helyszíni szemle adatai is alátámasztották, amennyiben az egyik harmadik emeleti ablak párkányán olyan nyomokat találtak, melyek azt mutatták, hogy onnan valaki kizuhant. A rendőrség a két esetet természetesen összefüggésbe hozta egymással. A kérdéses ablakból pontosan be lehetett látni az uzsorás dolgozószobájába. A további vizsgálatok megállapították, hogy a lövedék, amely az uzsorás életét kioltotta, a kérdéses puskából származik és hogy a löcsatorna irányának meghosszabbítása a gyárépület emelt harmadik emeleti ablaka felé mutat. A rendőrség most már határozott összefüggést látott a két eset között és az uzsorás meggyilkolásának lefolyását a következőképpen rekonstruálta: Az ismeretlen férfi az uzsorás nagyszámú ellenségei közé tartozhatott, ki a szombat délután teljesen elhagyatott gyártelepre belopódzott, felment a harmadik emeletre, onnan egy alkalmas ablakból az uzsorást puskájával agyonlőtte. Ezután vagy az ablakból való túlerős kihajolás közben egyensúlyát veszítve, kizuhant az ablakból, vagy pedig — cselekményének következményeitől való félelmében — öngyilkossági szándékból vetette le magát az udvar kövezetére. A halott kiténének megállapítására megindított nyomozás a rendőrség elképzelését tökéletesen alátámasztotta. Kiderült, hogy a halott Graham Fülöp postatitkárral azonos. Graham előéletét és viszonyait kutatva, a rendőrség megállapította, hogy Graham könnyelműsége folytán kétségbeejtő viszonyok közé jutott, úgyannyira, hogy már a kezelése alatt álló hivatalos pénzkezelő is hozzányult. A szerencsétlen tisztviselő valószínűleg az uzsorás kezébe került, kitől nem tudott szabadulni, ezért elkeseledésében eltette láb alól.

Az elején rejtélyesnek ígérkező eset ilyenképpen hamarosan megoldást nyert. A gyilkos meghalt, s így a nyomozás iratait a rendőrség a sikeres munka jóleső érzésével lezárhatta.

Történetünk fordulópontja és legérdekesebb része azonban csak most következik.

Eszterdők elteltével Sawyer Pál rendőrorvos halálos ágyához hívatta egyik detektívfelügyelő ismerősét, akinek a következő vallomást tette: Abban a bizonyos esztendőben, midőn a leírt gyilkosság történt, a családjában előforduló betegségek és egyik barátjáért nagyobb összeg

erejéig való jótállás az anyagi tönk szélére juttatták. Pénzre volt szüksége, így került Harolius uzsorás karmái közé. Mind mélyebbre és mélyebbre süllyedt az anyagi hinár közé, az uzsorás könyörtelennek mutatkozott és azzal fenyegetőzött, hogy erkölcsileg is tönkre teszi. Utolsó kísérletképpen egy szombat délután felkereste az uzsorást lakásán. Harolius azonban hajthatatlanul mutatkozott. Az orvos elkéseredetten távozott. Az utcán céltalanul sétált fel és alá. Eközben látott egy idegen embert, az uzsoráshoz bemenni. Rövid idő múlva az ismeretlen újból kijött. Arcán kétségbeesés és levertség látszott. Az orvos érdeklődve figyelte. Az idegen besurrant a gyártelepre. Nemsokára a gyártelep udvaráról jajkiáltás hallatszott. Erre az orvos szintén bement az udvarra, ahol az idegent pillantotta meg, aki széjjelzúzott tagokkal hevert a kövezeten. Mellette puská feküdt. Még eszméletlenül volt és az orvosnak röviden elmondta az eseményeket, melyek mindenben egyeztek azzal, amit annak idején a rendőrség megállapított, kivéve azt, hogy lövést az uzsorásra nem tett, mert célzás közben erősen kibajolt az ablakon és — még mielőtt puskáját elsütötte volna — egyensúlyát veszítve, lezuhan. Az idegen az orvos karjai közt halt meg. Ezután az orvosnak saját szörnyű helyzete jutott eszébe. A véletlenkínálta kitűnő alkalom őt — aki ilyen megoldásra soha, még álmában sem gondolt — cselekvésre ösztökölte. Felrohant a puskával a harmadik emeletre, onnan egy lövéssel leterítette az uzsorást, majd visszatért a halotthoz, mellé fektette a puskát és eltávozott. Arra számított, hogy a rendőrség az idegent fogja a gyilkosnak tartani és így az ő bűnösségére sohasem derül fény. A tények igazolták, hogy jól számított. A véletlen ilyen játékára a nyomozó rendőrség valóban nem gondolhatott.

Az orvos elmondta még, hogy a halál küszöbén lelkiismerete nem hagyta nyugodni, ezért akart magán a vallomással könnyíteni.

*

Az indítók felderítésének a nyomozásnál nagy szerepe van. Sok bűncselekményre az indítók megállapítása nélkül egyáltalán nem lehetne fényt deríteni. Az indítók kifürkészése sokszor nehéz feladat, mert az emberi léleknek bonyolultabb szerkezetet az egész természetben nem találunk.

A németországi Ochtrup községben, Heinann József marhakereskedőt ismeretlen fettes kegyetlenül meggyilkolta és kirabolta. A tettest a bűnügyi rendőrség Schmiedler József szövömester személyében derítette ki. Schmiedler a cselekmény elkövetését beismerte. Cselekménye indító okára vonatkozóan előadta, hogy családjának nyaralást ígért és az erre szükséges pénzt akarta rablójelkossággal újján megszerezni.

(Folytatjuk.)

A m. kir. csendőrségnek felállításakor hat kerületi parancsnokság volt. A kolozsvári I. számú már fennállt, a szegedi II. számú 1882., a budapesti III. számú és a kassai IV. számú 1883., a pozsonyi V. számú és a székesszérvári VI. számú 1884. évben kezdte meg működését. Valamennyi az illető év január 1-én. Az 1903. évi VII. törvények három új csendőrkörlet felállítását rendelte el. Ezek a brassói VII., a debreceni VIII. és a szombathelyi IX. kerületek voltak. Ezek közül a IX. nem állítottatott fel, a VII. 1903. VII. 1-ével, a VIII. 1907. V. 1-ével kezdte meg működését. Az 1918-ban felállítani tervezett rózsashegyi X. kerület felállítását a közbejött események megakaszták.

KATONAI ISMERETEK.

Támadás fedett terepen.

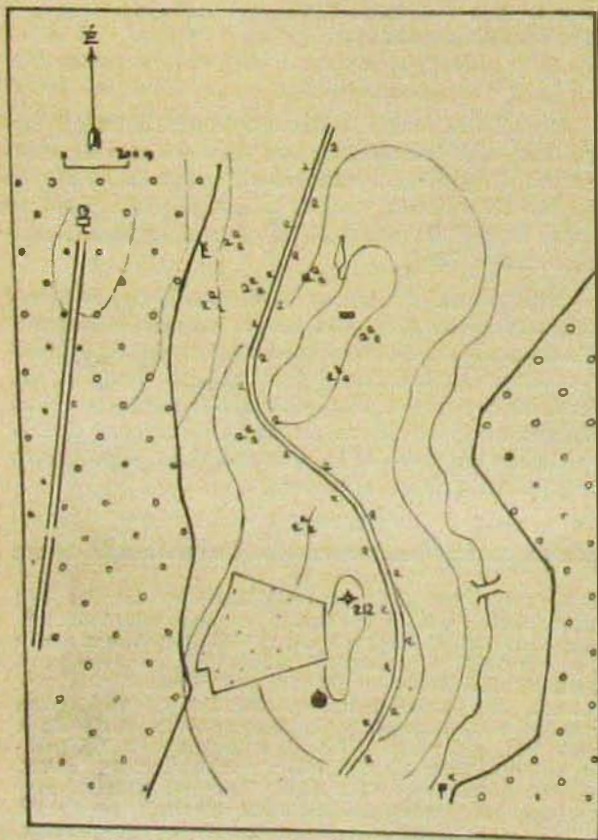
Felderítő és biztosító szolgálatban, valamint járőrözéseknél általában, raj és kisebb erejű osztagok gyakran jutnak abba a helyzetbe, hogy fontos pontokat birtokba kell venniük. Ilyen esetekben a raj a maga erejére van utalva, támogatásra nem számíthat.

A feladat végrehajtására nézve a rajparancsnok rendszerint nem kap részletes parancsokat: az ő ügyességétől és erélyétől függ a végrehajtás sikere.

Erdős, bokros, dombos, tehát fedett terepen, ahol hiányzik az áttekintés, bőséges alkalom nyílik az ellenség meglepésére, de ugyanakkor ezzel az ellenség részéről is számolni kell.

Fedett terepen a tűzhatás korlátozott, ezért a súlyt a lökőerő é vényesítésére kell fektetni. A lökőerő alkalmazásánál úgy vezetjük a támadást, hogy az az ellenség oldala, vagy háta ellen irányuljon.

FELTEVÉS: Kisebb ellenséges osztag a magaslatot és a ház környékét tartja megszállva. A raj a vázlat

szerinti helyzetet érte el. Feladata az ellenséget elűzni és a magaslatot elfoglalni.

VÉGREHAJTÁS: A rajparancsnok a magassági pont környékén (ahonnan az előterepet jól áttekintheti) tájékozódik, majd elhatározza, hogy az ellenséget archban és a patak felőli erdőből rajának kisebb részével leköti, rajának zömével pedig eltolódik balra az erdőbe és onnan az ellenséget hátba támadja.

Ehhez terve:

a) A rajparancsnok-helyettes az 1. félraj 1-es és 2-es puskásával a műútból jobbra a hídon át behúzódik az erdőbe, majd az erdőszegély mentén lemegy a kútig, innen irányt vesz a műútra és az előbbi útvonalon a híd érintésével visszatér az erdőbe (a figyelmet magára tereli és kétszeres erőt mutat). Ez a csoport az ellenséget az erdőben a legkisebb távolságra megközelíti és ott csendben rejtőzve megáll. Innen tüzelés nélkül a ház irányába előretör, ha onnan saját tüzelést, vagy „rajta” kiáltást hall.

b) A mesterlövész az 1. félraj 4-csével a magassági ponttól balra, a szőlő szegélye mentén tüzelőállást foglal és azt sűrűn változtatva, az ellenséget tűz alatt tartja. Feladata megfigyelés alatt tartani az ellenséget és tüzzel megakadályozni minden mozgást a magaslaton és a ház környékén. Fokozott tűzhatás kifejtésével erejéről az ellenséget megfélemszti.

c) A rajparancsnok a raj fennmaradó csatárait (7 fő) a szőlőn át az erdőbe vezeti és az ellenség háta felé jutva, megrohamozza.

A rajparancsok fenti terve alapján kiadja a parancsait. Ennél ügyel arra, hogy az egyes csoportokat egymás feladatairól is kölcsönösen tájékoztassa.

A rajparancsnok-helyettes és a mesterlövész feladata egyszerű, végrehajtása könnyen elképzelhető. Kísérjük figyelemmel a rajparancsnokot, hogyan oldja meg tervének „c” pontját.

Ahhoz, hogy az ellenséget hátbatámadhassa, el kell jutnia az útműtató és a szentképes fa közötti területre. Először az erdőszegélyt akarja elérni. Ehhez a rajt a vázlaton feltüntetett helyzetből egyesével a szőlőn át az erdőszegélyre gyülekezteti. Az erdőt elérve, raját erősen kézbeveszi és az erdő szegélyétől nyugatnak, körülbelül fél kilométerre elindul észak felé. Ennél az erdei menetnél a meglepetés elleni biztosításra elrendeli: 1. Két fő 50 m-re elől a menetvonalon biztosít; 2. a raj követi csatároszlopban; 3. teljes csend, puskák kézben tartva lövésre készen; 4. időnkénti megállás tájékozódásra és fülelésre.

Az erdőben való előrehatolás alatt a raj nem menet az erdőátvágáson, mert az megfigyelhető és a rajt könnyen meglepetés érheti.

A rajpa ancsonk, mikor, számítása szerint, az erdőben a ház vonalát elérte, raját az erdő szegélye felé irányítja, ott megállítja, rejtőzteti, majd a biztosítást végző csatárok egyikét magához véve, tájékozódás végett az erdő szegélyére előreküszik. Itt a következőket látja: körülbelül 10 fő erős ellenséges csoport a ház mögött, ettől délre körülbelül 200 m-re a műút környékén körülbelül 6 ellenséges csatár tüzelő állásban. Az ellenség figyelőinek és az ellenséges csoportnak a magatartásából arra következtet, hogy az ellenség teljes figyelme a patakmenti erdő felé irányul.

Tájékozódás és tervének megalkotása után a rajparancsnok a rajt előrendeli az erdő szegélyére és ott

a következő parancsot adja: „Az erdő szegélyéről a bokrok között rejtve előrelétszünk a műúton át az egyedülálló fa környékére. Innen az ellenséget megrohamozzuk. Roham „hajrá” kiáltásomra. Puskagránátos a roham pillanatában bárom gránátot lő a házra, majd követ. Második élraj 5-ös ott a sárga bokornál tüzelőállás: a roham pillanatában a ház falánál álló csoportot gyors tűz alá veszi. Végeztem.”

Sikerült roham után a rajparancsnok rajával az ellenség még ellenálló részei ellen fordul, a foglyul nem ejtetteket tűzzel üldözi, azután raját rendezi.

Tanulságok: 1. Helytelen lenne a műút mentén támadni, mert akkor le kellene mondani a meglepetésről és veszteségteljes arctámadást bajtana végre a raj; 2. mindig törekedni kell az ellenség megtévesztésére (lásd a patakminti erdőbe irányított csoport feladatát).

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

A „visszamatató” névmás.

Ilyen névmás a nyelvtan szerint tulajdonképpen nincsen, a valóságban azonban gyakran találkozunk vele nemcsak a sokat kárhoztatott irodai, hanem még az irodalmi nyelvben is. Ezért tán nem haszontalan fáradság, ha röviden rávilágítunk e titkos nyelvi fattyúhajtásra. („Titkos”, mert nem igen hallunk róla!)

Főként a mutató névmás főnévi alakjai (ez, az, emez, amaz), s ezek közül is legtöbbször az „az” névmás fordul elő ilyen használatban, tegyük mindjárt hozzá: a német szerkezet szolgál utánzásaként. A magyar mutató névmást ugyanis rendszerint nyomatékkel használjuk, vagyis valami fontosságot tulajdonítunk annak a fogalomnak, amelyre vele rámutatunk, pl. nem az ő kenyere az; sohse mondta ő azt! Ha azonban az ige tárgyas ragozása vagy a főnév birtokos személyragja már kifejezi a kívánt rámutatást, akkor már semmi szükség sincs a „visszamatatásra”, pl. „A dolgozatokat átvizsgáltam és megállapítottam, hogy azok nem felelnek meg a követelményeknek”. A romlatlan nyelvérzékű olvasó maga is rögtön észreveheti, hogy a mellékmondat névmási alanya („azok”) teljesen fölösleges, németes. Vagy pl. birtokviszony esetében: „A szabályzatokban nemcsak azoknak helyes tartalma, hanem annak szabatos kifejezése is fontos”. Magyarosan: A szabályzatoknak nemcsak a helyes tartalmuk, hanem a szabatos kifejezésük is fontos. — Ilyen címekkel is gyakran találkozunk: „... útmutatás és annak alkalmazása”, „... a névmások és azok fajtái”. Helyesen: ... útmutatás és alkalmazása, a névmások és fajaik.

Már ebből is világos a hiba eredete. A németnek nincsen tárgyas ragozása, birtokos személyragjai sincsenek, kénytelen tehát a névmási rámutatást használni, pl. Ich bekam ein schönes Buch, aber mein Bruder verkaufte es. (Magyarul: Kaptam egy szép könyvet, de a testvérem eladta, — vagyis „azt” nélkül!) Die Ortschaften und deren Bewohner. (Magyarul: A helységek és lakói, — tehát az „azok lakói” kifejezés helytelen lenne.)

Hogy mennyire elterjedt ez a németesség, mutatják a következő példák is, amelyeket egyik tudományos folyóiratunk egyetlen kis nyolcadivrényi oldalkájáról gyűjtöttem össze. Az író bizonyára feltétlenül biztos, alapos (no és kissé tán tudományoskodó) akart lenni a mondatszerkesztésben s így jutott el nemcsak a magyartalanság, hanem a homályosság, sőt itt-ott az értelmetlenség berkeibe...

„Amelyik fél a döntő csaták helyén relatív túlsúlytal tud megjelenni, az a siker egyik főfeltételét teremtette meg”. Az „az” a második helyen levő főmondatban fölösleges, hacsak nem akarjuk „kihangsúlyozni”.

„A győzelem létrejöttét sok tényező szerencsés összehatalkozása eredményezi. Olykor egészen csekély jelentőségű dolog hiusítja meg azt”. A második mondatban szereplő névmási tárgy („azt”) szintén bátran elmaradhat.

„... ezeknek a csatáknak mindegyike nem azonos értékű, azok némelyike csak helyi célokért folyik”. Helyesen: némelyikük, — vagyis az ilyen névmási rámutatást röviden és magyarosan birtokos személyraggal fejezzük ki.

Hasonló az eset a következő mondatban: „Eme állításunk egyaránt helyes egész háborús tevékenységünk szempontjából és annak részletcselekményeit illetően is”. Űgyszintén ebben is: „... az ellenséges siker hatását nemcsak ellensúlyozza, hanem annak kiaknázását meg is gátolja”. Ezekben a mondatokban az „annak” névmási alak teljesen fölösleges, hiszen az utána következő birtokos személyragos kifejezésben — mindkét helyen — benne van a „visszamatatás”, — csak éreznünk kell!

Igen, a helyes magyarság sokszor csak érzés dolga, aminthogy egész magyarságunk is elsősorban „szívügy”.

vitéz RÓZSÁS JÓZSEF százados,
a Ludovika Akadémia I. fcs. tanára.

A balatonszárdi kilónitmény virágokertjéből.

CSENDŐR LEKSZIKON.

72. kérdés. Milyen szabályok érvényesek közösségekben a nyílt árusító-üzletek hétköznapi üzleti zárórájára vonatkozólag?

Válasz. Az 1913:XXXVI. t.-c. azt az általános időt, amely alatt az üzleteket zárva kell tartani, este 20 órától reggel 6 óráig, élelmiszerüzleteknél este fél 21 órától reggel 5 óráig terjedő időben állapítja meg. Szabályrendeletek avagy a kereskedelemügyi miniszter a munkaadók és alkalmazottak megállapodása alapján ezen az általános időn belül is korlátozhatják a zárórát, ennél fogva a csendőrnak az üzleti zárórák ellenőrzésénél mindig meg kell előznie tudakolnia a főszolgabírói hivatalnál, hogy vannak-e ilyen különleges helyi rendelkezések.

Azokban a közösségekben, amelyekben az üzleti zárórát az 1913:XXXV. t.-c. 8. §-a alapján alkotott szabályrendelet vagy az 1921:XXXVII. t.-c. 2. §-a alapján kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet nem állapítja meg, köznapokon reggel 6 órától este 19 óráig, élelmis- vagy egyedárusági cikkeket árusító üzleteket reggel 5 (hétfőn 6) órától este 21 óráig szabad nyitva tartani.

Az általános üzleti zárórák nem vonatkoznak a) a gyári, anyagmegmunkáló üzemekre (műhelyekre); b) horbályi, cséledszerző-üzletekre; c) kelmefestők, ruhatisztítók gyűjtő-üzleteire, igényökl irodákra; d) nyilvános helyiségekre (például kocsmákra, kávéházakra stb.); e) a kizárólagos dohányföldesekre.

Az utcán és köztereken elhelyezett bódékat (kioszkokat), ha sajtótermékek körül más cikkeket is árusítanak, ezeket a más cikkeket csak addig árusíthatják, ameddig e cikkek árusításával egyébként foglalkozó nyílt árusító-üzletek zárórája szól.

73. kérdés. Egy gyógyszerész, akinek gyógyszerértára nincs, saját tulajdonságú háziilag elkészített piperecikkekkel hozhat-e forgalomba iparengedély nélkül? Tiltott dolog-e, ha ez a gyógyszerész az így elkészített piperecikkekkel egy gyógyszerértár részére készíti a vizuálit és a gyógyszerértár ezeket, mint saját árukat bocsátja forgalomba?

Válasz. Piperecikkek készítése és iparszerű forgalombahozatala a drogústa ipar fogalma alá tartozik. Ez képestéhez köztül ipar és csak iparengedély alapján gyakorolható, amelyet a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértve ad meg. Aki ezt az ipar iparengedély nélkül üzi, az 1922:XII. t.-c. 127 §-ának 1. pontjába ütköző kihágást követ el.

A gyógyszerértarak az 1876:XIV. t.-c. 128. §-a értelmében állami engedély alapján létesített és állami felügyelet alatt álló közegészségügyi intézmények és mint ilyenek, az ipartestületek sorába tartoznak. A gyógyszerértarak tulajdonosa a szorosan vett gyógyszerészen a gyógyszerészati cikkeken kívül testápolásra szolgáló és egészségügyi célokra alkalmas szereket is árusíthatnak és forgalomba hozhatnak. Más szóval ez annyit jelent, hogy a gyógyszerértár tulajdonosa a drogústa ipar fogalma alá tartozó ténykedést végezhet anélkül, hogy erre vonatkozó külön iparengedélyre lenne szüksége. A gyógyszerészati oklevél birtoka azonban gyógyszerértár birtoka nélkül senkit ilyen ténykedésre fel nem jogosít.

Ha a kérdésben említett gyógyszerész piperecikkekkel egy gyógyszerértár megrendelésére készíti el a díjazásért, kiadását nem követ el. Ha azonban magának műhelyt rendez be s ilyen piperecikkekkel vállalatzerűen gyárt és ad el gyógyszertáraknak, ha a közönség számára üzleti forgalmat nem bonyolít le, véleményünk szerint már ipart üz, amit a fent leírtatott jogszabály alapján kell megítélni.

74. kérdés. A feleség birtoka tudomást szerez arról, hogy ura élénk tevékenységet fejt ki a kommunista párt titkos

mozgalmában. Az 1921:III. t.-c. 1. §-ába ütköző bűncselekményről lévén szó, köteles-e a feleség urat feljelenteni?

Válasz. Nem köteles, mert az 1921:III. t.-c. 3. §-ának 2. bekezdése szerint így esetben a tettes vagy részes hozzátartozójának feljelentő-kötelezettsége ülcscsen. Ha azonban a feleség arról is tud, hogy férjén kívül mások is résztvesznek ebben a mozgalomban, ezeket köteles feljelenteni.

75. kérdés. Mi a jogi helyzet a balatoni gyógy- és üdülőhelyeken élelmiszereket, fürdő- és emléktárgyakat árusító nyílt üzletek vasárnapi munkaszünetére, valamint az ipari munka vasárnapi és Szent István-napi szünetelésére tárgyában?

Válasz. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1933. évi 34.117. sz. rendelete az élelmiszereket, fürdő- és emléktárgyakat árusító nyílt üzletek vasárnapi munkaszünetéről az idegen orgalom érdekeit tekintv, a következőkéig intézkedett.

A balatoni gyógy- és üdülőhelyeken az évnek július elsejétől szeptember 15-éig terjedő szakában azokat a nyílt árusító-üzleteket, amelyek túlnyomóan élelmiszereket, ideértve a fűszerféléket és csemegét is, továbbá fürdő- és emléktárgyakat árusítanak, valamint a szatócs-üzleteket és vegyeskereskedéseket, vasárnapokon és Szent István-napján reggel 7 órától déli 12 óráig szabad nyitva tartani. Ezekből a nyílt árusító-üzletekből azonban délelőtt 10 óra után mást, mint élelmiszereket, árusítani tilos.

A rendelet megszövegét az 1891:XIII. t.-c. 6. §-a alapján kihágásért kell felelősségre vonni, amelynek albirálása a főszolgabíró hatáskörébe tartozik (a m. kir. államrendőrség működése területén a m. kir. rendőrkapitányságéba).

Üdülőhelynek tekintendő a Balaton partján a partvonaltól számított mintegy 3 kilométeren belül fekvő, a törvényhatóság első tisztviselője által részletesen kijelölt terület. Gyógyhely az, amelyet a m. kir. minisztérium feljogosított ennek az elnevezésnek használatára. (Üdülőhely Hévízszentandrás területére is.)

Az ipar vasárnapi és Szent István-napi szüneteléséről tárgyában a balatoni üdülőhelyekre és gyógyfürdőkre különleges szabályok nincsenek; a 94.537 K. M. 1921. sz. rendelet intézkedésével tehát az országnak erre a területére is vonatkoznak.

76. kérdés. Büntetendő cselekmény-e sorsjátékrendezés hatásmi engedély nélkül?

Válasz. Sorsjáték rendezésének joga kizárólag az államkincstár illeti meg. Magánosok csak pénzügyminiszteri vagy lottóigazgatói engedéllyel rendezhetnek sorsjátékot. Az államnak a nyilvános sorsjátékból eredő bevételeit lottójövedelmeknek hívják. A hatósági engedély nélkül rendezett sorsjáték lottójövedéki kihágás lévén, üldözése elsősorban a pénzügyi közegek feladata. A csendőrnak tehát a Szut. 490. pontja értelmében kell eljárnia.

Meg kell jegyeznünk, hogy a szűkebb (családi, rokoni, baráti, hivataliársi) körben rendezett sorsjátékot nem tekintjük olyannak, amelyre hatósági engedélyt kellene szerezni.

77. kérdés. Tűzvesztlőn ki a közösségben, a járőr felserölője az útjába kerülő közösségi lakókat, hogy menjenek a tűzet oltani. Az eg ki közösségi lakos a felszólításra határozottan tagadással válaszol. Követendő-e el büntetendő cselekmény?

Válasz. Nincs olyan jogszabály, amelynek alapján magánegységnek kötelesek lennének a csendőrhasonló felszólításnak eleget tenni. A Kbtk. 142. §-ába ütköző, közveszély idején kiadott hatósági intézkedések megegyezésével elkövetett kihágás alkalmazhatóságának feltétele a magánosokhoz közveszély idején intézett hatósági meghagyás. Nyennek a csendőrhasonló felserölője nem tekinthető.

78. kérdés. Egy politikai párt tagja a pártgyűlésen közben olyan szavazólapokon lenyelez elbarátait, amelyeket a törvényhatósági bizottsági tagválasztás alkalmával kapott s amelyen az állapán belyegzője van. Eljárás a mávaltlen emberek megfélemlítésére alkalmas lévén, megállapítja-e valamilyen büntetendő cselekmény tényálladékat?

Válasz. Nem hisszük, hogy ez az eljárás valamilyen veszedelmet rejt magában, mert a legtöbb, pártmozgalomban résztvevő embernek van annyi járatossága, hogy a való tényállást felismeri. Egyébként pedig büntetendő cselekmény elemét az eljárásban fel nem ismerhetők.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Írta: ELEK JÁNOS törzsőrmester
(Nyírad).

I.

1931 augusztus hó 8-án 17 órakor a gelsei őrsről szolgálatban álló őrsparancsnokom parancsára az I. számú őrzőjárat leportyázására indultam. Gelse község leportyázása alkalmával a község utcáján Szegő* István nagykanizsai lakos, órásmester följelentést tett, hogy augusztus 8-án 15 órakor Kilimán községből, ahol Bató Péternél órát javított, kissé ittas állapotban a törvényhatósági úton Gelse felé indult. Kilimán községet mintegy 2 kilométerre elhagyva, az út jobb szélén baladt, midőn valaki hátulról kétlzben fejbeütötte. Esméltét vesztette és az út árkába esett. 15—20 perc múlva tért magához, ekkor megállapította, hogy záratlan kezításkájából az ismeretlen tettes 1 darab fekete csontnyelű borotváját, 1 darab hajvágógépjét, 1 darab nikkel zsebórát, nikkel láncsal és 4 darab 10 pengős bankjegyét, összesen 70 pengő értékben, elrabolta. A tettes személyleírására vonatkozólag semmiféle adatot nem tudott szolgáltatni, mert nem látta. A sértettet ezután családi és magánviszonyaira vonatkozólag kikérdeztem. Előadta, hogy felesége és 1 mostohafia van, kikkel Nagykanizsán lakik. Szép családi életet élnek, vagyonuk nincs, ő a községeket járva, órákat javít, mostohafia Nagykanizsán jár napaszámba. Abból élnek, amit kettejük munkájával keresnek. Arra a kérdésemre, hogy mostohafával nem volt-e nézeteltérésük, határozott nemmel felelt és hozzátette, hogy mostohafia őt annál sokkal jobban szereti, semmint vele illyent megcsinált volna.

Az órát a gelsei körorvossal megvizsgáltattam, aki a fején lévő sebeket bekötözte és megállapította, hogy az ütés tényleg hátulról, valami kemény tárggyal, valószínűleg bottal történhetett. Mivel az orvos műtėti beavatkozást tartott szükségesnek, a sértettet a nagykanizsai kórházba utalta, de kérésemre megengedte, hogy sértett kórházba indulása előtt kijöjjön velünk a rablás színhelyére. A sértettel tehát a helyszínr mentünk.

A helyszíni szemle alkalmával megállapítottuk, hogy a tettes áldozatát az út mellett elterülő tengeriföldön várta, körülbelül 3 méter távolságra attól a helytől, ahol azután a rablótámadást végrehajtotta.

A helyszínen azonosításra alkalmas lábnyomot a száraz agyagos talaj miatt nem lehetett biztosítani és ott olyan egyéb bizonyíték, vagy tárgy sem maradt vissza, ami a tettes kilétére engedett volna következtetni. A helyszíni szemle befejeztével a sértettet Gelse községbe kísértük és onnan vonattal Nagykanizsára szállítottuk.

Ezután megindítottuk a nyomozást. Elsősorban Bató Péter killimáni lakost kérdeztük ki, aki előadta, hogy 1931 augusztus 8-án a reggeli órákban Szegő megjelent nála és érdeklődött, nincs-e javítanivaló órája. Faliórát adott át neki javítás végett, amelyet Szegő meg is csinált. Munka közben másfél liter bort fogyasztott el és azután 15 óra tájban eltávozott tőle. Arra a kérdésemre, hogy az elraboltaknak jelzett tárgyakat látta-e Szegő birtokában, Bató határozottan állította, hogy a tárgyak tényleg megvoltak, mert táskáját délben kicsomagolta. Ez alkalommal megmutatta a pénzét is, 40 pengő volt nála. Elmondotta, hogy a hét alatt 30 pengőt keresett tisztán, 10 pengőt pedig hazulról hozott magával Nagykanizsáról.

A nyomozás során a tettes személyét illetőleg arra a nézetre jutottam, hogy az a sértettet jól ismerhette és azt is tudta, hogy pénz van nála, különben a csavargókinézésű embert rablási szándékból nem üttötte volna le. de annak a lehetősége is fennállott, hogy a tettes cselekményét bosszúból követte el, a tárgyakat pedig csupán azért vitte el, hogy rablást szimleljen. Ez a feltevés még inkább arra mutatott, hogy a tettest az órás ismeretsegi körében kell keresni.

A nyomozást ebben az irányban folytattuk két napon keresztül. Pontosan megállapítottuk, hogy az órás üzleti útjain egész bétlen hol járt, kikkel érintkezett, de eredményt nem tudtunk elérni. Ekkor elhatároztam, hogy a holtpontra jutott nyomozás továbbviteléhez sértett személyi, családi és anyagi viszonyainak alapos felderítése útján igyekszem támpontot találni. Nagykanizsára utaztunk, kikérdeztük a sértett feleségét. Az asszony színtelen azt adta elő, hogy szép családi életet élnek. Mélyebben belemerülve a családi viszonyok firtatásába, megtudtam, hogy a sértett feleségének Nagykanizsán háza és földje volt, amelyeket a sértett annyi adóssággal terhelte meg, hogy azokat a takarékpénztár 1928-ban, mivel a kamatot fizetni nem tudták, elárvereztette. Most már az asszony azt is elmondotta, hogy ebből, valamint a rossz kereseti viszonyokból kifolyólag fia és férje között a nézeteltérések napirenden voltak. Arra a kérdésemre, hogy fia, Kelemen János, hol van, azt válaszolta, hogy 1931 augusztus 6-án azzal tért haza a városból, hogy az eddigi munkahelyén létszámcsokkentés miatt nem kap több munkát, 7-én reggel azután munkakeresés végett ismeretlen községbe eltávozott. Nem tudja, hogy most merre járkal. Előadta még, hogy fia a férjére hagszik, mivel elpazarolta vagyonukat. Azt is elmondotta, hogy férje iszákos ember volt, de most is iszik, ha pénze van. Azt azonban határozottan állítja az asszony, hogy fia ilyen aljas cselekményre nem képes.

A hallottak után mi ezt nem tartottuk kizártnak, ezért következő célunk gyanánt Kelemen János, a mostohaú előkerítését tűztük ki.

Szerencsénk volt. Augusztus 10-én Kilimán község határában a törvényhatósági úton gyanús egyénnel találkoztunk. Igazoltatás alkalmával kiderült, hogy a véletlen Kelemen Jánost terelte karjaink közé. Kikérdezése alkalmával azt adta elő, hogy 9-én reggel jött el hazulról munkakeresés végett. Mikor a nyomozás során megállapítottakat elébe tártam, beismerte, hogy mostoha atyját ő rabolta ki. Arra a kérdésemre, hogy a bot, amivel fejbeütötte, hol van, valamint, hogy az elrablott tárgyakat hová tette, azt válaszolta, hogy a botot eldobta, a pénzt és a többi elrablott tárgyakat pedig az úton elvesztette. Az elkövetés színhelyét bemutatta. Ezután, mivel már elég alap volt arra, hogy a rablást ő követte

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

el, elfogtam és Kilimán községbe kísértem, ahol két bizalmi egyén jelenlétében ismét kikérdeztem. Beismerését ekkor visszavonta azzal, hogy a cselekményt csupán azért ismerte be, mert attól tartott, hogy tagadása esetén megverik. Most már azt állította, hogy nem 9-én, hanem 7-én reggel jött el hazulról és azóta minden percét igazolni tudja.

Már az elfogása alkalmával megmotoztuk, de az elrabolt tárgyakból semmit sem találtunk nála. Most a ruháját vizsgáltuk át alaposan, de vérnyomokat nem találtunk rajta. A ruhák után a sapka került sorra. A vizsgálat eredményes volt, mert a sapka belsejében vérnyomokra bukkantam. Azzal védekezett, hogy a vérnyomok orrvérzéstől származnak. Erre közöltem Kelemenmel, hogy a sapkát felküldöm Budapestre szakértői vizsgálatra, ahol majd megállapítják, hogy a vér mitől származik. Ezután már nem tagadott tovább.

A cselekményt az alábbiak szerint ismerte be: 1931 augusztus 7-én reggel nagykanizsai lakásáról azzal ment el, hogy a községekben munkát keres. Megfordult Habón, Pötréten, Felsőrajkon és Alsórajkon, azonban munkát sehol sem kapott. 8-án délután 15 óra tájban, amikor Kilimán községbe szándékozott menni, az úton meglátta mostohaatyját, aki kissé ittas állapotban Gelse felé tartott. Hogy mostohaatyjával ne találkozzék, az út melletti lévő tengeriföldön elrejtőzött. Itt azon tépelődött, hogy mostohaatyja tönkretette őket, mert anyja vagyonát elpazarolta. Ekkor megérelelődött benne az az elhatározás, hogy leüti, a pénzt elveszi tőle, mivel mostohaatyja, ha már ivott, addig nem nyugszik, míg a nála lévő összes pénz nyakára nem hág. Mikor mostohaatyja a rejtékhelye mellett elhaladt, ő észrevétlenül utánasurrant és botjával hátulról kétszer fejbeütötte, mire mostohaatyja megszédült és elesett. Ezután a zártalan táskából az említett tárgyakat és pénzt magához vette és azokat a közelben lévő csalamádében a bottal együtt elrejtette. A bűnjелеket Kelemen erről a helyről előszedve, a járőrnek önként átadta. Előadta még, hogy a járőr előtt a cselekmény elkövetését azért ismerte be, hogy a járőr a további bizonyítékok után ne kutasson és pusztán beismerése alapján adja át a bíróságnak. A tárgyaláson beismerését vissza szándékozott vonni és arra számított, hogy a bíróság bizonyítékok hiányában felmenti. A bizalmi egyének előtt viszont azért nem merte a cselekményt beismereni, mert attól tartott, hogy a bizalmi egyének a beismerést a bíróság előtt esküvel bizonyítják, a bíróság egyéb bizonyítékok hiányában is elítéli. Előadása szerint ezt a furfangos eljárást a fegyházban tanulta egyik ismerőstől.

Sapkája belsejének bevezetődésére nézve is magyarázatot adott. Mostohaatyja a földre rogyva, karjaival hadonászott és sapkáját, midőn ő a táskáért nyúlt, leütötte a fejéről. A sapka ekkor véreződbetett be. A cselekmény elkövetése után ruháját gondosan átvizsgálta, de arra nem is gondolt, hogy a járőr, ha esetleg gyanúba veszi, a sapkáját is megnézi. Előadása szerint nem akarta mostohaatyját meggyilkolni, a rabolt pénzen pedig ruhát akart vásárolni.

A nyomozás lefolytatása után a járőr Kelemen Jánost tényvázzalattal a nagykanizsai kir. ügyészségnek átadta. Előadása szerint a törvényszék rablásért két évi fegyházra ítélte.

*

Ez a nyomozás két tanulságot nyújt. Rámutat arra, hogy sértett családi, vagyoni viszonyainak stb. felderítése milyen értékes adatokat hozhat, azért ezt egyetlen nyomozásnál sem szabad elmulasztani. A második tanul-

ság az, hogy a véres bűncselekmény tettese tudja, hogy a vérnyomok árulólva válhatnak, ezért igyekeznek azokat gondosan eltüntetni. Ebből az következik, hogy vérnyomokat leginkább olyan helyeken találhatunk, amelyek nehezen hozzáférhetők, vagy pedig, amelyekre a tettes nem is gondolt.

Figyelemre és megjegyzésre méltó az a taktika is, melyet a gyanúsított a fogházban tanultak szerint kikérdezésekor követett. A pusztá beismeréssel ezért sohasem szabad beérni, mert ez egymagában értéktelen, ha gyanúsított később visszavonja és akkor nagy kérdés, hogy az eredetileg kínálkozó, de összegyűjteni elmulasztott egyéb bizonyítékok az elmúlt idő után még felkutatathatók-e.

II.

Éltes Gábor magyarszerdahelyi földbirtokos 1929 február 16-án az örsöt távbeszélőn arról értesítette, hogy pusztáján a bezárt magtárból ismeretlen tettes ismeretlen időben 50 métermázsas szemes tengerit 750 pengő értékben ellopott. Kérte a nyomozás megindítását.

Örsparancsnokom az ügy nyomozására Péter Jenő tiszthelyettes úrral engem vezényelt ki.

A helyszínre még ugyanaznap megérkeztünk és a lopásra vonatkozólag elsősorban a sértettet kérdeztük ki. Az esetet a távbeszélőn bemondottak szerint adta elő, hozzáfűzve, hogy 1928-ban nagyobb mennyiségű szemes tengerije termett. A tengerit december és 1929 január havában lemorzsolgatta, ami 250 métermázsát tett ki. A tengeriből azóta marháit és sertéseit etette, de a felhasználott mennyiségeket mindenkor lemérte és amikor a számadást összesítette, észrevette, hogy 50 métermázsas hiányzik. Arra vonatkozólag, hogy a hiányzó mennyiséget ki, mikor és milyen körülmények között lopta el, nem tud felvilágosítást adni.

Elkértük a sértettől a magtárkönyvet. Ez láthatólag nem tetszett neki, de a könyvet átadta. A könyvet gondosan átvizsgáltuk és mi is 50 métermázsas szemes tengerihányt találtunk. Erre a magtárt alaposan átvizsgáltuk, de sem az ajtón, sem az ablakon nem találtunk olyan elváltozást, ami a magtárba való bebatolásra engedett volna következtetni.

A sértett kérdéseinkre előadta még, hogy a magtárkulcs állandóan nála volt és az ő engedelmével senki sem mehetett oda be. A magtárt rendszerint ő és magtárosa kezelte. Előadása szerint a magtáros teljesen megbízható ember volt.

Tovább feltett kérdések során kiderült, hogy sértett január hóban külföldön tartózkodott. Feltevésünk az volt, hogy a lopást valószínűleg ez alatt az idő alatt, a gazda távollétét kihasználva, követhették el. Én — aki a helyszíni viszonyokkal ismerős voltam — a sértett fiára gondoltam, mint tettesre. Figyelembe véve azt, hogy a sértetlen ajtó és ablakok tanúsága szerint a magtárba erőszakos behatolás nem történt, ilyen nagy mennyiség-

Rossz, háládatlan föld ez itt alattunk
Mindenre nézve, aki idegen,
A hódító bármily buján tenyészsen,
Gyökért e földben nem verhet soha.
S kivész belőle, mint a vízi gyom,
Ha a mocsár kiszárad!

JÓKA!

get másnak nem igen állhatott módjában észrevétlenül kicsempésznie a magtárból. Emellett szólt a sértett fiának a jelleme is, aki könnyelmű fiatalember hírében állott. Járőrvezetőm osztotta a feltevésemet, amelyet azonban a sértett megsértődve és felháborodva utasított vissza.

Eme feltevésünk mellett egyéb lehetőséget sem hagytunk figyelmen kívül. Aprószemű szűrőn bocsátottuk át a gyakran váltakozó magtárosokat, a pusztán alkalmazott cselédeket és munkásokat, de munkánk egyelőre határozott gyanúkat nem hozott.

A nyomozás során arról értesültünk, hogy Király János, aki 1929 január havában magtárosként állott alkalmazásban, elbocsátása után Zalaszentmihály községhez tartozó egyik pusztára szegődött el. Felkerestük és az 50 métermázsas tengeri eltűnésére vonatkozólag kikérdeztük. Nagy meglepetésünkre előadta, hogy 1929 január havában Éltés Péter, a sértett fia, atyja külföldi tartózkodása idejében a magtárkönyvbe 50 métermázsas szemes tengerit írt be, mintha vásárolta volna, de a tengerit nem szállította haza, hanem árát atyjával elszámolta azzal, hogy a tengeri már a magtárban van, így tehát annak árát saját céljaira fordította. Előadta még, hogy a sértett fia több ízben adott el atyja távollétében és tudta nélkül gabonát és sertést is, amiről később a sértett is tudomást szerzett. A fia ellen azonban a nyomozást nem indította meg. A cselédek, akik az esetet szintén tudták, nem mertek tanuskodni, mert attól tartottak, hogy elbocsátják őket.

A sértett előtt ezeket a megállapításokat feltártuk és a fia elleni nyilatkozat aláírását kértük. Megtagadta, mert fia ellen a bűnvádi eljárás megindítását nem kívánta. Arra vonatkozólag, hogy tudomása van-e az 50 métermázsas tengerivásárlásról, a feleletet megtagadta és a nyomozás azonnali beszüntetését kérte. Mivel a más alkalmakkal ellóptott gabonamutát a sértett fia nappal és napiáron adta el, így orgazdaság fennforogni nem látszott. Ezért a járőr a további nyomozást beszüntette és a nyomozás eredményéről a jelentést a nagykanizsai kir. ügyészségnek megtekte.

*

Régi tapasztalat, hogy a sértettek hozzátartozóik, ismerőseik, alkalmazottaik iránt elfogultak és gyanu esetén az érvek egész sorozatával hozakodnak elő annak alátámasztására, hogy az illető tettesként még kombinációba sem vehető. A nyomozó csendőr ezért ne az ő véleményükre támaszkodva induljon el, hanem attól függetlenül kövesse azt az utat, amelyet tárgyilagos megállapításai és az azokból levont következtetései jelölnek meg. Ennél az esetnél az elfogultság már oda fajult, hogy a sértett egy fontos tényről — a fia tengerivásárlását — egyszerűen elhallgatott és ezáltal a nyomozást megnehezítette.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr ágyanemű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket, koki és civilruha-szöveteket a legkedvezőbb ártételek mellett

MÜLLER J. csendőrségi cikkek áruházaiban

Budapest, Dessothy-u. 40. II. em. 12.

Nb. rendelésüket kéri Barta József, a Müller cég belsége

Vitéz Rákosi György dr., ny. tábornok

m. kir. lég-

ügyi főigazgató, a Magyar Katonai Írók Körének rendes tagja augusztus 3-án, életének 53. évében elhunyt. Augusztus 5-én temették el nagy részvétel mellett a Kerepesi-úti temetőben.

A volt cs. és kir. 4. huszárezred emlékünnepe Makón. A volt cs. és kir. 4. huszárezred f. évi augusztus 25-én Makón ezrednapot tart. Az ünnepély sorrendje: 11 órakor szentmise a belvárosi római katólikus templomban. 11.30-kor a Hősök szobrának megkoszorúzása, majd a bajtársak díszmenete az emlékmű előtt. 13 órakor bajtársi összejövetel és közös ebéd. Családtagok megjelenését szívesen látjuk. Budapestről legalkalmasabb a ny. p. u.-ról 23.30-kor induló éjszakai személyvonat. Szeged és Hódmezővásárhely felől 7.39-kor, míg Mezőhegyes felől 9.14-kor érkeznek a vonatok Makóra. Kedves Bajtársak! Nekünk erkölcsi kötelességünk a hagyományok ébrentartása és fejlesztése is, mert a jelen és a jövő küzdelméhez erőt és lelkesedést volt ezredünk dicső múltjából kell merítenünk. Az ünnepségen való megjelenés a legcsekélyebb áldozat, amit hozhatunk hős elődeink emlékének. Vitéz Pálffy István.

Hősök emléke. A tolnamegyei Medina község a háborúban életét veszített 63 hős fia önfeláldozó hazafiságának megörökítésére *Kertészky Magó* budapesti szobrászművész szel díszes emlékművet készíttetett. Az emlékművet a medinai kultúrház előtt állították fel és augusztus 25-én lelelik le. — A fejérmegyei Vereb község augusztus 4-én lelkes ünnep keretében avatta fel a község háza falában elhelyezett emléktáblát, amely a falu hősi halottainak dicsőségét hirdeti. A megnyitó beszédet *Verebi Véghe Endre* faluházi tag mondotta, majd a kerület országgyűlési képviselője, *Pálffy Dávid József* gróf tartotta az ünnepi beszédet.

Jutalmazások. A m. kir. belügyminiszter úr a közbiztonsági szolgálat terén elért eredményes tevékenységéért a szegedi V. kerület állományában *Kujáki Ferenc* és *Nagy Lajos* tőrn.-eket 25—25 pengő, *Barna János*, *Szerdahelyi János* v. tőrn.-eket, valamint *Dancs Sándor* és *Bíró Balázs* tőrn.-eket 50—50 pengő pénzjutalomban részesítette.

Dicsőretek. A m. kir. csendőrség felügyelője dicsőre okerral látta el a pécsi IV. kerületben: *Vörös József* tthts.-t, mert egy éven át sorozatosan elfkövetett többrendbeli csalás, okirat- és váltóhamisítás, valamint sükszállás ügyében nagy körültekintést igénylő, hosszantartó nyomozást, fáradságot nem ismerő szorgalommal és kitartással, igen eredményesen teljesített. A szombathelyi III. kerület parancsnoka dicsőre okerral látta el: *Farkas István* II. tthts.-t, mert mint a karádi őrs parancsnoka, Karád községben 1931. és 1932. években előfordult és kiderítetlenül maradt lopás tettesei körültekintő, fáradságot nem ismerő nyomozással az igazságszolgáltatás kezére juttatta. Nyilvánosan megdicsérte: *Simon Ferenc* cső.-t, mert mint járőr-társ, Karád községben 1931. és 1932. években előfordult és kiderítetlenül maradt lopások tettesének nyomozásában

Hegedű, Harmónium, Tárogató, Szakszolon, Grammofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak, csakis itt a magyar gyárban kaphatók Csendőröknek részletre is!

MOGYORÓSSY HANGSZERGYÁRA

Budapest, VII., Rákóczi-ut 71. Árjegyzék ingyen!

örparancsnokát nagy szorgalommal és buzgósággal támogatta. A Pécsi IV. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte: *Nagy Gyula* cső-t, mert egy éven át szorgatosan elkövetett többrendbeli csatlás, okirat- és váltohamisítás, valamint sikkasztás ügyében folytatott nyomozás során járőrvezetőjét fáradságot nem ismerő szorgalommal, eredményesen támogatta.

A kispesti gyulog tanácsbíróparancsnokság augusztus 6-án Budapestre, X., Üllői-út 108. sz. alá költözött.

Meglátogatott járőr. Abod község határához tartozó Kírálykúpuszán augusztus 4-én a munkások aratóbált tartottak. Fél 23 óra tájban a mulatozók között verekedés tört ki és egyesek már kést is rántottak. Az éjjeli őr erre felszólította mind a zenészeket, mind a mulatozókat, hogy távozzanak, mert a mulatságnak vége van. Ekkor ért a helyszíre *Juhász Ferenc* törzserőrmester és *Szalai László* próbacsendőrből álló járőr és a látottak és hallottak alapján a tömeget szétszórta. A mulatozók — mintegy 150-en — az utadalom előtti úton megálltak és követek dobáltak az udvaron tartózkodó járőrre. Az egyik kődobál Szalai próbacsendőt száján találta, úgy, hogy a próbacsendőr egyik fogá kitorzott és a felső ajkán zúzódást szenvedett. A járőr ekkor felszólította a tömeget, hogy a dobálással hagyjon fel és távozzék el az útról, egyúttal a tömeg felé indult, hogy a dobálókat elfogja. Mivel az úton levők a dobálást még fokozottabban folytatták, a járőr mindkét tagja egy-egy lövést tett a dobálók felé. Az egyik lövéstől *Fekete Sándor* a nyakán súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesült. Sebét a járőr nyomban bekötözte és Szendrőbe orvoshoz, majd onnan Miskolcra, kórházba szállította. Szalai próbacsendőr súlyos, de nem életveszélyes sérüléssel szintén kórházba került. A kivizsgálás megindult.

Életmentés. *Madarász Lida* 28 éves, sárbogárdi hajadon július 22-én reggel a bodajki tóba szédült. Az esetet látta őrc. *Gejz Györgyné*, bodajki törőszónok és segítségért kiáltott. A tóhoz közel fekvő laktanyában tartózkodó *Katona Imre* törzserőrmester és *Szabados Imre* csendőr a helyszínre futottak és kimentették a tóból *Madarász Lidát*.

Csendőrszembesítés. A kiskunfélegyházi őrs állományába tartozó *Kolm József* próbacsendőt július 26-án 21 óra 30 perckor Kiskunfélegyházán, *Molnár Pálné* vendéglőjében Szekkerúti Béla kiskunfélegyházi földmives akkor, amikor a próbacsendőr a sötét szobában elhelyezett kerékpárjáért belépett, egy vasrúddal orvul megütötte. A próbacsendőr sérülése nyolc napra belül gyógyul és a szolgálat teljesítésében nem gátolja.

Pegyerhasználat. A helyőrségi őrs állományába tartozó *R. Kiss Sándor* nos törzserőrmester augusztus 2-án 20 óra 30 perckor szolgálaton kívül a lakása előtt, — mely a helyőrségi tanyák közt, a kiskörösi út mentén fekszik — polgári egyénekkel beszélgedett. Kardja a mellette álló kerékpárjára volt csatlakozva. Ekkor négyen három polgári egyén — mint később megállapítás nyert: *Id. Domokos István*, ifj. *Domokos István* és *Domokos Sándor* ottani lakos földművesek megállapították. Utilegítették, majd ifj. *Domokos Sándor* a kerékpárról lekapott karddal egyben a törzserőrmestert mellenszúrta. *R. Kiss* törzserőrmester szorongatott helyzetében előrántotta szolgálati pisztolyát, melyből több lövést adott le. Ifj. *Domokos István* és *Domokos Sándor* a helyszínen meghaltak. *Id. Domokos István* az őrs elfogta. *R. Kiss* törzserőrmestert súlyos sérülésével a kezekeméti kórházba szállították. A fegyverhasználat ügyében kivizsgálás indult.

Csendőrségi Közlöny 15. szám. Személyes ügyek: Kormányzó elhatározása. A Kormányzó Or. főnökségére legfeljebb elhatározásával elrendelni kezegyekedett, hogy lovag Rományi Csöglér Gusztáv tábornok a saját kérelmére megélt felülvizsgálat eredménye alapján, mint „szolgálatképtelen” nyugállományba helyeztessék; valamint, hogy részére a 35 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző fontos beosztásokban mindenkor, legutóbb pedig, mint a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese, kiváló rátermettségével, szak tudásával és eredménnyel teljesített szolgálatait Dicsőre Elismerése újfajlag tudatlaladassék. — Miniszteri rendelet. Létszám felett vezetőndők jelenlegi beosztásuk alól való felmentésük mellett; *Márkus Elemér* azda, a szombathelyi III. kerület állományában és *Ditrői Zoltán* g. azda, a budapesti I. kerület állományában. Beosztott: *Körmeny Árpád* g. azda, a szombathelyi osztályparancsnokság gazdasági hivatalának főnöke, előadótáblai minőségben a szombathelyi III. kerületi parancsnokság törzsgazdasági hivatalához. Szombathelyre. — Áthelyeztetettek: *Dudás László* g. azda, a szolnoki osztályparancsnokság gazdasági hivatalának főnöke, hasonló minőségben a szombathelyi osztályparancsnokság gazdasági hivatalához. Szolnokra; *Körmeny Nándor* g. bogy, a balassagyarmati osztályparancsnokság gazdasági hivatalának főnöke, hasonló minőségben a gödöllői osztályparancsnokság gazdasági hivatalához. Gödöllőre; *Vitéz Tóth László (Tóth) Lajos* II. g. azda, a budapesti I. kerületi parancsnokság törzsgazdasági hivatalának előadótáblái, gazdasági hivatalfőnöki minőségben a balassagyarmati osztály gazdasági hivatalába, Balassagyarmatra; *Dienes Andor* g. hdgy., az egri osztály gazdasági hivatalának előadótáblái, hasonló minőségben a miskolci osztály gazdasági hivatalához, Miskolcra. — Ki-nevezetett: *Parkas Gábor* g. hdgy., a zalaegerszegi osztály gazdasági hivatalának előadótáblái, ugyanazon gazdasági hivatal ideiglenes főnökévé. — Állandó nyugállományba helyeztetek: *Molnár Sándor* I., miskolci VII., *Móré István* budapesti I., *Mohácsi Ferenc* szombathelyi III., *Papp Sándor* szegedi V., valamint *Takács Tamás* szegedi V. kerületbeli thts.-ek. — Névváltoztatások: *Osvald József* g. azda, családi nevét „Ormai”-ra, *Mihálik János* prbes., „Mihályi”-ra, *Dismás Ferenc* törm., „Dér”-re, *Kolodits Ferenc* prbes., „Kolodits”-ra változtatta belügyminiszteri engedéllyel. — Szabályrendeletek. Fűtési átalányok megállapítása az 1935–36. fűtési évszakra és a tüzelőszerekre vonatkozó adatok jelentése. — Szut. helyesbítése. — Erdők telepítése, fásítás, erdő- és természetvédelem. Az 1935. évi IV. törvénycikket tartalmazó füzet ezzel a közlőnyvel jelent meg. — A belügyminiszter úr a győcsanakosztályoknál a próbacsendőrok kézírásában való továbbképzéséhez az Argay. féle „Mintalapok”-at rendszeresítette. — Az idegenvezetés szabályozásáról szóló rendelet kiegészítése. — A „Győgyösbokrétá” elnevezésű népművészeti előadások rendezésének és rendőrtáblái engedélyezésének szabályozása. — A hadigépezett utcai árusok péksütemény vasárnapokon és Szent István napján reggel 7 órától a szombatira néve megállapított zárórát árusíthatnak. — A július 1-e és szeptember 25-e közötti új rádióelőfizetők három hónapig dímentesen használhatják a készüléket. — Az 1935. évi III. évnegyedében használatú közúti adóképek műszaki leírása. — Fonyód-Bélatelep és Balatonfenyves üdülőhely határaitak megváltoztatása. — Ezen közlőny mellékleteként kiadott erdőtörvény-füzet kedvezményes megrendelése. — Pályázat: a közigazgatási bíróságnál, a postatakaréknál, Somogy megye törvényhatóságánál, a soproni sóhivatalnál, a pénzügyminisztériumban, az állami győgyepedagógiai intézetnél, Pest megye törvényhatóságánál, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban, a debreceni egyetemen, a rendőrségnél, a belügyminisztériumban, valamint az ennek alárendelt intézeteknél, végül a m. kir. József Nádor Múzeum több kiadványát, kézfő és altiszt állására igazolványok részére.

ELŐLEGHÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL

EBÉDLŐSZÖNYGEK

P 65-101

P 21-101

Fotélgény, paplanc, vasbőrök, futósznyegek, leőrszeműtáskák, ruházatiérek, Lakberendező Vállalat

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árujegyzéke

Vásároljunk drogériát: gumi-, pipere- és fotóciikkeket

drogériában

SZÉKESFEHÉRVÁR,

Nádor-u. 4. — Telefon: 277.

Óra, ékszer, látszer

versenydíjak, sporttermek és vésés

Goldmann Mihály

Szolnok, Kossuth-tér 1. (Plac-tér)

Nagy javítóműhely. Arulorgalom bev. helye Tel. 576

Csendőrségi tollforgótt Áruvit, köt. Javit Várjai (Vlahna) Mihály nyug. szakalliszt. Budapest, I., Márvány-utca 29. II. em. 8., vagy Dél József nyug. tthts. Budapest, VII., Amerikailát 74. szám, vagy Fekete Imre nyug. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Arak és munkadíjak: szép, új díztoll, válogatott tollból 10 P. szolgálati tollforgó nagyság szerint 5-6 P. régi toll átkötése 1 P. pótlással 2 P. beküldött, új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P. pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő veseli.

SZEMÉLYI HÍREK.

Alhadnagyi vizsga. Az alhadnagyi vizsgán megfelelték: A budapesti I. kerület állományában: Péter János, Bartha Ferenc, Hutházi Dénes, Barabás János, Várnagy Sándor, Bujtke Albert, Takács Szilveszter, Kári János, Veres Lajos, Szabó Károly I., Tólos Szilveszter, Denény Sándor, Szombath Miklós, Kovács Dénes, Bodó Adám, Kodor Ferenc II., Borai János, Szabó Albert, Szalai László, Kertész Ferenc, Domonkos Gyula, Lukács György, Burai János Márton, Hegedűs István I., Bagt János, Sipos András, Gázi József és Iváncs József tthts.-ek, továbbá Bankó Sándor és Horváth István V. szv. tthts.-ek; a szegedi V. kerület állományában: Busai Sándor, Faragó Sándor, Bányai József, Itész Erdélyi István, Szigeti István, Lajtos Dénes, Horváth István III., Szabó Lajos I., Orbán Lajos II., Gyapjas István, Kovács István III., Sipos Lajos, Brér János és Tóth Sándor tthts.-ek; a debreceni VI. kerület állományában: Kővics Mihály, Székely Lajos, Rajó Sándor, Kiss Gyula, Bolcs Imre, Hajdu László, Boros István, Szentjohi János, Buzási Sándor, Jéket Lajos, Veres Márton, Csipán Ferenc, Balint Márton és Küllői Gyula tthts.-ek.

Örsparancsnokkikő névezetett: A budapesti I. kerületben: Fehérvári Antal tthts. A szegedi V. kerületben: Gyereki László tthts.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Várbi János tthts. Sinica Katica Agnes Máriaval Szolnokon; a pécsi IV. kerületben: Halmos András v. törm. Varga Erzsébettel Dombóváron; a szegedi V. kerületben: Kisházi József törm. Alexa Piroskával Battonyán, Szamos István őrm. Fekete Ilonával Vízostón és Rónás Dániel őrm. Wagner Magdával Mezőberényben.

Családi hírek. Született: A budapesti I. kerületnél: először Békési Sándor őrgy.-nak Mária-Livia-Anna nevű leánya. Fekete József I. tthts.-nek Jenő-György nevű fia, Múdi György tthts.-nek György-László nevű fia, Molnár Géza törm.-nek Irén-Eva nevű leánya, Földvári István törm.-nek Irén-Agnes nevű leánya. Varsas Dániel v. törm.-nek Béla nevű fia. Bányai László törm.-nek László nevű fia; a pécsi IV. kerületnél: Rozsnyai Sándor törm.-nek Sándor-Pál nevű fia, Tolgyes Ferenc II. törm.-nek Eva-Anna nevű leánya és K. Molnár József törm.-nek József-Tibor nevű fia; a szegedi V. kerületnél: Kuti József tthts.-nek Mária-Magdolna nevű leánya. Örökbe fogadta: Baliz László szv. tthts. Orbán Terézia nevű négy éves leánygyermeket, akiknek családi neve ezantúl: „Baltis”.

Rólia Antal törzsőrmester kéri azokat a bajtársakat, akik vele 1918 augusztusától novemberéig a román hadúrak alkalmával együtt voltak a vöröstoronyi szoros környékén folyó harcokban, tudassák vele nevüket és címüket.

Németh Imre rendőrtörzsőrmester keresi Gyerygyi László csendőrtörzsőrmestert fontos családi ügyben. Nevezett törzsőrmester, vagy aki tud róla, írjon Kaloosára Németh r. törzsőrmesternek.

Tóth György III. gy. törzsőrmester (Beremend) keresi Rólinger Henrik villánykövesdi születésű, volt csendőrt vagyoni ügyben. Aki tud róla, fenti címre írjon.

Kifogástalan állapotban levő Royal Portable írógép 300 P-ért eladó. Cím a szerkesztőségben.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrségi tagjaitól, hanem bárkiktől elfogadunk, de átzenelt gép- vagy kézírással hasonlóan hosszabbal csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási álciszakosnak és ha szükséges, tartalmi módosításnak, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja red u kézirat oldalára piros íróval: „Szászorintti közlést kérem!” A kéziratot körük a papírnak csak egyile oldalára, félhasábozon, írógéppel ketten sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlszűrt sorokdian írni. Olvaszhatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megnevezett és vállalkozással ellátott borítékot mellékel. Kéziratok soráról szerkesztői ízenetben adunk választ. Fényképfelvétel beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tisztelndi ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletteljesen rendeztjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bejegyeztünk nélkül nem szabad másként közölni, sem pedig utágyomatni. A nyomdai korrekktúrát mi végezzük, korrektúralapvonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különleányomatulikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 11.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden haszánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői ízenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldt válaszbellyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Haszánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők külté felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelligől logokészertől kisebb helynép nevét vagy étegyrű szótól választani. Annak, aki felírt nem felírt meg, nemnek kezdőbetűtől és állomáshelye alatt válaszolunk. Közlenek kérdésekre nem szerkesztői ízenetben, hanem a „Csendőrségi hírek”-rovatban válaszolunk. Felírtként csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közgazdasági hatóságok tényleges és nyugdíjállományú tagjaitól fogadunk el, másától nem. A csendőrség tényleges és nyugdíjállományú legénységtl egyet az előfeszítési díj felét fizetik. Előfeszíteni csak legyűltű félre lehet. Az előfeszítéseket körük pontosan megírítani, mert felszólított

HUSZONEGY - HUSZONKETTŐ - HUSZONHÁROM

HUSZÁR-PENGE

A LEGESŐ A VILÁGON.

KAUFMAN A. ES TARSAI Budapest, II, Margit-krt 50

csendőrségi nyomtatvány és felszerelési cikkek nagy raktára

Az összes nyomtatványaink drát lezártítottak!

Minden fajta „A” alakú nyomtatvány új ára 10 év 15 fillér

Minden fajta „B” alakú nyomtatvány új ára 10 év 30 fillér

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletekkel

BÜTOR

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA Rt.

Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Főhivatal: VII., Fényi Sándor-u. 40. Hordó-u. 300

nem küldünk. A nekünk azínt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk-számlára befizetni. Szerkesztőségi áruk naponta 8—14 óráig. Címük: „A Csendőrségi Lapok Szerkesztőségének, Budapest, I. Belsőerményi-ut 21. szám.”

Dráva. Amíg édesanyjának legalább lánykori nevét nem ismerjük, nehéz utmutatást adni. Ha ezt Ön nem tudja, talán a nevelő szülei rokonsága köréből valaki emlékezni fog rá, de akkor is nehéz lesz biztos nyomot találni, mert minden a háború előtt és alatt történt s közben sok-mindennek nyomavesztett. Még az a menhely, hogy annak idején beadták s amely nevelés végett a gyermektelen házaspárhoz kiadta, esetleg adhat valami útbajszitást. E helyeken próbálja meg meg s ha nyomra akad, készséggel segíteni fogunk a továbbiakban. Őszinte bizalma jólesett. Megértjük a lelkiállapotát, de ha arra is gondol, hogy milyen csapások értek másokat s hogy mostoha sorsa nálunk biztos és tekintélyes állomásra jutott, talán könnyebben végez a múlt emlékeivel. Mert csak ez segíthet.

Bános. 1. Minden katonai szolgálat becsámól a nyugdíjba. 2. Akkor jogosult a 3. osztályú legénységi szolgálati jár viselésére, ha 6 évi tényleges szolgálatot lesz.

Kastély. 1. A szabályok szerint az utbaundulástól a bevonulásig napidíjat számolhat fel. 2. Az osztályparancsnokságnál eltöltött napokra is. 3. Ha az osztályparancsnokság érvényesítette gyorsvonatra is a menellevelet, akkor természetesen annak szolgálati okai voltak s ezért a gyorsvonatot igénybe is kell vennie, a költségeket a személypoggyása után erre kell elszámolni.

Szeretnénk tudni. 1. A kikunbajasi lovascsendőri kiképzés kb. október-november hónapban kezdődik. Annak idején parancsból, kellő időben értesíteni fog róla. Elsősorban azok jöhetnek figyelembe, akik lovas-fegyvernemektől jöttek át a csendőrséghez. A közeljövőben egyébként részletesen szabályozzák a kérdést s arról is értesül majd. 2. Az idejét a belügyminiszter úr állapítja meg. 3. Ha kinébb műtétről van szó, 14 nap szabadság alatt elvégezhető teljes gyógyulással. Véleményünk szerint a saját költségén elvégezhető polgári körhözban is. Ha ott, szabadsága lejártával, még nem gyógyult volna meg, indokolt kérelmére kaphat meghosszabbítást, hogy azonban előjáról tudjanak róla, ajánljuk, hogy szabadságkérelmében már előre jelölje be a szándékát. 4. Azt még nem tudjuk. 5. Az országgyűlési képviselői választásáról szóló 1925. évi XXIV. törvények 10. §-a szerint választható az, akinek a választás időpontjában választójoga van, valamely kizáró ok alá nem esik és 30. életévét betöltötte. A legmagasabb korhatár nincs megmondva, ami természetes, mert amíg választhat valaki, addig mindig választható is.

Sió. 1. A megszakítás miatt toborzási évfolyam: 1930. Előléptetésre kerülne 1937. évben, de mert nem teljesített a honvédségnél szolgálatot, 1938. évben léptethető elő. 2. Az 1924. évi 9. Csendőrségi Közlönyben megjelent rendelet határozatnyi a mérlekedők. A újból új szabályozásának a kiadás időpontját még nem tudjuk.

Bécsi István törm. Előnézetése 1936 június 30-ig rendezve van.

Jó tudni. 1. Kérdésére lexikon rovatunkban kap választ. 2. Nincs különbség.

Miskolc 84. Az 1. kérdésre Szolgálat utasítás 28. pontjának első mondatában magyarázatot talál. Eljárása ez szerint helyes volt. 2. Szolgálati idő kiadására nem vállalkozhatunk. Most megjelent Kádár Gyula g. őrnagy úr kiadásában egy könyv, melyet ősrán bizonyára megtalál, ez foglalkozik ezzel a kérdéssel is.

Zelbo. 77. 1—2. Válasz a lexikon rovatban. B. A törvényhatósági joggal felruházott és a megyei városok önkormányzata a lakbérleti szabályrendelet alkotására is kiterjedvény:

a felek jogai és kötelezettségei az illető városokban e ntatulumok értelmében hiralandók el. A közölt esetben bñncselekményről szó nem lehet, hanem csak szerződésességéről. A szerződésesség jogi következménye általában abban van, hogy a nem vagy nem pontosan teljesítő fél (a közölt esetben a bérbeadó) ügyeltársának (a bérbérlőnek) így származott kárát megtéríteni tartozik és esetleg (tehát nem szükségképpen) okot szolgáltat a szerződés viszony felbontására is. Ilyen esetben mindig vigyázni kell arra, hogy a jogsérelmet szenvedő fél ne legyen saját magának bérbe, ne járjon el önkényesen, mert könnyen kockáztathatja azt a jogi előnyt, amelyben mint a szerződés pontos teljesítője van. Ha a hűtés elintézés nem sikerül, per útjára kell teremni az ügyet. Ez természetesen költséges is, kockázatos is. Biztos véleményt előre csak az a jogtudó szakember mondhat, aki az eset minden körülményét ismeri.

88.888. A háborús emlékérmék második és harmadazillott flügernek is megkaphatja. Erről írtunk lapunk ezévi 7. számában E. J. őrm. jellege alatt. Ott a szükséges tájékoztatást megtalálja.

Sértő, Kitartás, A. P., Falomb, Puder, Dinnye, Széplak. Következő számunk vezetőhelyén kapnak választ a leveikre.

Bajtárs 88.888. Aki azt óhajta, hogy leveleire lapunk 15-1 számában kapjon választ, annak úgy kell elküldeni a levelet, hogy hozzáan legkésőbb a hónap 6. napjáig beérkezzék, aki pedig az 1-1 számban kár választ, annak levele 20-áig legkésőbbben nálunk kell, hogy legyen. A kérdések természetétől függ emellett, hogy a feltettelt időre beérkezett levélre a választ meg tudja-e adni a következő számunkban. Aki nem látta, el sem tudja képzelni, hogy bajtársaink minő különféle kérdésekkel fordulnak hozzánk, melyek megválaszolásra végezt különféle helyekre kell fordulni (hivatalokhoz, hatóságokhoz stb., stb.) s e helyeken sem lehet mindig azonnali felvilágosítást kapni. Lapunk összeállítása sok másféle teendővel jár azonkívül s ezért van, hogy nem mindenki kaphat a legközelebbi számban választ. Mondja meg ezt bajtársaink is.

55.555. Az eredményesen teljesített próbaszolgálat után. A próbaszolgálat tartama pedig meg van határozva. Olvassa el a f. é. július 1-i számunkban „Salgó” jellege alatt írt üzenetünket.

Hajnal. Méggyazer írja meg, mert névtelenül érkezett a levelezőlapja.

Híradó. Századidhallgatáson 1—5. kérdéseire feltétlenül megkapja a szükséges felvilágosítást és ha ott azt látják, amit mi a soraiól, azaz, hogy törekvő ember, nemcsak felvilágosítást kap, hanem elismerést és támogatást is. Kérdéssel olyan természetűek, amelyekre az időnkint változó rendelkezések miatt pontos választ mi nem tudunk adni.

Sajó vize. Örülünk, hogy egyik cikkünk segítségére volt az orvhalászok településénél. Bizonyosak vagyunk, hogy ezekután is szívesen veszi kezébe lapunkat — amely igazán a miénk, mindnyájunké — és arról is meg vagyunk győződve, hogy iparkodásával sok szép eredményt fog még elérni. A cikkeik mindegyikéből tanulhat az, aki akar, hiszen azt a célt szolgálják, hogy az utasítások számára látszó sorait a gyakorlati élet szolgáltatás adatait, tapasztalatokat alapján megtöltsék élettel, felvilágosítást, tanácsot, útbajszitást adjanak. Úgy gondoljuk, hogy nem jó gazda az, aki munkájánál nem veszi figyelembe ezeket. Sajnos, hallottunk olyanokról is, aki bizony nem úgy tesz, mint ön és számosan az Önöz hasonló, törekvő csendőrök. A 20 filléres bélyegyet lapunk javára bevételztük.

DORNER BÉLA

SZÉKESFÉHÉRVÁR / KOSSUTH-U. 6.

A II. csendőrségi, vesprémi oszt. parasz hiv. szállója.

Alapítási évi: 1838. — Tel. 237. — Ptp. ca. 26118.

Megbízható kivétel. Méltányos árak.

Szabályozó, jóindulatú csendőrségi sapkák olcsó árban. Egyenlőkkel, oszkáz. és leventefelvezések szűcsárkák gyári árban, 80 éva fennálló

KISS ZSIGMOND UTÓDA

sapkák cégénél

SZOLNOK, GOROG-U. 12. T. 870.

Klasmotomphoe. 1. A csendőr felesége után vagy családi pótlék illetékes, vagy özvegyi nyugdíj. Nem tudjuk, mire érti azt, hogy nyugdíjkepes lesz a csendőr neje. Ha az özvegyi nyugdíjat gondolja, arra a tájékoztatást megtalálja az ezévi csendőrségi zsebkönyv 315. oldalán kezdődő fejezet sorában. 2. Lexikonban kap választ.

Körömd. Csordás törni. és Fancsi János csb. előfizetése egyaránt 1936 december 31-ig van rendezve.

Fazekas ny. cs. titka. Kérésére pontos adatokat kap Kádár Gyula 8. őrnagy úr kiadásában megjelent „Tájékoztató a csendőrségi nyugdíjellátásról” c. könyvből, mit az őrsbelli bajtársai szívesen átengednek betekintés végett Önnek.

Sz. J. Az örökbeszolgáltatás körüli teendőkre felvilágosítást talál az 1932. évi Csendőrségi Lapok 3. számában „Nagykanizsa” jellegű alatti üzenetlinkben.

Orhaloni. Ön naponta három eszébe kávéfogyaszt az őrsön mindössze és ezért a közgazdálkodásvezető 1 P 69 fil. lért követelt. Szinte hihetetlen. Vajon ő mit szólna, ha fordítva volna a dolog, azaz, gyomorműtét után ő kerülne abba a helyzetbe, hogy diétikus étkezéssel élhet csak, amiből csupán a kávéfogyasztás a gazdálkodás adni s ezt is így nagy összegért? Olvassák el az 1934. évi Csendőrségi Lapok 4. számában „Polgyörbgy 12.” jellegűre adott üzenetlinket, abból kivehető, hogy Önnek van igaza. De a bajtársaság szerint is.

Dunavir. 1. A közlekedési óra állományába azok juthatnak, akik gépjárművezetői igazolvánnyal rendelkeznek. Hogy a felvételtől okmányok is kellenek-e és milyenek, az Önnek ne okozzon gondot, mert Ön katoná, akinek minden okmánya a helyén van s onnan azt veszik elő, amelyikre éppen szükség van valahol. 2. A toborzási évfolyamról az előléptetési rendelkezések 10. pontja ad felvilágosítást, ha azt gondosan elolvassa és összeveti az előléptetési feltételekkel, rájön, hogy aki 1930-ban jött a csendőrséghez, az nem léphet elő akkor, mikor az 1929-es toborzási évfolyamából. Feltéve, ha utóbbi nem szolgált volna a honvédségnél, mert ha nem, akkor annak 8 év az előléptetési feltétel, amint azt szintén megtalálja az „A” melléklet 14. függőleges rovat 2. megjegyzése alatt írtakban. 3. A szándék a fontos. Első esetben nyilvánvaló a közveszélyű rongálás, másik esetben lehet annak kísérlete. 4. Nem tudjuk a pontos időt.

1880. Kérésére az 1935. évi Csendőrségi Zsebkönyv 325. oldalán, az 50. §. 3. bekezdésében talál felvilágosítást. Kérését a Btüm. úrhoz (Vib. oszt.) kell előterjesztenie feleségének, csatlolni kell volt férje halotti anyakönyvi kivonatát és az önnel kötött házasságról az anyakönyvi kivonatot.

Vértedoboz. Figyelje lexikon rovatunkat, ott fog érdekes kérdésre választ kapni.

Csöplőgép. Választ szintén a lexikon rovatban fog kapni.

Hadlárva. A csendőrszolgálat kiegészítése a Ludovika Akadémiát végzett tisztekből történik. Bélyeget miért csatoltak levélük mellé? Lapunk javára bevételéztük.

Balaton. Levelő szerint a szombathelyi kerületi parancsnokság elkérte 1920-ban az anyakönyvi lapját, melyben a Károly-csapatkereszt viselésére való jogosultsága tárgyával volt. Onnan kellene elkérni. Ha az nem volna meg, akkor egyéb katonai okmányokkal kell igazolnia harcászati szolgálatait, azt nevezetesen, mely annak viselésére jogosít. Ha ez nem lehetséges, két útsz. előjárójával kell igazoltnia harcászati szolgálatait, végső esetben pedig két bajtársi által. Ezt kell aztán a kerületi parancsnoksághoz feltérjeszteni.

Stefánia II. 1. Az a hír nem igaz. 2. Megkapja a III. lakbérasztályában illetékes összeget, mert a megállapított lakbérpénz nem változhatik abból kifolyóan, hogy az elátásban részesülő állandó lakását utóbb más lakáspénzszámlába tartozó helyiségbe helyezt. át.

A. J. azds. Sopron. A címek: Coffin de Depalk Géza ny. á. c. tábornok: Budapest, X., Kobányi-ut. 8. Juhász Géza ny. á. őrnagy hadbíró: Debrecen, Szent Anna-ut. 51. Korompay (azelőtt: Krisztea) Virgil azds.: Kaposvár, gyalogsági lakatnya.

Út a börtönbe.

(16.)

(Dr. Jaeger János tegyintézetű lelkész „Hinter Kerkermauern” című gyűjteményéből fordította Pinczés Zoltán őrnagy).

Leírhatatlan érzés vett rajtam erőt, amikor bücsűt, intettem az afrikai partokhoz. Valaki karosfog: „Vigyázz, a többiek sejteneik valamit!” Az elzárás volt, akiknek a Weber levelet át kellett adnom. „Ogy-e, te vagy K.?” Megmondtam neki, hogy én vagyok. Majd gondoskodni fog róla, mondtam, hogy a többiek gyanúja eloszolják az ebédnél, amikhez éppen harangoztak. A raktárhoz tolatkodtam, hogy tizenhatunk részére felvételre a bört. A katonasélelmezés ennek a hajóútszerűségnek a hajóin nagyon családias ugyan, — nyolc-nyolc ember kacsáz egy nagy evődényből, — és különben igen jó. Reggelhez (10 órakor) és ebédhez (fél ótkor) minden ember kap fél liter bort. A borosdednyűk ültetésnek, de azért tizenhat embernek is felelték. Egy ilyen boroskannát megkaparintottam s nevelve vittem a bajtársakhoz, akik már magában kacsáztak. Mindenkinél megtöltöttem az ivópoharat, táltogatás közben pedig a hatnak, akik Ain Seftaból jöttek, egy-egy ötfrankost is beleszűztattam a poharába. Ez egyszerre eloszlott minden „gyanút”. További tíz liter borral, amikért mindössze tíz frankot kellett fizetnem, megnyertem a 2. ezredbeli kilenc bajtárs rokonszívását is.

Húsvét másodnapján délután négy órára kellett volna Marselles-be érkezünk, de első napján reggel olyan vihar kerekedett, hogy kiadták a parancsot: „Le a fedélzetről! Mindenki a kabinjába!” Böven volt most alkalom „egészségügy!” szolgálatot teljesíteni, amire, mint zenészt úgy, ahogy kiképeztek. A hajóink borzalmasan hánykolódott. A vihar nem engedett. Másnap délután haláltuk, hogy a következő nap estig aligba érkezünk Marselles-be. Elsőtől a világ előtt. Eljött kedd este és mi még mindig a tengeren voltunk. Végre éjjeli három óra felé Marselles-hez közeledtünk. Kihajózás holnap reggel hat órakor! A hajó nem tudott a mólónál kikötni, csónakokon kell kiszállani. Igen, látom már: a parton ott vannak és várnak engem! Kabinai és tengerészjárdorok. rendőrök:

- Alj! Elvárnai való?
- Nincs semmi!
- Mehet!

Mi ez? Hát nem engem vártak? Nem. A járdorok csak azért voltak künn, hogy minket az erőbe kísérjenek, ahol pótkeret volt. A kabinban aztán az egész társaság az én

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-lér 1.

Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

Mint a honvéd jöfély alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérműt és minden felszerelést.

Videki megbízottak!

A vidéki csendőrség előnyösén ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

Órásmester, ékszerész, Nyitregyháza. Telefon 239.

Előnyösén márkás órák s évi jótállással, szobándi-esebb ékszeresek, ékszerek és fali órák, a csendőrség részére részletek is. Választékok perlonmentesen küldők. Javítások szakemberrel végzetek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

20 Modern BÚTOR-házuk
KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, KÉRDŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VII., DOHANY-UTCA 46 ÉS VIII., BAROSS-UTCA 42.

zsebre evett és ivott, a kantinos pedig, ami az árakat illeti, hallatlan gazember volt. Kibírdették, hogy este 11 órákor tovább utazhassunk. Nyolc órákor sorakozó. Egy törzsfőnök kibírdeti:

- Egy tisztazatlan eset miatt elutazás csak később!
- Aha, már táviratoztak! Tíz órákor újra sorakozó!
- Mindenki itt van?
- Igenis!
- Weber!
- Jelen!

Hogy kalapált a szívem, amíg a lépcsőkön felmentem a folyosóra, ahonnan a hang jött!

- Hova utazik?
- Nancyba.
- Kap 17 frank 60 centimest. Az elutazás idejét később megtudja.

A legveszesebben hangosan felkiáltottam volna. De ezt nem volt szabad. És aztán még mindig nem biztos semmi. Az utolsó pillanatban is közbefőhet valami. Az izgatottság, a viharos tengeri utazás, az utolsó, hideg éjszaka mind olyan hatással voltak rám, hogy nem voltam képes a lábamon állni. Bementem a legénységi szobába, hogy egy kis aludjaim. Rendre bejötték a többiek is és velük egy idegen légionista, aki egy trópusi lázbetegség után Franciaországban fekvő és most a legelső hajóra várt, hogy becsússzon a légiónhoz. Sok mindentől beszélgettek s egyszer csak hallom, amint az idegen kérli a többiét, hogy Weber mikor szabadul? Ugy tudja, még búsvét előtt szabadulnia kellett, mert letett az ideje.

— Hogyne, Weber kiszabadult, itt van velünk — mondta egy másik esztendő.

Alig tudtam a rosszul világított szobából kiszomfordálni. Kimentem és elbújtam az ütegalások között.

Fél ótkor nyugodtan bementem a kámba. Ott biztos lehettem, hogy az új „barátommal” nem találkozom, mert öt órán túl csak a helyi legénységnek volt szabad a kámba mennie, az átvonulók közül pedig csak azoknak, akik közvetlenül elutazás előtt állottak. Hat órákor újra sorakozó volt és ekkor kibírdették, hogy este 10 órákor utazunk. Alig bírtam magammal, a többi szabadulójával együtt csak úgy csepegtük a poharokat. Végre elfűt a 10 óra. Egy szakaszvezető vezetésével és egy tizedes kíséretében elindult a kis osztag az északi pályaudvarra. Utóközben sikerült szoba érezkednem a szabadsárcsészével és meghívnom a pályaudvaron egy pohár borra. Átszűrt a menetleveleket a tizedesnek, aki helyette ellenőrizte, hogy mindenki oda vált-e jegyet, ahova a menetlevele szűt, azalatt mi a vendéglóban búsvétunk. Közvetlenül a vonat indulása előtt búsvét vettem a jeldísmerekes altisztól és... ellenőrzés nélkül megváltottam a jegyemet — Belfortba.

A szintén Belfortba utazó elszárával véletlenül egy úras kocsiba kerülünk. Lyocon, Dijonba át pénék reggel hat órára Belfortba érkezünk, ahol egy német vendéglősné állítottak. Könnyen átléphettem volna a közel levő német határt, de tudtam, hogyha átlépem, azonnali besoroznak és félttem, hogy akkor Műhausenbe kell szolgálnom, azt pedig nem szerettem volna, mert nem volt jó híre. Elhatároztam tehát, hogy tovább utazom Svájcba. Legközelebbi vonat Delle-ba 12 órákor, az út 30 kilométer. Igen, de mi minden történetek dől? Az elszáráról búsvét véve és néhány frankot a kezébe nyomva nekilódultam gyalog az útnak. Eppen a tizenkettőt írta, amikor többet

futva, mint menve átléptem a svájci határt. El lehet képzelni, mekkora ká esett le a szívemről, amikor magam mögött láttam a háromszáz határozatlapot. A svájci vámos, amikor csomagomban a francia egyedurúbat meglátta, először francia katonaszökevénynek tartott, de az irataim megnyugtatták. A falu másik v. gén, a posta mellett egy kis vendéglőt találtam, oda bementem és megreggeliztem. Aztán írtam J.-nek és kértem, hogy küldje meg a negyven frankot, mert a pénzem már alaposan megfogyatkozott. Már majdnem kinyitottam a számat, hogy a csinos vendéglősnének, akivel egyedül voltunk, elmeséjsem, hogyan kerültem ide, amikor a vendéglő előtt az ablakon át az úton megláttam két francia csendőrt, akik egy fiatalembert kísértek. Csodálkozó kérdésemre, hogy mit keresnek a francia csendőrök Svájcban, azt felelte a vendéglősné, hogy valószínűleg katonaszökevényt visznek. A katonaszökevényeket ugyanis Svájc nem adja ki Franciaországnak, de ha a francia hatóságok egy katonaszökevényt svájci tartózkodási helyét megtudják, érte küldhetnek és elvihetik. Na — gondoltam — itt most szépen bemárthatnád volna magadat az utolsó pillanatban. És még azt mondják, az Isten nem tesz csodát!

Delután írtam a szüleimnek. Megírtam az igazat az én algéri „állásomról” és az elhatározásomat is, hogy visszatek Németországba s hogy pedig hosszú külföldi tartózkodásom minden esetleges következményének elejét vegyem, önként jelentkezni fogok katonai szolgálatra és le-szolgálom az időmet.

Az utóbbi mozgalmas napok izgalma után azonban pihenésre volt szükségem. Ezért a következő hét szerdájáig Delle-ben maradtam, csak azután utaztam tovább Bazelen át Zürichbe.

A zürichi német főkonduktort azt tanácsolta, jelentkeztem április 24-én Waldshutban a sorozáson. Ugy is tettem. A nyilvántartó tiszt nagy élvezettel hallgatta kalandos szökevény történetét, sőt még fel is öltöztetett az idegenlégionári egyenruhába, hogy — mint mondta — legalább így lásson francia katonát. Az azonnali besoroztatásomnak nem lett volna semmi akadály, ha igazolni tudtam volna magamat. Miután azonban nem tudtam, az alezredes úr pedig — mint mondotta — nem állíthatott őrséget a lakásom elé, addig, amíg a távirati tudakozódásra válasz érkezik, „beszállásoltak” a Waldshuti bírósági fogházba, ahol azonban elég nagy szabadságot élveztem. A közigazgatási tisztviselő közölte velem, hogy a réam vonatkozó adatokat táviratilag kérték a berlini rendőrfőnökségtől, ez a helyzetem tehát a legrosszabb esetben is csak egy-két napig fog tartani. Elmúlt öt nap. Megkérdeztem, megelégedtek-e rólam. Nem, nem feledeztek meg, csak a berlini rendőrfőnökség pótlólag kérdezett még valamit, arra válaszolni kellett, a végleges válasz még nem jött vissza. Fejli kezdtem, vajjon nem a változtatóm körülbe elő valóhagyan, de nem tehettem mást, várom kellett. Kilenc napig ültem így Waldshutban, amikor aztán a közigazgatási főnök végre útnak indított Donauesschingenbe a ki gészítő kerület székelyére. Ott besoroztak és a parancsnok igen jóindulattal réam ült, hogy válaszáram ki az állomást, ahol szolgálni akarok. K.-t választottam.

Május hatodikán, nagy havazás közepette vonultam be az ezredemhez, ahol mindjárt századhoz osztottak be. Az őrmester nagyszerű ember volt. Elnézés nélkül szigorú, megközelíthetetlen és igazságos még akkor is, ha a szá-

A magyar kir. csendőrtiszt és altiszt kar kipróbált, megbízható bevásárlási helye a

TRIBON RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

hol az összes egyenruházati, továbbá női-, férfi- és gyermekruházati cikkek és lakberendezési textilárúk, a legnagyobb választékban kaphatók

Mérsékelt árak. — Megbízható minőség.
Pontos kiszolgálás. — Legkedvezőbb
fizetési feltételek.

TELEFON: 392-85, 312-97.

zadparancsnokkal szemben kellett az igazságot képviselnie. Táviratilag jelentkeztem a szülemmel és két nap múlva a vártonyokhoz mérten bőséges pénzt kaptam, amiből alaposan felszerelkedhettem. Május hetedikén jelentkeztem kihallgatáson a századparancsnokomnál, akit azzal fogadott, hogy: „Na, itt van egy ember, aki ki akarta vonni magát a katonai szolgálat alól!” Én természetesen tagadtam ezt és igyekeztem igazolni, hogy a százados úrnak az ellenkezőjét bebizonyítsam. „Na, majd meglátjuk!” volt a válasz. Hát fogadtatásnak ez bizony nem volt valami fényes.

Csak tizenegy napig voltam külön újoncképzés alatt, akkor már beállították a századba, sőt a zászlóaljgyakorlatok alatt is ott maradtam. Négy nap múlva a század jobbszárnyára kerültem, még így is öt centiméterrel magasabb voltam a mellettem következőnél. Az első hadgyakorlat után örvéztető, 11 hónap múlva pedig altiszt, mesterlövész lettem és kedvence a szigorú századparancsnokomnak. A zászlóalj-fizetőmester rábeszélésére tovább szolgálatra jelentkeztem azzal a szándékkal, hogy majd én is fizetőmester leszek. A második gyakorlat után a zászlóaljfnok helyettesítésére a zászlóaljparancsnoksághoz vezényeltek, nagy bosszúságára a századparancsnokomnak, aki a „tintanyalókat” nem szenvedte.

Novemberben a századomnál a szolgálatvezető őrmester lecsereelt s a századparancsnokom azt szerette volna, ha én megyek a helyére. Ez azonban nem volt lehetséges, mert ahhoz legalább kétévi szolgálatomnak kellett volna lennie, nekem pedig nem volt, csak tizennyolc hónapom. A századparancsnokom reámkiláltott:

- Miért nincs magának kétévi szolgálat!
- Mert csak tizennyolc hónapja szolgál.
- Mondom én, hogy mindig ezek a tintanyalók keserítik meg az ember életét!

Ettől kezdve nem szívelhetett. A fizetőmesterségre sem vállalkoztam, mert akármint kérdeztem az öreg fizetőmestertől, hogy ez vagy az miért van így vagy úgy, a válasz mindenre az volt: „Mert így van előírva!” Nem, ezt köszönöm szépen, ebből nem kérek, hogy én annyi mindentől előírást a fejembe szedjek és akkor is ennyire önállótlanul dolgozzam.

A következő évben a zászlóaljfnok rendszerezített helyére kerültem s a parancsnokom a munkámat rövid időn belül példaképpen állította az összes bajtársam elé. Még az ezredparancsnok is ismerte a munkámat.

Szerencsétlenségemre a következő évben egy versenylövészetben elvittem az ezred harmadik díját. A századparancsnokom mérges volt: „Egész évben nem látja az ember a századnál s most pedig ideál és ellővi a díjat a század elől! Az ördög vigye el a tintanyalóját!”

A hadiskolába vezényelt zászlóaljsegédtiszt helyett egy fiatal, igen vagyonos hadnagyot vezényeltek, aki addig állandóan az ezredparancsnokságnál volt ilyen meg olyan beosztásban, nem régen jött haz a Mexikóból egy hosszú utazásról, nagyszerűen lovagolt, kiváló fellépésű tiszt volt, de bizony az irodához nem sokat értett. Igaz, nem is nagyon törté megatt, hogy megtanulja.

Az azévi hadgyakorlat harmadik napján egy körülzendő parancs érkezett a zászlóaljhoz, amelynek másnap reggel 8 órára a harmadik zászlóaljnál kellett lennie. Délben a többi

postával együtt kiküldtettem ezt is a hadnagy úr szállására, de a küldönc nem találta meg, úgyhogy csak este hat órákor tudtam a parancsot továbbítani. A harmadik zászlóalj tőlünk 9 km-nyire egy másik helységben volt. Biztonság okáért személyesen felkerestem a postázónkat és megkérdeztem, ott lesz-e a parancs holnap reggel nyolc órára a harmadik zászlóaljnál? „Igenis, még hamarabb.” A gyakorlat utolsó napján délután, mikor a zászlóaljtrézs szekerével éppen megérkeztem, hivatalnak az ezredirodába az ezredsegédtiszthez. A parancsot tudniillik még akkor sem kapta meg a harmadik zászlóalj. Jelentettem, hogyan történt a dolog. A segédtiszt mérges volt, szlida a postásokat. A másnap reggeli postával kapta meg a zászlóalj a parancsot. A kivizsgálásnál kiállt, hogy a postát délből vitték el és a zászlóalj csak akkor kaphatta volna meg idejében a parancsot, ha már délből átadtam volna. A hadnagy úr azt jelentette, hogy a parancsot csak délután kapta kézhez. Nekem — mondotta — nem lett volna szabad a parancsot a postára bíznom, hanem külön kerékpáros küldöncel kellett volna elküldenem. Erre nem gondoltam ugyan, de ha gondoltam volna is, éjjel, sötét erdőben át vezetni hegyes, rossz ösvényeken a kerékpáros is aligha tudta volna a parancsot kézbesíteni. Mindegy: a századparancsnokomtól nyolc nap laktanyafogságot és háromhavi szabadságelvonást kaptam. Panasza mehettem volna, de a szabályok szerint a századom szolgálatvezetőjénél kellett volna panasza jelentkezni és neki kellett volna előbb a század, azután a zászlóalj- és végül az ezredparancsnokokhoz elővezetnie. Az őrmester azonban nem merte megtenni, nem vállalkozott rá, inkább engem is lebeszél róla.

Zászlóaljfnoki beosztásom mellett az étkezdének is könyvelője voltam, ami szintén sok munkát adott, úgyhogy este nyolc óra előtt sohasem kerültem ki a laktanyából. A későbbi apósomé, no meg a törzénstálunk szakmára, amelynek tagja voltam, bizony igen kevés idő jutott. Egyszer reáakadtam egy előírásra: „A századparancsnok távollétében a zászlóaljsegédtiszt, mint közvetlen előjáró a zászlóaljfnoknak szabadságot engedélyezhet” C. hadnagy, aki már régen megbánta, hogy a fenytési ügyemben nem állott jobban melém, a fenytésem dacára megadta a szabadságot. De hiába, a korszak is csak addig jár a kútra, amíg eltörlik. Valami történt vele is, úgyhogy most neki kellett néhány napig az otthontól őriznie. Az aláírandó darabokat küldöncel küldöttem ki neki s azokkal együtt az én szabadságolási igazolványomat is. Az őrnagy úr azonban bejött az irodába, elvette a küldöncöt az ügydarabokat és azok legalján ott találta az én szabadságolási igazolványomat. Kérdésére megjelentettem az igazat. Az őrnagy úr kijelentette, hogy az ilyen hátsó dolgokat nem szereti, ha egyszer a szabadságot elvonták, ne próbálják így szabadsághoz jutni, de hozzátette jóakarattal, hogy majd beszél a századparancsnokommal. Ez meg is történt az ezredeligazításnál, ahol az összes zászlóaljsegédtisztek, fnokok, őrmesterek jelen voltak. Hallottam,

Már csak augusztus 20-ig tart az időnyégl vásár
KNAZOVITZKY BÉLA divatáruházában
 SZÉKESFEHÉRVÁRON.

Neubart Sándor

ÓRAS ÉS ÉKSZERÉSZ.

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-UTCA 23.

Oklevéllel külfutott órásmester.

Órák, ékszerek, ezüst- és alpakka evőeszközök és dísz tárgyak. Ingaórák nagy választékban óra- és ékszerjavítások jótállás mellett. Ha jó és olcsó órára vagy ékszerre van szükség, úgy kérjen portómentes választékosomagot. Aki rendelésénél a Csendőrségi Lapokra hivatkozik szigorúan eszabolt árámból 3% engedményt kap.

Megbízható, nagy átütőképességű strapagép a gyári új Mercedes Prima Portable
IRÓGÉP gyári propaganda

178.⁵⁰

Kedvező
 fizetési
 feltételek

DIXI

IRÓGÉPSZAKÜZLET. BUDAPEST
 VI., PODMANICZKY-U. 1. TEL.: 154 58

amint az őrnagy úr elmondta a századparancsnoknak szabadság szerzési kísérletemet és megkérdezte, hogy a szabadság elvonást nem volna-e hajlandó hatályon kívül helyezni. A századparancsnokom csak ennyit válaszolt: „Bocsánat, őrnagy úr... Őrmester! vegye el a K. altiszt oldalfégyverét és vigye le azonnal a fogdába. Öt nap fogság!”

(Folytatjuk.)

Magánjogi pályázatunk eredménye.

A folyó évi 13. számunkban közölt pályázatra 52 pályamunka érkezett be. Kitérünk ezekből a pályázatokból, hogy a hitelezők sokszor szeretnék az őrsöket igénybevenni, hogy a kölcsönadott pénzüket visszakapják, de gyakran kerülnek a csendőrség elé a hárítási és más szerződésekből eredő bonyodalmak is. Egyszerű emberek panaszkodásai ezek s hogy ilyen ügyeikkel is hozzájuk fordulnak, az nemcsak a jogi járatlanságukra mutat, hanem arra is, hogy leginkább a csendőrségben van meg a bizalmuk s azt hiszik: a csendőr mindent el tud intézni. Eppen ezért nem szabad az ilyen panaszkodásokban zaklatást látni, hanem inkább azt teszi jól az őrsparancsnok, ha türelemmel adja meg figyelmeztető a kellő felvilágosítást. A nyers, túlrövid elutasítás nem volna nekünk

sem hasznos. Előfordulnak azután egészen különleges esetek, pl. egy intelligens ember nem kapta meg a rendelt cipőt időre, holott őt becsületszáva köthette, hogy a kitűzött időpontban részt vesz egy táncestélyen. Érthető, hogy ezen megmérgeződött, de az már fura, hogy az őrs útján akart magának elégtételt venni a — cipésszel szemben, mindenáron csalást

magyarázva bele a dologba. Persze, hiába. Hasonló túlzással tisztelte meg az őrsöt egy asszony, aki két kölcsönadott ruzsüveget akart az őrs útján visszaszerezni. Van olyan is, aki a kibérelni szándékozott földről az őrs útján akart pontos adatokhoz jutni s így tovább: a magánérdek minden fajtája igyekszik valamilyen támogatást szerezni tőlünk. Az egészen magánteremtésű, magánjogi parre sem alkalmas esetek túlnyomórésze pedig főleg a féltékenységek körül mozog. Sajnos, itt már nagyon szomorú és érthetetlen esetek is vannak, amelyek világosan megmutatják, hogy az őrsöknek milyen mély bepillantási lehetőségük van a lakosság minden rétegének a belső életébe. Célszerű, ha az őrsök az ilyen ügyeket is meghallgatják és figyelemmel kísérik, mert a közbiztonsági szolgálatban, nyomozásban nem egyszer vehetik hasznát az ilyen adatoknak is.

Egyébként a pályázatok mind azt mutatják, hogy az őrsök biztos szemmel látják meg a különbséget büntető- és magánjog között és a családi vonatkozású ügyeket is ügyesen hárítják el maguktól. Hibátlan a következők pályázata: *Bagoly Zsigmond* törm. (Hévízszentandrás), *Barócz Arpád* csb. (Kiskunhalas), *Batár Antal* alhadgy (Budapest), *Bércs János* törm. (Szaói), *Buda István* csb. (Nagyatád), *Elek János* törm. (Nyírad), *Füleki József* alhadgy (Toponár), *Mészáros Mihály* törm. (Siklós), *Németh Sándor II.* törm. (Andocs), *Szabó Dénes* csb. (Perkát), *Tóth Ferenc I.* törm. (Körmeny), *Tóth Sándor* törm. (Apc). Lényegében három kivételével a többi pályázó is helyesen oldotta meg a feladatot, de náluk a részletekben már hibákat találtunk.

A legfejtorsebb példát — megtörtént esetet — *Tóth Ferenc I.* törm. (Körmeny) küldötte be, övé a jutalom.

A vasút a közbiztonsági szolgálatban.

(Pályázat)

Sok sikertelen nyomozás bizonyítja, hogy a bűnözők nagy részének első célja a cselekmény elkövetése után az, hogy mielőbb elérje a vasútvonalat és vonatra üljön. Ott biztonságban érzi magát és messzire távolodva a bűncselekmény színhelyétől, biztonsága fokozódik. Cél szerének látjuk, ha ezzel kapcsolatban minél több konkrét esetet gyűjtünk egybe, ezért pályázatot hirdettünk a következő kérdésre:

Irja le a pályázó azt a nyomozást, vagy azokat a nyomozásokat, amikor a nyomozás fonala nyomtalanul tűnt el a vasúthálózatban, amikor tehát a gyanúsított nyomait a vasútállomásig biztosan követni lehetett, ott azonban a nyomok eltűntek. Lehet mások nyomozásával is pályázni.

A leírásban mellőzni kell minden kikerdezési és egyéb részletet, csak a rövid, tömör tényállásra van szükségünk.

Pályázatot csak a csendőrségi tevékenységi egységeitől fogadjunk el. Határidő: szeptember 15. az eredményt az október 1-i számunkban közöljük. A legérdekesebb pályázatot szép és értékes asztalkórával jutalmazzuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős Uzemvezető: Győry Aladár.

M. Kir. csendőrség tagjainak leghosszabb részletfizetésre!

Hálózatra Eredő Egyes hálózatarabok stb.	Szalon Recamiér Fotelek Matrac Sodrony stb.	Ebédioszonyeg Futók Ösezkötők Szalontakarók Paplanok stb.	Férbérmű és Ágyasmű Vásznak Inganyag Ruhaszövet stb.
--	--	--	---

Írjon nekünk és a legpontosabb árjegyzékkel szolgálunk
Lakásberendező és Textil Vállalat, Liszt Ferenc-tér 5. T. 271-77

Katonai kintézetek
Rendjelek (miniatur)
Katonai szolgálatok
Főzsműve, egyváltott lelvények
Mindennapi érmek

Morzsányi Józsefnél

Budapest, IV., Eszkü-út 5. sz. Telefon: 822-17

Calderoni és Társa

Látványtervezők Budapest,

V., Vörösmarty-tér 1. (Haas-palota) Tel.: 811-48.

Színházi látcsövek, szemüvegek és
orrcsipek Zeiss punktal és Ult-
rasin üvegekkel.

Fényképészeti cikkek nagy választékban